

Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon: En oppsummering av hovedtrekkene i forskningslitteraturen

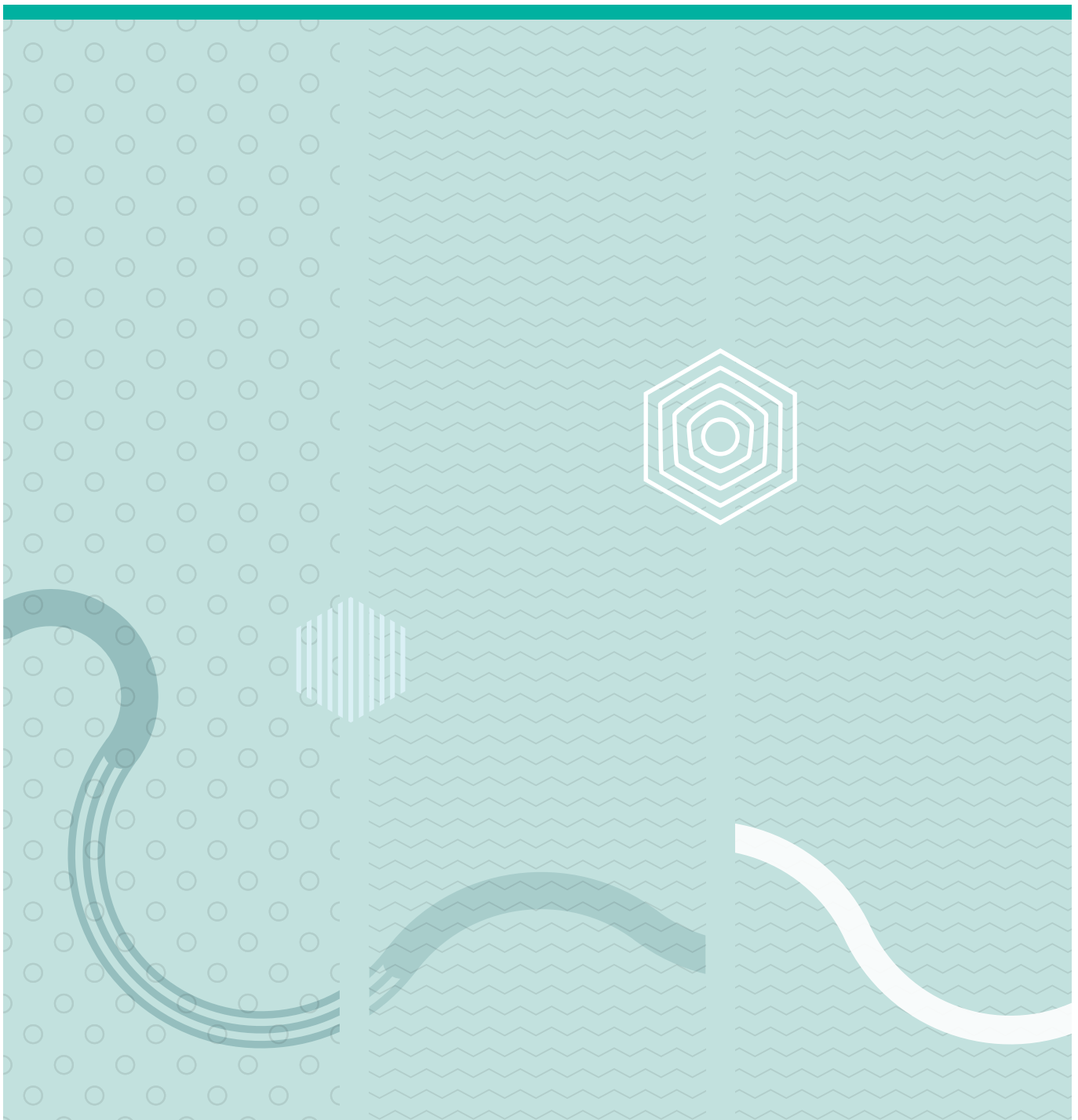
Flyttinger i regi av barnevernet. Delrapport 2

Tina Gerdts-Andresen

Ketil Eide

Vibeke Krane

Øyvind Kvello

Tina Gerdts-Andresen, Ketil Eide, Vibeke Krane og Øyvind Kvello

Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon: En oppsummering av hovedtrekkene i forskningslitteraturen

Flyttinger i regi av barnevernet. Delrapport 2

© 2022 Forfatterne

Universitetet i Sørøst-Norge

Porsgrunn, 2022

Skriftserien fra Universitetet i Sørøst-Norge nr. 100

ISSN: 2535-5325 (online)

ISBN: 978-82-7206-693-1 (online)

Utgivelser i publiseres som Creative Commons* og kan kopieres fritt og videreformidles til andre interesserte uten avgift. Navn på utgiver og forfatter(e) angis korrekt. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.no>

Sammendrag

Bakgrunn: Det er et grunnleggende prinsipp i både nasjonal og internasjonal lovgivning, at barn har best av å vokse opp med sine foreldre. Plassering utenfor hjemmet er bare aktuelt dersom barnets behov for oppfølging og beskyttelse tilsier nødvendighet av en slik plassering. Omsorgsovertakelsen skal som hovedregel anses som et midlertidig tiltak, hvor barnevernet plikter å iverksette tiltak etter plassering med sikte på en tilbakeføring så snart det lar seg gjøre uten at hensynene til barnets beste blir tilsidesatt. På denne måten kan man si at en gjenforeningsprosess starter i det barnet er plassert, ved mindre gjenforeningsspørsmålet defineres oppgitt.

Formål: Å utforme en kunnskapsoppsummering med hovedtrekkene for hva forskningslitteraturen sier om ulike strategier, metoder og tilnærminger som tas i bruk ved tilbakeføring etter plassering i fosterhjem eller institusjon.

Metode: Kunnskapsoversikten er utarbeidet innenfor rammene av en modifisert scoping review. I utviklingen av søkestreng ble det vektlagt å gjøre søket bredt nok til å fange opp litteratur som belyser ulike sider ved tilbakeføring av barn som har vært plassert i fosterhjem eller på institusjon. Med utgangspunkt i systematiske søk i utvalgte databaser ble det identifisert 954 potensielt aktuelle studier. Etter fjerning av duplikater og screening ble det inkludert 65 studier for videre tematisk analyse som utledet fire analytiske hovedkategorier: (1) Tid fra plassering til tilbakeføring; (2) Prediktorer for tilbakeføring; (3) Strategier som fremmer tilbakeføring; (4) Oppfølging og metoder ved tilbakeføring.

Resultat: De inkluderte studiene baserer seg på forskning på amerikanske, spanske, australske, nederlandske, portugisiske, britiske, og canadiske forhold. Dette er land som i større grad er forbundet med et risikoorientert barnevernssystem, sammenlignet med det norske barnevernet. Studiene aktualiserer likevel forhold ved det barnevernfaglige arbeidet som kan være av betydning for norske forhold. De inkluderte studiene identifiserte ulike oppfølgingsformer og metoder som var vurdert i lys av tilbakeføringsprosesser, men hvor validiteten i metodene fremstår uklar. Samlet er det imidlertid mulig å utlede noen fellesnevnerer for hva som menes å være strategier som fremmer tilbakeføring når barn skal tilbakeføres etter plassering i fosterhjem eller på institusjon. Av særlig interesse er bruk av oppfølgingsplaner i endringsarbeid med barn og foreldre når barn er plassert, og ettervernsoppfølging etter at et barn er tilbakeført. Dette er forhold som foreslås utredet ytterligere med vurdering av om barnevernloven bør justeres.

Innholdsfortegnelse

1.	Innledning.....	1
1.1.	Tilbakeføring.....	1
1.2.	Ulike barnevernssystem på tvers av landegrense.....	2
2.	Prosjektets overordnede fokusområder og formål.....	3
3.	Metode.....	4
3.1.	Søkestrategi.....	4
3.2.	Inklusjonskriterier og utvelgelse av publikasjoner.....	5
3.2.1.	Utvelgelsesprosedyre.....	6
3.2.2.	Koding av publikasjoner.....	8
3.3.	Analytisk tilnærming til de utvalgte publikasjoner.....	9
4.	Presentasjon av resultater.....	10
4.1.	Omsorgsbaser.....	24
4.2.	Tid fra plassering til tilbakeføring.....	24
5.	Prediktorer for tilbakeføring.....	27
5.1.	Faktorer på tjeneste-, og systemnivå.....	27
5.1.1.	Saksbehandlers holdninger.....	28
5.1.2.	Forhold ved de nye omsorgspersonene.....	29
5.1.3.	Samarbeid.....	29
5.2.	Faktorer på familienivå.....	30
5.2.1.	Særlige forhold som knytter seg til rus.....	32
5.2.2.	Involvering.....	33
5.3.	Forhold ved barnet.....	33
5.3.1.	Barnets alder.....	35
5.3.2.	Barnets psykiske helse.....	35
5.4.	Studie med fokus på ungdom i institusjon og tilbakeføring.....	36
5.4.1.	Faktorer relatert til familiemiljøet.....	36
5.4.2.	Faktorer relatert til ungdommen.....	37
6.	Strategier som fremmer tilbakeføring.....	38
6.1.	Tilbakeføringsplaner og tilbakeføringstjenester.....	38
6.1.1.	Bruk av frivillige organisasjoner.....	40
6.1.2.	Tilpassing av foreldreferdighetene til de nye familieforholdene.....	41
6.1.3.	Økonomi.....	41
6.1.4.	Tilpassing til barnets behov.....	41
6.2.	Ønske om oppfølging og støtte.....	42
6.2.1.	Reaksjoner relatert til tilbakeføringsprosessen.....	43
7.	Oppfølging og metoder ved tilbakeføring.....	44
7.1.	Metoder som fremmer tilbakeføring.....	44
7.1.1.	ENGAGE modellen.....	45
7.1.2.	The Intensive Reunification Program (IRP).....	45

7.1.3.	Family Centered Out-of-Home Care (FCOHC)	46
7.1.4.	Neighbor to Neighbor.....	47
7.1.5.	Family Reunification Service (FRS).....	48
7.1.6.	Iowa Parent Partner program.....	48
7.1.7.	Pomona Family First Project (PFFP).....	49
7.1.8.	Sacramento FDC Program Model	49
7.1.9.	The pilot program.....	50
7.1.10.	Family Treatment Drug Court (FTDC)	52
7.1.11.	Family Treatment Drug Court plus additional services (FTDC plus)	53
7.1.12.	Comprehensive Services (Wrap Around)	53
7.1.13.	The Strengthening Families Program (SFP)	54
7.1.14.	Trial-Home-Visit (THV).....	54
7.1.15.	Promoting First Relationships home visiting program (PFR)	55
7.2.	Oppfølging og støtte etter tilbakeføring.....	55
7.2.1.	Barnevernansattes vurdering av behov.....	56
7.2.2.	Oppfølging og støtte.....	57
7.2.3.	Shared Family Care.....	58
7.2.4.	Spiritualitet.....	59
7.3.	Faktorer som øker risiko for gjentatt flytting	60
7.3.1.	Sosioøkonomisk status	60
7.3.2.	Tidsperiodens betydning	61
7.3.3.	Forhold ved barnet.....	61
7.3.4.	Forhold ved omsorgsgiverne.....	63
7.3.5.	Faktorer på systemnivå	64
7.3.6.	Korttidsplasseringer	65
7.4.	Etnisitet og tilbakeføring	65
8.	Diskusjon av hovedfunn	69
8.1.	Metodiske begrensninger	69
8.2.	Tidsaspektets betydning for tilbakeføring.....	71
8.3.	Bruk av planer i oppfølgingsarbeid etter omsorgsovertakelse.....	72
8.4.	Oppfølging og metoder som fremmer tilbakeføring	74
8.5.	Ettervernsoppfølging etter tilbakeføring.....	75
9.	Konklusjoner og implikasjoner for forskning og praksis.....	77
10.	Litteratur	78
11.	Appendiks 1: Oversikt over de systematiske søkene, fordelt per database	83

1. Innledning

Denne litteraturgjennomgangen er skrevet på oppdrag fra Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet (Bufdir), og inngår i forskningsprosjektet «Flyttinger i regi av barnevernet». Litteraturgjennomgangen skal være en del av kunnskapsgrunnlaget for det videre forskningsprosjektet, der prosjektets overordnede mål er å bidra til økt kunnskap om hvordan flyttinger i regi av barnevernet foregår i barneverntjenestens og Barne-, ungdoms-, og familieetatens (Bufetat) praksis.

Prosjektet har to overordnede fokusområder: Familie og nære nettverk som fosterhjem; og tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon. En viktig og innledende del av prosjektet handler her om å fremskaffe en oversikt over hva tidligere forskning sier om ulike aspekter ved tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon. Oppsummering av hovedtrekkene i forskningslitteraturen presenteres her som en egen delrapport i prosjektet, delrapport 2.

1.1. Tilbakeføring

Barnevernloven bygger som utgangspunkt på at det er best for barn å vokse opp med sine foreldre, et verdigrunnlag som sammenfaller med verdigrunnlaget i både barnekonvensjonen og den europeiske menneskerettskonvensjonen. Samfunnsordningen i Norge og i de fleste land bygger på at foreldrene selv tar ansvar for egne barn, noe som stemmer godt med den menneskerettslige beskyttelsen av retten til familieliv (66). Det er først dersom foreldrene ikke ivaretar barnets rett til omsorg og beskyttelse, at det offentliges ansvar trer inn. Plassering av barn utenfor hjemmet er bare aktuelt dersom barnevernets hjelpetiltak ikke er tilstrekkelig til å sikre barnet en forsvarlig omsorgssituasjon. Ved utgangen av 2020 var det 10 590 barn fra nyfødt til 17 år som var plassert utenfor hjemmet av barnevernet. Av barna som var plassert, var 90 prosent plassert i fosterhjem, mens 10 prosent (N=1100) var plassert på barneverninstitusjon (83). Det finnes per i dag ikke eksakte tall på hvor mange barn som tilbakeføres til sine foreldre. Fylkesnemnda behandlet imidlertid 383 krav om tilbakeføring i 2020, og hvor det ble vedtatt tilbakeføring i 201 saker (67).

Både Grunnloven og folkerettslige forpliktelser oppstiller rettslige skranker ved utforming og anvendelse av barnevernloven. Den europeiske menneskerettsdomstol i Strasbourg (EMD) har siden september 2019 konstatert krenkelse av barn og foreldres rett til familieliv i flere saker mot Norge, og hvor en av domfellelsene ble avsagt i EMDs storkammer (68). I de tilfeller EMD har fastslått krenkelse i norske barnevernsaker, har det ofte knyttet seg til kravet om midlertidighet og mulighet gjenforening (69)¹.

Å flytte barn fra foreldre kan være helt nødvendig og rettmessig for å ivareta barnets rett til omsorg, herunder for å beskytte barnet mot vold, overgrep, eller annen alvorlig omsorgssvikt.

¹ HR-2020-661-S, avsnitt 97

Omsorgsovertakelsen skal som hovedregel anses som et midlertidig tiltak, hvor barnevernet plikter å iverksette tiltak etter plassering med sikte på tilbakeføring så snart det lar seg gjøre uten at hensynet til barnets beste blir tilsidesatt. I følge EMD står tilbakeføring sentralt i barn og foreldres rett til familieliv, og skal være utgangspunktet ved ethvert tiltak som skiller barn og foreldre, og hvor det påhviler enhver stat en positiv plikt til å iverksette tiltak som kan bidra til at barn blir tilbakeført (70). På denne måten kan man si at en gjenforeningsprosess starter i det barnet blir plassert, ved mindre gjenforeningsspørsmålet defineres oppgitt.

1.2. Ulike barnevernssystem på tvers av landegrense

Internasjonalt er det ulike nasjonale lovverk som regulerer statens adgang til å flytte barn, og hvor barnevernssystemet er organisert ulikt avhengig av land. En detaljert presentasjon av de ulike lands lovverk og barnevernssystem ligger på utsiden av rammene for denne kunnskapsoppsummeringen. Det er likevel viktig å skape en forståelseskontekst for hvordan underliggende velferdssystemer påvirker statens tilnærming når barn flyttes i offentlig omsorg, og deretter hvordan det legges til rette for tilbakeføringsprosesser. Barnevernlitteraturen (71) har tidligere introdusert en inndeling av barnevernssystemene i moderne land gjennom to ulike typer: Risikoorientert barnevernssystem, og serviceorientert barnevernssystem, også omtalt som kjernebarnevern og velferdsbarnevern (84). Et risikoorientert barnevernssystem (kjernebarnevern) beskrives med en relativt høy terskel for å involvere seg i barn og familiers privatliv, og intervensjoner primært i familier hvor det er alvorlig bekymring for barnets helse og trygghet, med søkelys på å redusere risikoen og forhindre plassering. Den teoretiske forankringen innebærer også at det er høy terskel for å bli tilbudt intervensjoner fra barnevernssystemet. USA har et barnevernssystem som gjerne omtales som risikoorientert. Tilsvarende har England også blitt kategorisert med et risikoorientert system, basert på den utviste praksisen, til tross for at det gjennom lovgivningen tilsier juridiske rammer for en mer serviceorientering. Til forskjell fra det risikoorienterte barnevernssystemet, er et serviceorientert system (velferdsbarnevern) orientert inn mot tidlig innsats til barn og familier i risikosituasjoner for å forhindre utvikling og fremtidig skade på barnet. Målet er å fremme god utvikling for barnet ved å jobbe forebyggende. Burns, Pösö og Skrivenes (71) trekker frem Norge, Sverige og Finland som land med typisk serviceorientert barnevernssystem.

2. Prosjektets overordnede fokusområder og formål

Denne rapporten bidrar til å svare ut deler av prosjektets overordnede fokusområde, med fokus på tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon. Det overordnede formålet med kunnskapsoppsummeringen er å skape en oversikt over forskningskunnskap nasjonalt og internasjonalt om ulike praksiser ved tilbakeføring etter et opphold i fosterhjem eller institusjon med utgangspunkt i følgende problemstillinger:

- Hva sier forskningslitteraturen om strategier ved tilbakeføring etter et opphold i fosterhjem eller institusjon
- Hva sier forskningslitteraturen om metoder som benyttes ved tilbakeføring etter et opphold i fosterhjem eller institusjon
- Hva sier forskningslitteraturen om type tilnærminger som benyttes ved, eller bidrar til tilbakeføring
- På hvilken måte mottar familier oppfølging eller støtte etter en tilbakeføring fra fosterhjem eller institusjon

3. Metode

Tilsvarende kunnskapsoppsummeringen om *familie og nære nettverk som fosterhjem* (82), er denne kunnskapsoversikten utarbeidet innenfor rammene av en modifisert scoping review, og følger metoden slik den er skissert av Peters med kollegaer (73). Ifølge Arksey og O'Malley (72) er en av de primære forskjellene mellom en systematisk litteraturstudie og en scoping review, at en scoping review tillater et mindre avgrenset forskningsspørsmål enn en systematisk litteraturstudie. Når intensjonen med kunnskapsoversikten er å gi en oversikt over et forskningsfelt eller gi en deskriptiv presentasjon av nøkkelinformasjon fra de inkluderte artiklene, er scoping review en godt anvendelig metode. Kunnskapsoversikten vil derfor ikke omfatte en summering eller syntese av evidens eller gi en kvalitetsvurdering av evidensnivå².

Valg av betegnelsen modifisert scoping review er benyttet da vi i noe større grad enn ved en ordinær scoping review, har benyttet et systematisk søk i databasene for å identifisere aktuell forskningskunnskap. Vi har deretter benyttet en systematisk fremgangsmåte i både utvelgesprosessen og ekstrahering av informasjon fra artiklene. Når vi likevel har valgt en scoping review som metode, begrunnes dette i behovet av å kunne inkludere alle relevante studier som innfridde inklusjonskriteriene. Dette, for å skape en bred oversikt over forskningsfeltet som helhet, innenfor rammene av hvordan plassering i familie-, og nettverksfosterhjem fungerer og virker for de involverte.

3.1. Søkestrategi

Innledende databasesøk ble utført i september 2021 ved bruk av søkerordene «reunification» og «family reunification», i følgende fem databaser: PubMed, PsycINFO (OVID), Cinahl (EBSCOhost), ERIC, og Social Science Premium Collection (ProQuest). Innledende screening av treff fra de utvalgte databaser avdekket et stort antall publikasjoner som innebar nødvendigheten av å gjennomføre et strengere og mer avgrenset søk. Inspirert av Papaioannou med kollegaers (74) anbefalinger, valgte vi derfor å gjennomføre søkeprosessen på nytt, i en fire-stegs prosess. Nytt søk ble utført i oktober 2021. Med utgangspunkt i det innledende søket, kartla vi relevante begreper som var tatt i bruk i tittel eller abstrakt til de 10 første artiklene som møtte inklusjonskriteriene våre. Deretter gjennomførte vi et nytt søk i samtlige fem databaser ved bruk av følgende søkestreng: (reunification OR «family reunification» OR «reunification of child* and parent*») AND (kinship OR «foster care» OR «out of home placement» OR «residential care») OR («child welfare» OR «social service*» OR «child protection»). Søket ble avgrenset til å omhandle søk i tittel og abstrakt, og inkluderte publikasjoner i perioden 01.01.2011 til 17.10.2021. Det ble også satt en begrensning i språk, hvor publikasjoner på engelsk, norsk, svensk og dansk ble inkludert. En nærmere oversikt over de systematiske søkene, fordelt per database, er presentert i Appendiks 1.

² Se artikkel 72 og 73

Etter gjennomført utvelgelsesprosedyre ble det gjennomført et manuelt søk i alle inkluderte studiers referanselister, for ytterligere publikasjoner. Avslutningsvis ble det utført et sitatsøk.

3.2. Inklusjonskriterier og utvelgelse av publikasjoner

Med utgangspunkt i en arbeidshypotese om at dette var et fagområde med et begrenset antall vitenskapelige publikasjoner, ble det satt en forholdsvis vid ramme for inklusjon av studier, hvor alle forskningsartikler som beskrev ulike praksiser tilknyttet tilbakeføring av barn som var under offentlig omsorg, skulle inkluderes. Tilsvarende gjaldt for studier som fokuserte på strategier for å styrke fokuset på tilbakeføring, ulike tilnærminger og tiltak i tilbakeføringsarbeid, samt oppfølging av familier etter tilbakeføring. Det ble imidlertid satt en avgrensning opp mot valideringsstudier, og studier med fokus på utvikling av intervensjoner og hvor fokuset i artikkelen var selve på intervensjonen. Det ble satt som krav at studiene måtte være fagfellevurdert, og enten være primærstudier eller litteraturstudier basert på primærstudier. Studier som omhandlet pandemi og covid-19 situasjonen ble ekskludert.

Et relevant spørsmål når vi utarbeider en kunnskapsoppsummering om tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon, er hvorvidt tilbakeføringsprosesser eller tilbakeføringsprognoser avhenger av plasseringssted. Vi valgte derfor å inkludere sammenligningsstudier, hvor det sammenlignes utfall fra oppfølging av familier med ulike plasseringsalternativer.

For å sikre overføringsverdi fra de identifiserte forskningsartikler over til norske forhold, ble søket avgrenset til å inkludere studier relatert til forhold i vestlige Europa, Oseania, USA, og Canada. Fullstendig oversikt over inklusjons-, og eksklusjonskriterier er presentert i tabell 1.

Tabell 1: Inklusjons-, og eksklusjonskriterier

	Inklusjonskriterier	Eksklusjonskriterier
Populasjon	Forskningsstudier som beskriver <ol style="list-style-type: none"> Ulike praksiser tilknyttet tilbakeføring av barn som er under offentlig omsorg Strategier for å styrke fokuset på tilbakeføring Tilnærminger til tilbakeføring Tiltak, støtte ol., til barn, familier, omsorgsbaser eller andre, mens <ul style="list-style-type: none"> - Barn er under offentlig omsorg - Etter at barn er tilbakeført Metoder som er ment til å styrke mulighet for tilbakeføring 	Forskningsstudier som beskriver <ol style="list-style-type: none"> utvikling eller bruk av spesifikke intervensjoner, hvor fokuset er intervensjonen. Valideringsartikler Studier med fokus på Covid-19 situasjonen / perioden
Intervention	<ul style="list-style-type: none"> - Brukeropplevelser - Strategier ved tilbakeføring - Metodebruk ved tilbakeføring - Metodeutvikling for å styrke fokus på tilbakeføring - Tiltaksoppfølging relatert til tilbakeføring - Oppfølging etter tilbakeføring 	
Comparators	<ul style="list-style-type: none"> - Ulike omsorgsbaser - Familier hvor tilbakeføring ikke lykkes 	
Outcomes	<ul style="list-style-type: none"> - Atferdsutvikling - Mental (psykisk helse) - Fysisk helse - Plasseringens stabilitet - Plasseringens varighet - Omsorgssvikt - Organisatoriske rammebetingelser - Tilbakeføring 	
Study design	Peer-reviewed <ul style="list-style-type: none"> - Systematiske litteraturstudier - Scoping reviews - Primærstudier Skriftspråk: Engelsk, norsk, svensk, eller dansk Tidsperioden 2011 – 17.10.21 Land som inngår i studien: Vestlige Europa, Oseania, USA og Canada	Øvrige

3.2.1. Utvelgelsesprosedyre

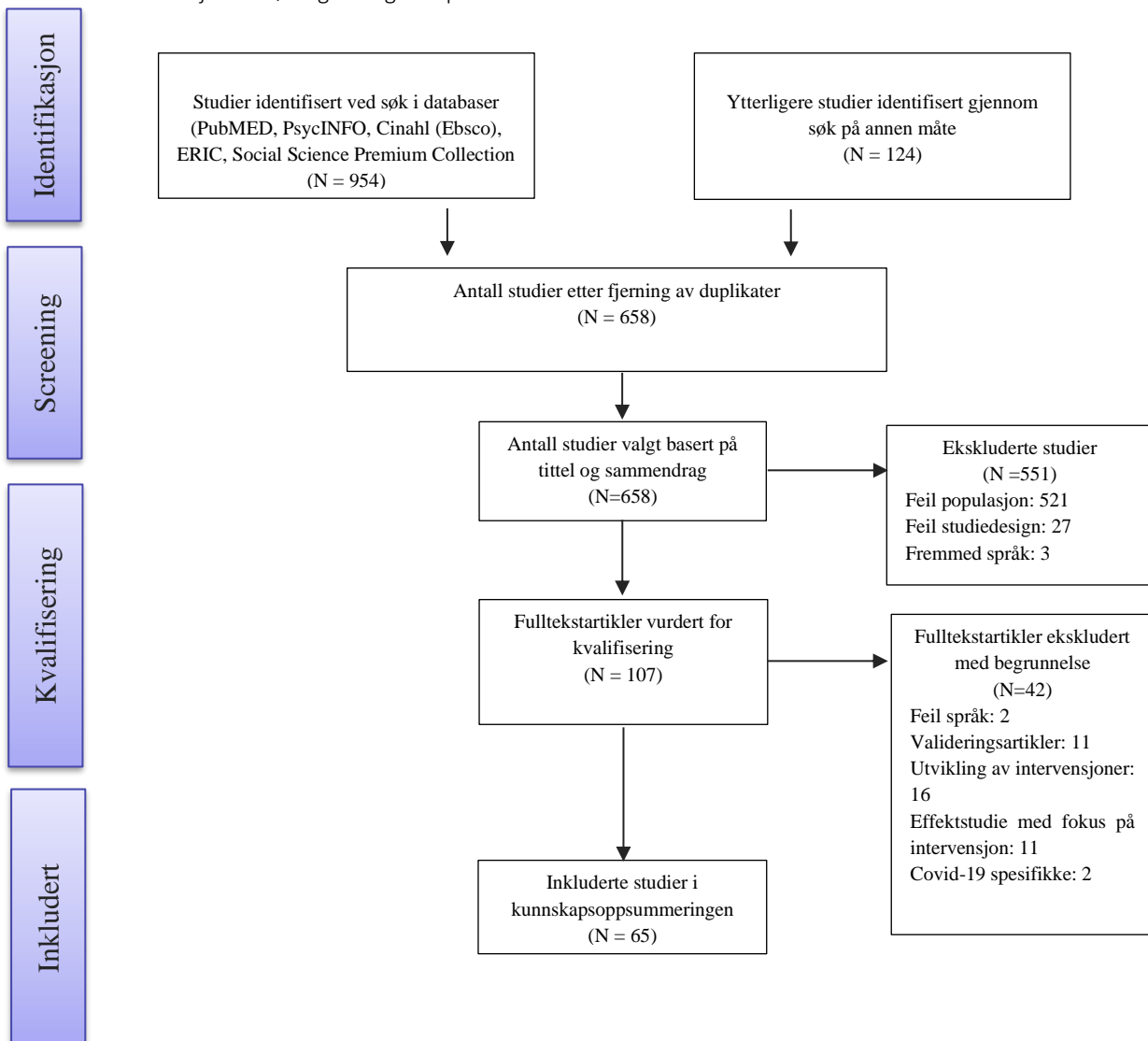
Utvelgelsesprosedyren ble gjennomført i to omganger. Først sjekket to av prosjektmedlemmene alle de identifiserte studienes relevans for prosjektet. Utvelgelsen viste en enighet på 94 prosent, og uenighet ble løst ved å inkludere studien for nærmere gjennomgang av full tekst.

Med utgangspunkt i artiklene som ble vurdert relevant for prosjektet, basert på innhold i studienes tittel eller abstrakt, deltok deretter tre av prosjektets medlemmer i gjennomgang av de utvalgte artiklene som helhet. Det ble i tillegg tatt i bruk en interrater reliabilitetsutregning (IRR; 75) for å identifisere både hvor mange artikler et fjerde prosjektmedlem skulle gjennomlese for å øke objektiviteten i utvelgelsesprosessen, samtidig som beregningen gav en veiledende ramme for

prosent overensstemmelser som regnes som akseptabel i utvelgesprosessen. Fordelingen ble deretter generert ved bruk av Excel og tilfeldig utvalgsfunksjonen i programmet. Ved uenighet om inklusjon diskuterte forskerne seg fram til konsensus.

Det innledende systematiske søket identifiserte 954 potensielt relevante studier. Ytterligere 125 potensielt relevante studier ble identifisert gjennom manuelle søk ved bruk av databasenes søkefunksjoner for søk etter lignede studier, samt håndøk. Etter å ha tatt ut duplikater, var det 658 potensielt relevante studier igjen. Gjennomgang av studienes tittel og abstrakt reduserte utvalget til 107 relevante studier, som alle ble gjennomlest i sin helhet. Denne prosessen førte til ytterligere reduksjon av 42 studier. Se Tabell 2 for nærmere presentasjon av søk og utvelgesprosessen.

Tabell 2: Presentasjon av søk og utvelgesprosess

3.2.2. Koding av publikasjoner

Før oppstart av den analytiske tilnærmingen til de inkluderte studiene, ble innholdet kodet basert på et forhåndsdefinert kodeskjema. Følgende tema ble kodet: Type forskning, metode som ble benyttet i de ulike studiene, type omsorgsbasis som ble identifisert i studiene, hvem som var kilden til datagrunnlaget i studien, og hva studien undersøker. Kodeskjemaet er presentert i Tabell 3.

Tabell 3: Oversikt over koder som er anvendt i den alfabetiske oversikt over inkluderte studier

	Kode	Beskrivelse
1. Forfatter	Tekst streng	Etternavn og initial på fornavn, på alle forfattere
2. Årstall		
3. Tittel	Tekst streng	
4. Land	Tekst streng	Land som empirien er hentet fra, eller første forfatters arbeidssted hvis det ikke er en empirisk studie
5. Type kunnskap	1	Forskingskunnskap (empiriske primærstudier)
	2	Erfaringskunnskap (drøftinger uten egen empiri)
	3	Brukerkunnskap (erfaringer med et brukerperspektiv)
6. Type metode	1	Kvantitativ empirisk
	2	Kvalitativ empirisk
	3	Vignettstudie
	4	Systematisk review, teoretisk drøfting, scoping review
7. Type omsorgsbasis	1	Fosterhjem (utenfor slekt/nettverk)
	2	Nettverksfosterhjem
	3	Slektsfosterhjem
	4	Institusjon / bolig
	5	Beredskapshjem / midlertidig omsorgshjem
	6	Omsorgsbasis udefinert
	7	Fosterhjem udefinert
	8	Kinship
	9	Annet
8. Data kilde	1	Profesjonelle / Hjelpeapparatet
	2	Barn
	3	Foreldre
	4	Arkiv / dokument
9. N		Antall deltakere i studien
10. Variabler inkludert i studien	1	Økonomiske forhold
	2	Rus
	3	Psykisk helse
	4	Kriminalitet
	5	Intervensjoner
	6	Gjentatt plassering
	7	Vold (fysisk, psykisk, materiell, latent, seksuell)
	8	Forhold ved barnet
	9	Forhold knyttet til familien
	10	Kjennetegn knyttet til den profesjonelle / hjelpeapparatet
11.	Tekst streng	Vår oppsummering av studiens hovedfunn

3.3. Analytisk tilnærming til de utvalgte publikasjoner

De inkluderte studiene ble analysert ved bruk av en tematisk analytisk tilnærming, inspirert av Braun og Clarke (76) og Dahler-Larsen (77). Braun og Clarke (76) beskriver den tematiske analyseprosessen gjennom seks faser, hvor de fem første fasene omhandler bearbeidelse av datamaterialet; Innholdsanalysen ble ved første gjennomlesning styrt av forhåndsdefinerte kategorier basert på kunnskapsoppsummeringens problemstillinger. Dette ledet over til andre fase, hvor de innledende kodene ble generert. Deretter ble alt det kodede materialet samlet og sortert basert på potensielle tematiske tilhørigheter, påfølgende av en re-evaluering av materialets tematiske tilhørighet. Med utgangspunkt i det kodede materialet, ble det utledet fire analytiske hovedkategorier for gjennomføring av en nærmere innholdsanalyse: (1) Tid fra plassering til tilbakeføring; (2) Prediktorer for tilbakeføring; (3) Strategier som fremmer tilbakeføring; (4) Oppfølging og metoder ved tilbakeføring. Innholdsanalysen er presentert i sin helhet i fremstillingens punkt 4-7.

4. Presentasjon av resultater

Totalt er 65 studier inkludert i denne kunnskapssammenstillingen. For å identifisere og beskrive bredden i forskningslitteraturen innenfor temaet «tilbakeføring», var det ikke strenge krav til metodisk kvalitet i de inkluderte studiene. De inkluderte studiene er både kvalitative studier (N=18), kvantitative studier (N=43), og studier med metodetriangulering (N=4). Informantene i de kvalitative studiene er profesjonelle (N=9), foreldre (N=3), eller studier hvor det inkluderes en variasjon av to eller tre av de følgende informantene: profesjonelle, foreldre, eller barn (N=10), og informasjon hentet fra arkiv (N=41). I tillegg er det inkludert vignettstudier som anvender informasjon om hypotetiske saker (N=2). I presentasjonsdelen av disse studiene i resultatdelen, er hovedvekt lagt på å sammenstille og gi en oversikt over hovedfunn og konklusjoner i de inkluderte publikasjonene. En samlet, alfabetisert oversikt over de 65 inkluderte studiene er vist i Tabell 4. Her presenteres også en kortfattet oppsummering av de enkelte studiers konklusjoner.

Gerds-Andresen, Eide, Krane, & Kvello: Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon

Tabell 4: Alfabetisert oversikt over inkluderte studier

Nr.	Forfatter	År	Tittel	Land	Type kunnskap	Type metode	Type omsorgsbase	Data kilde	N (utvalgsstørrelse)	Variabler i studien	Studiens hovedfunn
01	Akin, B.A.	2011	Predictors of foster care exits to permanency: A competing risks analysis of reunification, guardianship, and adoption.	USA	1	1	6	4	3351	8,9	Tre viktige prediktorer ble identifisert: alder ved plassering og etnisitet, behov for bistand knyttet til funksjonsnedsettelse eller psykiske helseutfordringer samt kontinuitet og tilknytning i forhold til «kin placements», søskenplassering, stabilitet fra tidlig fase av plasseringen og fravær av rømninger.
02	Akin, B.A., Brook, J., & Lloyd, M.H.	2015	Examining the role of methamphetamine in permanency: a competing risks analysis of reunification, guardianship, and adoption.	USA	1	1	6	4	16620	2, 8, 9	Studien sammenligner foreldres bruk av metamfetamin med bruk av alkohol, narkotikabruk, og kombinasjon av flere rusmidler, sett i forhold til avslutning av omsorgsplasseringen: gjenforening, vergemål og adopsjon. Alle former for narkotikamisbruk førte til sannsynlighet for gjenforening og høyere grad av adopsjon. Implikasjoner som påpekes er at det er viktig å nyansere risikofaktorer i form av type rusmiddelmissbruk, risikofaktorer og type behandling.
03	Akin, B.A., Brook, J., Lloyd, M.H., & McDonald, T.P.	2017	Effect of a parenting intervention on foster care reentry after reunification among substance-affected families: A quasi-experimental study.	USA	1	1	6	4	493	2,5,6	Studien måler effekten av metoden Strengthening Families Program (SFP) for å øke sannsynligheten for at foreldre med rusmiddelmissbruk får tilbakeført barn som er plassert utenfor hjemmet. Prediktorer for at barna på nytt ble plassert utenfor hjemmet var relativ fattigdom, atferdsvansker hos barnet og tilbakeføring mellom 15 til 18 måneder etter plassering.
04	Ankersmit, L.	2016	The reunification partnership: Engaging birth parents and foster carers as collaborators in restoration casework.	Australia	1	2	6	1	6	9,10	Studien undersøker samarbeid mellom biologiske foreldre og fosterforeldre. Barnevernsansatte som er intervjuet påpeker følgende faktorer som påvirker utvikling av dette samarbeidet: tillit, motivasjon og vilje, kunnskap og avtaler. De ansatte påpeker også hvordan de som saksbehandlere kan fremme disse faktorene i sitt arbeid.
05	Antle, B.F., Barbee, A.P., Sar, B.K., Sullivan, D.J., & Tarter, K.	2019	Exploring relational and parental factors for permanency outcomes of children in care.	USA	1	2	4,7	1	233	10	Kvaliteten i parforholdet og altruisme (prososialitet/nestekjærlighet) kan predikere sannsynlighet for at fosterbarn flytter tilbake til biologiske foreldre. Faktorer av stor

Gerds-Andresen, Eide, Krane, & Kvello: Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon

												betydning for plassering i «residential facility» var alder, utdanning og unnvikende-engstelig tilknytning hos fosterforeldrene.
06	Bailon, M.A.B., Inchaurrondo, A.M., Monclus, A.U., & Tio, E.V.	2018	Positive parenting support during family reunification.	Spania	1	2	6	1,2,3	135	8,9,10		Studien påpeker viktigheten av at barnas stemme i kartleggingsarbeidet, sammen med foreldrene. Behov som det er viktig å dekke for tilbakeføring av barn til biologiske foreldre: utvikle omsorgsferdigheter, ivareta barnas behov, rikelig med sosial støtte, tydelig rolleoppfatninger og styrking av foreldres selvbylde.
07	Balsells, M.A., Pastor, C., Amoros, P., Mateos, A., Ponce, C., & Navajas, A.	2014	Child welfare and successful reunification: Understanding of the family difficulties during the socio-educative process: Training needs among biological families in Spain.	Spania	1	2	1,4,8	1,2,3	135	10,9		Studien handler om behov og forberedelser til at barn tilbakeføres til biologiske foreldre. Det ble identifisert tre behov: forståelse av hva gjenforening innebærer og dets faser, styrke familien samt sosial støtte.
08	Balsells, M.A., Pastor, C., Mateos, A., Vaquero, E., & Urrea, A.	2015	Exploring the needs of parents for achieving reunification: The views of foster children, birth family and social workers in Spain.	Spania	1	2	7,8	1,2,3	135	9,10		Studien setter søkelys på veiledning/opplæring når barna skal flytte tilbake til biologiske foreldre. Eksempelvis foreldreveiledning der fokus er på foreldrenes styrke og påpeke deres utvikling/fremgang, følelsesregulering samt gi og motta sosial støtte – sistnevnte både via uformelle og formelle aktører. Ifølge foreldrene var dette en faglig tilnærming som de opplevde som oppbyggende. Foreldre som maktet å gi sosial støtte til andre opplevde også selv å være aktive agenter i tilbakeføring av barna sine. Ikke minst fremheves viktigheten av å la barn være medvirkende.
09	Balsells, M.A., Pastor, C., Molina, M.C., Fuentes-Pelaez, N., & Vazquez, N.	2017	Understanding social support in reunification: The views of foster children, birth families and social workers.	Spania	1	2	6	1,2,3	118	5,9,10		Studien beskriver sosial støtte fra profesjonelle til familier når barn som har vært plassert utenfor hjemmet flytter tilbake og familien skal utvikle og stabilisere positiv kommunikasjon og velegnede rutiner.
10	Bell, T. & Romano, E.	2017	Permanency and safety among children in foster family and kinship care: A scoping review.	USA	1	4	1,8	4	54	5,9		Å bo i «kinship care» er mer stabilt enn andre former for fosterhjemsøsninger, men barn som bor i førstnevnte omsorgsbasis flyttet sjeldnere hjem til biologisk familie. Forskjellene minket med årene plasseringen varte.
11	Blakey, J.M.	2012	The best of both worlds: How kinship care impacts reunification.	USA	1	2	8	1,3	46	2		Studien undersøker betydningen av at profesjonelle bistår slektninger som er fosterhjem til å motta sosial støtte, og å sette grenser overfor biologiske foreldre – spesielt hvis sistnevnte har rusmiddelmissbruk.
12	Blakey, J.M.	2012	From surviving to thriving: Understanding reunification among African American mothers with histories of addiction.	USA	1	2	6	3	26	2		Mødre som mister den daglige omsorgen for sine barn preges av å være i «kamp-/overlevelses-modus, har følelsesmessige svingninger, utagerer og er dårlige på å følge opp tiltak/behandling. Mødre som ble gjenforent med barna, var preget av indre motivasjon, og er engasjert.

Gerds-Andresen, Eide, Krane, & Kvello: Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon

13	Carnochan, S., Lee, C., & Austin, M.J.	2013	Achieving timely reunification.	USA	1	4	6	4	-	5, 8, 9,10	Denne artikkelen handler i hovedsak om forskning på barn som tilbakeføres til biologiske foreldre fra fosterhjem, for deretter å bli plassert på nytt. I artikkelen argumenteres det for at vellykkede tilbakeføringer av barn til biologisk familie innebærer tre faser av innsats: (i) forberedelse av biologisk familie for at barnet flytter tilbake til dem, (ii) sette i gang intensiv oppfølging når barnet har flyttet hjem til biologisk familie, og (iii) en periode med nedtrapping av oppfølging av biologisk familie. I artikkelen foreslås tiltak og forbedringer.
14	Carnochan, S., Rizik-Baer, D., & Austin, M.J.	2013	Preventing re-entry to foster care.	USA	1	4	6	4	-	6	Studien identifiserer 19 ulike faktorer som relaterer seg til sannsynlighet for gjentatt plassering. Kunnskapsoversikten bygger på mange studier, men de er gamle – hovedsakelig publiseringer fra årene 1989–2009, med hovedvekt på 1990-tallet.
15	Carvalho, J.M.S., Delgado, P., Benbenishty, R., Davidson-Arad, B., & Pinto, V.S.	2018	Professional judgements and decisions on placement in foster care and reunification in Portugal.	Portugal	1	3	6	1	200	10	Denne portugisiske studien ble sammenlignet med tilsvarende studier i andre land. Profesjonelles resonnementer over når barn bør flyttes ut av hjemmet er meget sammenfallende mellom Portugal og Spania, men betydelig høyere omsorgsovertakelsesforekomst enn i Israel, Nederland og Nord-Irland. Når barn ble beskrevet til å ha falt til ro i og nyttiggjøre seg omsorgen i fosterhjemmet i to år, så var det bare mellom 8–10 prosent av barna de profesjonelle mente burde vurderes tilbakeført til biologiske foreldre.
16	Carvalho, J.M.S., Delgado, P., Ointo, V.S., & Benbenishty, R.	2018	Reunification in foster care: Influences on decision-making.	Portugal	1	1	7	1	400	10	Studien undersøkte bedømmelser knyttet til fysisk og emosjonell risiko og beslutningen om barnet skulle tilbakeføres til biologiske foreldre. Funn viser at en stor majoritet av de profesjonelle og studentene anbefalte at barnet fortsatt skulle være i fosterfamilien, men begge gruppene anbefalte tilbakeføring oftere dersom barnet ønsket gjenforening med foreldrene. En sammenligning med funn fra andre land viser at konteksten land kan gi ulikt utfall.
17	Chambers, J.M., Lint, S., Thompson, M.G., Carlson, M.W., & Graef, M.I.	2019	Outcomes of the Iowa Parent Partner program evaluation: Stability of reunification and re-entry into foster care.	USA	1	1	7	4	500	5	I denne studien vurderes effekten av Iowa Parent Partner program. Barna som var en del av denne intervensjonen, ble oftere tilbakeført til biologiske foreldre enn barn som ikke fikk dette tilbudet. I tillegg viste det seg at få av barna som ble tilbakeført til biologiske foreldre i løpet av de neste 12 måneder på nytt ble flyttet ut av hjemmet. Derimot var det ikke signifikante forskjeller mellom barna som fikk dette tilbudet og kontrollgruppen i hvor lenge de bodde i fosterhjem eller hvor mange av barna som på nytt

Gerds-Andresen, Eide, Krane, & Kvello: Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon

												ble plassert i fosterhjem etter å ha bodd mer enn 24 måneder sammen biologiske foreldre.
18	Chambers, R.M., Brocato, J., Fatemi, M., & Rodriguez, A.Y.	2016	An innovative child welfare pilot initiative: Results and outcomes.	USA	1	1	7	4	96	5		Denne studien handler om Family First model intervention. Resultatene viser at biologisk families engasjement og tilgang på tett oppfølging økte sjansene for at barn ble tilbakeført til familien. Jo bedre biologisk familie ble møtt med økonomisk støtte og råd/veiledning, desto kortere tid gikk før tilbakeføring sammenlignet med standard bistand som biologiske familier fikk fra barnevernet. Ved evaluering etter ett år viste at intervensjonsgruppen av biologiske foreldre sjeldnere ble vurdert til å utøve omsorgssvikt eller mishandle barna og at tilbakeføringen derfor ble stabil.
19	Chambers, R.M., Crutchfield, R.M., Harper, S.G.G., Fatemi, M., & Rodriguez, A.Y.	2018	Family reunification in child welfare practice: A pilot study of parent and staff experiences.	USA	1	2	7	1,3	30	5		Denne studien er en pilot av metoden Family to Family-program/Pomona Families First Project. Målet for innholdet i og implementering av metoden beskrives. 13 profesjonelle og 17 foreldre ble intervjuet i tillegg til dokumentanalyser. Både de profesjonelle og foreldregruppen forteller at de er tilfredse med metoden – spesielt er foreldrene fornøyde med den tillitsfulle relasjonen som de utviklet med de profesjonelle i tillegg til tett oppfølging. Studien gir et innblikk i subjektiv tilfredshet, men ikke om dette er bedre hjelp for å oppnå vellykket tilbakeføring enn andre former for oppfølging.
20	Cheng, T.C. & Li, A.X.	2012	Maltreatment and families' receipt of services: Associations with reunification, kinship care, and adoption.	USA	1	1	7	4	1760	5,8,9		Studien omfattet barn som bodde i fosterhjem. Tilbakeføring til biologiske foreldre var mer sannsynlig om fosterforeldrene hadde økonomisk bistand, mindre sannsynlig om de mottok helsehjelp eller arbeidsmarkedstiltak. «Kinship care» var mindre sannsynlig hvis man mottok hjelp knyttet til arbeidsmarkedet, psykisk helse eller hadde rusmiddelmissbruk, og adopsjon var mindre sannsynlig om man mottok arbeidsmarkedstiltak, at det var familievold eller at man hadde rusmiddelmissbruk.
21	Child, H. & McIntyre, D.	2015	Examining the relationships between Family Drug Court Program compliance and child welfare outcomes.	USA	1	1	6	4	206	2,5		Studien viser at det er størst sannsynlighet for tilbakeføring til biologiske foreldre når man hadde negative resultater på rusprøver og deltok i frivillige støttegrupper, eller mottok spissede psykiske helsetjenester.
22	D'Andrade, A.C.	2015	Parents and court-ordered services: A descriptive study of service use in child welfare reunification.	USA	1	1	6	4	223	9		Det er lite samarbeid mellom de ulike tjenestene som tilbys foreldre etter plassering, og det konkluderes med at det er et behov for mer målrettede og samordnede tjenester for disse foreldrene. Bruken av tjenestene varierer med foreldrenes alder,

Gerds-Andresen, Eide, Krane, & Kvello: Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon

											etnisitet, kjønn og barnas omsorgssituasjon ved flytting. Oversikt over type av tilbakeføringstjenester som anvendes: høyeste bruk er psykologisk vurdering (78 prosent) og rusbehandling (60 prosent), lavest bruk er «batterer's treatment» ved vold (19 prosent) og rustesting (38 prosent).
23	D'Andrade, A.C.	2017	Does fathers' involvement in services affect mothers' likelihood of reunification with children placed in foster care?	USA	1	1	6	4	200	9	Utvalget er 200 barn der barnevernet har fratatt foreldrene den daglige omsorgen. Fedres involvering i tilbakeføringsprosesser er positivt for mødrenes sannsynlighet for tilbakeføring, uavhengig av sivilstatus. Tiltak for å involvere fedre i tilbakeføringstjenester blir viktig.
24	D'Andrade, A.C.	2019	Professional stakeholders' concerns about reunification case plan requirements.	USA	1	2	6	1	107	9, 10	Studien handler om bekymringer for hvordan tilbakeføringsplaner i barnevernet fungerer. Når barn er flyttet fra sin biologiske familie så skal foreldrene delta i oppfølging ifølge en oppsatt plan laget av barnevernsansatte. Planlegging og tjenester må være tilpasse foreldrenes spesielle situasjon (ofte komplekse saker), det vil si individuelle planer, og at tilgangen til tjenestene er god.
25	D'Andrade, A.C. & Chambers, R.M.	2012	Parental problems, case plan requirements, and service targeting in child welfare reunification.	USA	1	1	6	4	200	9	Omtrent 50 prosent av foreldrene fikk gjenforening med barnet sitt i form av tilbakeføring. Tilbakeføringstjenester hadde en sentral rolle for tilbakeføringene. Et funn er at de som oppnådde tilbakeføring hadde flere problemer og ble anmodet om å delta i opptil 8 «service events per week». Rusproblemer var det vanligste problemet blant de som oppnådde tilbakeføring. Et problem med de ulike tjenestene, er logistikk og tilgang til tjenestene, foreldres økonomi, lokalisering og transport, arbeidssituasjon, osv.
26	D'Andrade, A.C. & Nguyen, H.	2014	The relationship between use of specific services, parental problems, and reunification with children placed in foster care.	USA	1	1	1	4	200	9	Funnene i tillegg til foreldrenes bruk av tjenester, er bruk eller samsvar mellom foreldres sosiale klasse og tjenester vektlagt i beslutninger om tilbakeføring. Mer forskning trengs som identifiserer faktorer som knyttes til bruk av tjenester og effektiviteten i oppfølging av tilbakeføringer.
27	D'Andrade, A.C. & Valdez, M.	2012	Reunifying from behind bars: A quantitative study of the relationship between parental incarceration, service use, and foster care reunification.	USA	1	1	1	4	200	9	Utvalget er 200 barn som bor i fosterhjem og deres 225 foreldre, som soner i fengsel. Tilbakeføring er vanskelig, både på grunn av muligheter for å gjennomføre tilbakeføringer, og å få besøk/samvær i fengsler. Bruk av tilbakeføringsbistand økte sannsynligheten for tilbakeføring. Tilgangen til tilbakeføringsstøtte og støtte for besøk av barn i fengselet er hindringer for tilbakeføring.

Gerds-Andresen, Eide, Krane, & Kvello: Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon

28	Delfabbro, P., Fernandez, E., McCormick, J. & Ketter, L.	2015	An Analysis of reunification from out-of-home care in three Australian states. Child indicators research.	Australia	1	1	6	4	1337	8, 9	Studien fant at tilbakeføring typisk skjer (i 80 prosent av sakene) de første årene etter plassering. Faktorer som fattigdom, rusmiddelmissbruk, og ha forlatt barnet sitt, var de viktigste risikofaktorene som reduserte sannsynligheten for tilbakeføring av barn til biologiske foreldre. Det er noen forskjeller mellom de ulike statene i Australia – noe som kan knyttes til tilgangen til slektplasseringer og lovgivning vedrørende «timing of long-term placement decisions».
29	Delfabbro, P., Fernandez, E., McCormick, J. & Kettler, L.	2013	Reunification in a complete entry cohort: A longitudinal study of children entering out-of-home care in Tasmania, Australia.	Australia	1	1,2	6	1,4	468	1,2,3,4, 7,8,9	Studien viser at rundt 50 prosent av barna er tilbakeført etter 2 år, men at 79 prosent av disse gjør dette innen de første 6 måneder etter plassering utenfor hjemmet. Tilbakeføring til biologiske foreldre skjedde sjeldnere for de yngste barna som var i slektplassering og de som kom fra familier med relativ fattigdom, rusmiddelmissbruk og som har flere og/eller alvorlige risikofaktorer.
30	Farmer, E.	2014	Improving reunification practice: Pathways home, progress and outcomes for children returning from care to their parents.	UK	1	1	6	4	180	2,7,8, 9,10	Studien fokuserer på hva som ledet til tilbakeføring, hvor godt foreldre og barn var forberedt og grad av støtte som de fikk knyttet til gjenforening, barnas utvikling, og hvilke faktorer som fører til suksessfull gjenforening. Stress hadde effekt for de fleste gjenforeninger, mens forberedelser, adekvate tjenester, godt sosialt arbeid og støtte fra fosterfamilien var suksessfaktorer og førte til stabilitet i fosterhjemspllasseringen.
31	Fernandez, E., Delfabbro, P., Ramia, I. & Kovacs, Szilvia	2019	Children returning from care: The challenging circumstances of parents in poverty.	Australia	1	1,2	6	1,4	502	1,2,3, 7,9	Studien handler om årsaker til omsorgsplasseringer, omsorgssituasjonen etter plasseringer, og faktorer ved tilbakeføring til biologiske foreldre. De fleste tilbakeføringer (63 prosent) skjedde innenfor 12 måneder, og 82 prosent av tilbakeføringene skjedde innen 6 måneder. Tilbakeføringer til biologiske foreldre er knyttet til barnas alder, og årsakene til omsorgsplasseringen.
32	Font, S. A., Sattler, K.M.P. & Gershoff, E.	2018	When home is still unsafe: From family reunification to foster care reentry	USA	1	1	1,2 ,3	4	9571	1,2,3, 7,9	Studien fokuserer på årsaker til at barn opplever ny plassering etter tilbakeføring. Det påpekes at foreldrenes rusmiddelmissbruk og mentale helse er alvorlige risikofaktor som reduserer sannsynligheten for tilbakeføringer. Studien anbefaler retningslinjer som skjerper plasseringstiden i fosterhjem før tilbakeføring til biologiske foreldre kan skje, blant annet for å motvirke premature tilbakeføringer i betydningen at omsorgsferdigheter ikke er tilstrekkelig bedret eller familiesituasjonen ikke er god nok for barn.

Gerds-Andresen, Eide, Krane, & Kvello: Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon

33	Goemans, A., Vanderfaeillie, J., Damen, H., Pijnenburg, H. & Van Holen, F.	2016	Reunification of foster children: Factors associated with reunification outcomes in Flanders and the Netherlands.	Nederland	1	1	1,2,3	4	580	1,2,3,7,8,9	Fokuset i studien er faktorer knyttet til fosterbarn, biologiske foreldre, fosterforeldrene og typer av plasseringsformer, samt begrunnelser for flyttinger. Kontakten med biologiske foreldre viser seg som den viktigste tilbakeføringsårsaken. Andre viktige faktorer er lovverket, tilgang til og kvaliteten ved tjenester. Det anbefales at politisk føringer og barnevernet setter opp mål ved fosterhjemsplasseringer, og at tilbakeføring til biologiske foreldre bør planlegges allerede ved starten av fosterhjemsplasseringen.
34	Han, M. & Osterling, K.L.	2012	Characteristics and factors impacting reunification outcomes among Vietnamese immigrant families in the child welfare system.	USA	1	1	6	1,3,4	32/17	2,3,7,8,9	Artikkelen handler om tilbakeføring til biologiske foreldre for amerikanske barn med vietnamesisk bakgrunn. De fleste plasseringene i fosterhjem begrunnes med biologiske foreldes rusmiddelmissbruk. Kvalitative data peker på at det er viktig å følge med på: aktualisering, foreldrenes rusmiddelmissbruk, barnevernets kulturkompetanse, og tilbakeføringstjenesters tilgjengelighet og kompetanse.
35	Harris, E. & Becerra, M.	2020	Setting the stage for family reunification.	USA	1	2	6	1,3	45	9,10	Studien handler om barnevernet oppfølging i tilbakeføring av barn til biologiske foreldre, og hvordan frivillige organisasjoner kan bistå foreldre til å forstå hva som forventes av dem. Funnene viser at relasjonen mellom barnevernsansatte og foreldrene, samt ansattes holdninger til prosessen, er en mulig påvirkende faktor for utfallet.
36	Hébert, S. T., Esposito, T. & Hélie, S.	2018	How short-term placements affect placement trajectories: A propensity-weighted analysis of re-entry into care.	Canada	1	1	5	4	5755	3,7,9	Studien har fokus på hvilken effekt ulike korttidsplassering (akutthjem for mellom 1–5 dager) og beredskapshjem (6–60dager) har for risikoen for innen en fireårsperiode å på nytt plasseres i fosterhjem. Resultatene viser at barn som var plassert i 6–60 dager (beredskapshjem) hadde større risiko for å på nytt plasseres i fosterhjem innen det første året etter tilbakeføring til biologiske foreldre sammenlignet med de som bodde lengre i første omsorgsplassering. Mulige implikasjoner som påpekes er å revurdere lengden på korttidsplasseringer som kan ansees som for kort til å sikre barna en stabil situasjon ved tilbakeføring til biologisk familie.
37	Hook, J. L., Romich, J.L., Lee, J.S., Marcenko, M.O. & Kang, J.Y.	2016	Trajectories of economic disconnection among families in the child welfare system.	USA	1	1	1,2,3	4	15.159	1,2,3,4,7,9	Studien handler om økonomisk faktorerets betydning for tilbakeføring av barn til biologiske foreldre. Foreldrene med økonomiske vansker har minst sannsynlighet for å bli gjenforent med sine barn. Det konkluderes i studien med at økonomisk bistand til disse familiene vil forbedre både deres økonomiske situasjon og i neste omgang muligheten for at deres biologiske barn flytter hjem igjen. Studien påpeker også flere andre faktorer for

Gerds-Andresen, Eide, Krane, & Kvello: Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon

												tilbakeføring, slik som foreldrenes alder, rusbruk og arbeidsløshet som gjør deres livssituasjon svært ustabil.
38	Huscroft-D'Angelo, J., Trout, A.L., Henningsen, C., Synhorst, L. Lambert, M., Patwardhan, I. & Tyler, P.	2019	Legal professional perspectives on barriers and supports for school-aged students and families during reunification from foster care.	USA	1	2	1	1	13	9,10	Tre problemstillinger opplevelse av og faktorer som påvirker tilbakeføringsprosessen. Studien fant at familiene opplevde å ikke være godt nok forberedt på gjenforening av barnet, og bistanden var bare til dels nyttige i overgangsfasen. De mente at støtte innen psykisk helse var det viktigste. Det ble identifisert 27 nødvendige støttetiltak, samt 36 barrierer for gjenforeningsprosessen.	
39	Inchaurredo, A.M., Fuentes-Pelaez, N., Vicente, C.P. & Bolos, A.M.	2018	Good professional practices for promoting positive parenting and child participation in reunification processes.	Spania	1	1	6	1	106	10	De profesjonelle som var informanter i studien var enige om følgende: nødvendigheten av å bedre biologiske foreldres omsorgsutøvelse før tilbakeføring av barnet, og sikre at barna blir medvirkende i tilbakeføringsprosessen. De mest erfarne profesjonelle var åpne for og forsøkte i sterkere grad å involvere familiene i tilbakeføringsprosessen enn de yngre profesjonelle.	
40	Jedwab, M., Chatterjee, A. & Shaw, T.V.	2018	Caseworkers' insights and experiences with successful reunification.	USA	1	1	6	1	284	8,9,10	Nesten alle de ansatte mener at det viktigste er barnets sikkerhet og at det er tilgjengelig støttetjenester for hele den biologiske familien. Suksessfaktorer er at barna og foreldrene er klare for og ønsker gjenforening, drøfter viktige spørsmål knyttet til separasjonen med fosterforeldrene, barnas og foreldrenes medvirkning i prosessen, en god relasjon mellom barnevernsarbeideren og familien, og viktigheten av å gi bistand. Barrierer er arbeidet med familier der det er rusmiddelmisbruk, psykiske problemer, høye antall av saker som de har og krav til dokumentasjon og saksbehandling.	
41	Jedwab, M. & Shaw.T.V.	2017	Predictors of reentry into the foster care system: Comparison of children with and without previous removal experience.	USA	1	1	7	4	4642	8,9,10	Studien ser på utfall for at barn må plasseres i fosterhjem for barn som ikke har tidligere erfaringer med dette. Sjansen for på nytt å plasseres i fosterhjem er større for de barna som har opplevd flere plasseringer, og sannsynligheten for tilbakeføring til biologiske foreldre var størst for de som var plassert i fosterhjem for kortere tidsrom. Flere felles risikofaktorer for begge gruppene barn ble funnet: barns atferd, tilbakeføring mot barnevernets anbefalinger, og søsken i plassering, økte sannsynligheten for på nytt å plasseres i fosterhjem. Faktorer som reduserte sannsynlighet for ny plassering, var når barnevernsansatte jevnlig besøkte familien. Det konkluderes med at barnevernet må sørge for at barn og deres biologiske familier er forberedt på gjenforening, og det må være målrettede tjenester for barn som har opplevd flere flyttinger mellom fosterhjem og biologisk familie.	

Gerds-Andresen, Eide, Krane, & Kvello: Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon

42	Koh, E. & Testa, M.F.	2011	Children discharged from kin and non-kin foster homes: Do the risks of foster care re-entry differ.	USA	1	1	7	4	12.088	8,9,10	I denne studien var fokuset hvilken effekt plassering av barn i «kinship» fosterhjem eller i andre fosterhjem har for risikoen for på nytt å flytte til fosterhjem etter å ha vært gjenforent med biologiske foreldre. Uavhengig av fosterhjemsordning viste barn samme forekomst av å på nytt plasseres utenfor hjemmet.
43	LaBrenz, C.A., Findley, E., Graaf, G., Baiden, P., Kim, J., Choi, M.J. & Chakravarty, S.	2021	Racial/ethnic disproportionality in reunification across U.S. child welfare systems.	USA	1	1	7	4	284382	8,10	Studien undersøker etnisk ulikhet knyttet til at barn på nytt plasseres i fosterhjem etter å ha vært hos biologiske foreldre der det kontrolleres for karakteristika ved barna og systemfaktorer. Barn som tilhører urbefolkningen, har høyere risiko for på nytt å plasseres i fosterhjem. Latinoettede barn (Hispanic) har høy risiko for på nytt å flytte til fosterhjem. Etniske ulikheter er knyttet til at barn på nytt plasseres i fosterhjem, men at dette varierer mellom ulike barnevernssystemer.
44	LaBrenz, C. A., Fong, R. & Cubbin, C.	2020	The road to reunification: Family- and state system-factors associated with successful reunification for children ages zero-to-five	USA	1	1	7	4	53.789	2,3,6, 7,8,9	Studerer familie- og barnevernssystemer i ulike stater i USA og suksessfaktorer for tilbakeføring, eller tilbakeføringer uten gjentatt flytting i fosterhjem. Resultat: Bare 4,6 prosent variasjon i suksessfaktorer mellom barnevernssystemer i ulike stater.
45	Landers, A. L., Bellamy, J.L., Danes, S.M., McLuckie, A. & Hawk, S.W.	2019	The reunification of American Indian children in long-term foster care.	USA	1	1	1	1	456	8,9	Studien er knyttet til amerikanske indianere og tilbakeføring etter omsorgsplasseringer. Resultatene viser at antall tilbakeføringer til biologisk familie. Etnisitet gir ikke noe utslag når det kontrolleres for andre faktorer. Amerikanske indianere hadde ikke økt sannsynlighet for tilbakeføring til biologiske foreldre enn deres hvite eller afro-amerikanske jevnaldrende. Lavere antall tilbakeføringer til biologisk familie for de med amerikansk-indiansk herkomst kan heller forklares med psykisk helse og typer av plasseringer heller enn etnisitet.
46	Landers, A. L. & Danes, S.M.	2016	Forgotten children: A critical review of the reunification of American Indian children in the child welfare system.	USA	1	4	6	4	-	8,9	En litteraturstudie av tilbakeføring til biologiske foreldrene for barn med amerikansk-indiansk bakgrunn viste at selv om det er en faglig oppmerksomhet på faktorer ved tilbakeføring av amerikansk-indianske barn, så hjelper det lite når ikke barn og foreldre er inkludert annet enn i statistiske analyser og i saksmapper. Derfor kan bare begrensede konklusjoner gjøres.
47	Lee, S., Jonson-Reid, M., & Drake, B.	2012	Foster care re-entry: Exploring the role of foster care characteristics, in-home child welfare services and cross-sector services.	USA	1	1	7	4	12409	2,3,6, 7,8,9, 10	Sannsynligheten for å på nytt flytte til fosterhjem var i denne studien størst for barn som hadde foreldre med multiple risikofaktorer, slik som lav utdanning, psykiske helseplager, kriminalitet og tenåringsmødre. Bistand til biologisk familie reduserte risikoen for at barn på nytt plasseres i fosterhjem. Lang plasseringstid hos slekt reduserte sannsynligheten for tilbakeføring til biologiske foreldre. Bistand for familiene er sterkt knyttet til

Gerds-Andresen, Eide, Krane, & Kvello: Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon

												tilbakeføringer. Hjelp i hjemmet bidrar ofte til at barn som er tilbakeført til biologisk familie ikke på nytt plasseres utenfor hjemmet.
48	Lietz, C. A. & D. R. Hodge	2011	Spirituality and child welfare reunification: a narrative analysis of successful outcomes.	USA	3	2	7	3	19	9		Biologiske familier som opplever at deres tro/forhold til det religiøse bidro til deres endring, påpekte betydningen av bønn, at tro påvirker atferd og sosial støtte fra trossamfunnet som de tilhører.
49	Liming, K.W., Brook, J. & Akin, B.	2021	Cumulative adverse childhood experiences among children in foster care and the association with reunification: A survival analysis.	USA	1	1	7	4	2998	2,3,7,8,9		Studien undersøker de mest sårbare barna i betydningen kumulativ (oppsamlet, mange) risiko. Dette innebærer foreldres rusmiddelmissbruk, graviditet i ung alder og lav utdanning. Få har studert hvordan slik bakgrunn påvirker hvordan disse barna har det i fosterhjemmene. Funnene i dette prosjektet bekrefter at mange av denne allerede sårbare populasjonen barn har mange negative erfaringer i fosterhjemmene, at ikke-hvite barn hadde 21 prosent mindre sjanse for tilbakeføring til biologiske foreldre enn deres hvite jevnaldrende, og at alder ved plassering utenfor hjemmet har stor betydning.
50	Lopez, M., del Valle, J.F., Montserrat, C., & Bravo, A.	2012	Factors associated with family reunification for children in foster care.	Spania	1	1	1,2,3	4	305	2,8,9		1 av 5 barn flytter tilbake til biologiske foreldre etter plassering utenfor hjemmet –minst for de som er plassert i «non-kinship» fosterhjem. Sju faktorer er sentrale for tilbakeføring av barn til biologiske foreldre: barnets alder, samarbeid med «kinship care with family» øker sannsynligheten for tilbakeføring av barnet, narkotikamisbruk eller alkoholavhengighet hos biologiske foreldre reduserer sannsynligheten for tilbakeføring av barnet, frivillig plassering i «foster care» med samvær mellom barn og biologiske foreldre, og sannsynligheten for tilbakeføring reduseres om foreldre soner dommer i fengsel.
51	Madden, E.E. Maher, E.J., McRoy, R.G., Ward, K.J., Peveto, L. & Stanley, A.	2012	Family reunification of youth in foster care with complex mental health needs: Barriers and recommendations.	USA	1	2	4	2,3	23	5,8,9,10		Dette er en intervensjonsstudie om tilbakeføring av barn til biologiske foreldre. Det utvikles en modell for oppfølging for å øke sannsynligheten for at barn tilbakeføres til biologiske foreldre, i tillegg til at det påpekes barrierer og anbefalinger knyttet til tilbakeføringer. Barrierer for tilbakeføringer: (1) på programplan-nivå er det samarbeidet med barnevernstjenesten og at de har kulturkompetanse. (2) På individ-nivå er det ungdommers atferd og omsorgsgivers ambivalens til omsorgsrollen, at de involverte ikke er klar for gjenforening, mangelfull forberedelse for tilbakeføring, svake planer om logistikk/rekkefølge, samt økonomisk usikkerhet.

Gerds-Andresen, Eide, Krane, & Kvello: Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon

52	Marcenko, M.O., Lyons, S.J. & Courtney, M.	2011	Mothers' experiences, resources and needs: The context for reunification.	USA	1,3	2	6	3	747	1,3,7,9	Studien beskriver karakteristika ved flere mødre som er i kontakt med barneverntjenesten: de føler seg handlingslammet, strever med å møte de mest grunnleggende behovene i familien, de preges av traumatisering i egen oppvekst de har psykiske helseutfordringer, har rusmiddelmisbruk og det er voldsutøvelse i familien.
53	Martin, E., Gonzalez-Navasa, P. & Betancort, M.	2020	Who will go back home? Factors associated with decisions to address family reunification from residential care.	Spania	1	2	4	4	281	8,9	Det reduserer sannsynligheten for tilbakeføring til biologisk familie hvis fosterhjemsplasserte barn har ustabilitet i plasseringen, har vært utsatt for fysisk omsorgssvikt, kom i kontakt med barneverntjenesten etter fylte 15 år, samt har hatt langvarig opphold i fosterhjemmet.
54	Mc Grath-Lone, L., Dearden, L., Harron, K., Nasim, B., & Gilbert, R.	2016	Factors associated with re-entry to out-of-home care among children in England	UK	1	1	6	4	95369	6	Med utgangspunkt i registerdata for perioden 2007-2012, ser denne studien på ulike faktorer ved barnet og omsorgssituasjonen som kan påvirke gjentatte flyttinger mellom biologiske foreldre og offentlig omsorg.
55	Minkhorst, F.A.M., Witteman, C.L.M., Koopmans, A.C., Lohman, B. & Knorth, E.J.	2016	Decision making in Dutch child welfare: Child's wishes about reunification after out-of-home placement.	Nederland	1	1,3	6	1,4	240	10	Barns ønsker knyttet til tilbakeføring til biologisk familie vektlegges tydelig av barnevernsansatte.
56	Murphy, A.L., Harper, W., Griffiths, A. & Joffrion, C.	2017	Family Reunification: A systematic review of interventions designed to address co-occurring issues of child maltreatment and substance use.	USA	1	4	6	4	-	2,5	Studien vurderer to domstolsystem og to tiltak, som det ikke finnes tilsvarende av i Norge, og konkluderer med at det viktigste med tanke på tilbakeføring ikke handler om type metode som brukes, men at familien får omfattende og spesifikk hjelp.
57	Osterling, K. L. & Han, M.	2011	Reunification outcomes among Mexican immigrant families in the child welfare system.	USA	1	1	6	4	2152	2,3,7,8,9	En signifikant større andel av de Lationette barna ble gjenforent med sine foreldre (71 prosent) enn barn fra familier uten innvandrerbakgrunn (41 prosent). En av forklaringene er at de meksikanske familiene har verdier nært knyttet til familiesamhold. Det kan også knyttes til akulturasjonsprosesser. De meksikanske barna hadde en høyere alder, var oftere utsatt for fysisk og psykisk vold samt seksuelle overgrep enn jevnaldrende barn som ikke har innvandrerbakgrunn.
58	Osterling, K.L., Lee, P.A. & Hines, A.H.	2012	The influence of family reunification services on racial/ethnic disparities in permanency outcomes for children in the child welfare system.	USA	1	1	6	4	403	9,10,11	Studien er hvordan domstolpålagte krav om å delta i ulike former for profesjonell hjelp hos minoritetsforeldre påvirker at barn tilbakeføres til biologiske foreldre. Gruppen fulgte dårlig opp de pålagte hjelpetiltakene. Det skyldtes at mange tiltak ble satt inn parallelt, at det var utfordringer knyttet til transport til tjenestene, språkbarrierer og barnevernsarbeidere med liten kulturell kompetanse.

Gerds-Andresen, Eide, Krane, & Kvello: Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon

59	Oxford, M.L., Marcenko, M., Fleming, C.B., Lohr, M.J. & Spieker, S.J.	2016	Promoting birth parents' relationships with their toddlers upon reunification: Results from Promoting First Relationships® home visiting program	USA	1	2	7	4	43	5	En randomisert kontrollert studie av det 10-ukers lange hjemmebesøks-programmet Promoting First Relationships i forhold til å motvirke tilbakefall til barnemishandling og dermed at barna på nytt må flytte til fosterhjem, viste ingen signifikante funn, men barnas atferd kan ha blitt bedre likeså foreldrenes sensitivitet.
60	Shaw, T.V.	2021	Trial home visits and foster care reentry	USA	1	1	7	4	4101	5	Hjemmebesøk kan redusere risikoen for at barn på nytt plasseres i fosterhjem. Effekten påvirkes av antall barn i familien (søsken som også er plassert i fosterhjem).
61	Shaw, T.V. & Webster, D.	2011	A matter of time: The importance of tracking reentry into foster care beyond one year after reunification.	USA	1	1	7	4	5974	6	Det er statlige føringer for eller ønske rom at barn bør tilbakeføres til biologiske foreldre innen 12 måneder etter plassering. Barnas psykiske helse før plassering i fosterhjemmet har betydelig innflytelse på tilbakeføringer og risikoen for å på nytt plasseres i fosterhjem. Årsakssammenhengen avklares ikke i denne studien, altså om de som har minst vansker bor kortere tid i fosterhjem enn de med omfattende vansker.
62	Teunissen, M.S.L., Goemans, A., van Holen, F., Vanderfaeillie, J., Nefs, H.T., Pijnenburg, H.M., Damen, H. & Vedder, P.H.	2021	Family reunification decision-making in Dutch family foster care: A dual perspective approach.	Nederland	1	1,2	6	1,4	172/78	5,8,9	Det påpekes at det ikke er særlig forskningsbelegg for hvordan beslutningsprosesser om tilbakeføring foregår. Både de som følger opp fosterhjem og dommere som deltok i studien vektlegger følgende i sine faglige begrunnelser: (1) biologiske foreldres fungering og deres omsorgsferdigheter, (2) biologiske foreldres interesse for å ta imot bistand, (3) barnas fungering, deres behov og meninger, i tillegg til at begge yrkesgruppene fra sak til sak la vekt på (4) unike tema som var vesentlig i saken.
63	Victor, B.G., Ryan, J.P., Moore, A., Mowbray, O., Evangelist, M. & Perron, B.E.	2016	Foster home licensing and risk of reentry to out-of-home care following family reunification.	USA	1	2	1,2 ,3	4	7752	6,12	Ungdom plassert i «licensed relative care» (LRC) og i «licensed non-relative care» (LNC) viste at de oftere på nytt ble plassert i fosterhjem sammenlignet med barn som ble tilbakeført til biologiske foreldre fra «unlicensed relative care» (URC).
64	Wulczyn, F., Chen, L., & Courtney, M.	2011	Family reunification in a social structural context.	USA	1	1	6	4	945	9,10	Studien utforsker påvirkningsforholdet mellom ulike kontekstuelle variabler og sannsynligheten for familiegjenforening. Studien identifiserer et påvirkningsforhold, med unntak av fattigdom, men mest uttalt de første 6 mnd. av plasseringen
65	Wulczyn, F., Parolini, A., Schmits, F., Magruder, J. & Webster, D.	2020	Returning to foster care: Age and other risk factors.	USA	1	1	7	4	607289	5,6	Eldre tenåringer, ustabilitet i plasseringen før tilbakeføring til biologiske foreldre, barn som det ble vurdert å ikke tilbakeføre i løpet av de første 6 måneder etter plassering, har økt risiko for på nytt å plasseres i fosterhjem etter tilbakeføring til biologiske foreldre. Det er få spedbarn som plasseres utenfor hjemmet, og hvis de tilbakeføres til biologiske foreldre, så er det en økt sannsynlighet for at denne aldersgruppen på nytt plasseres utenfor hjemmet.

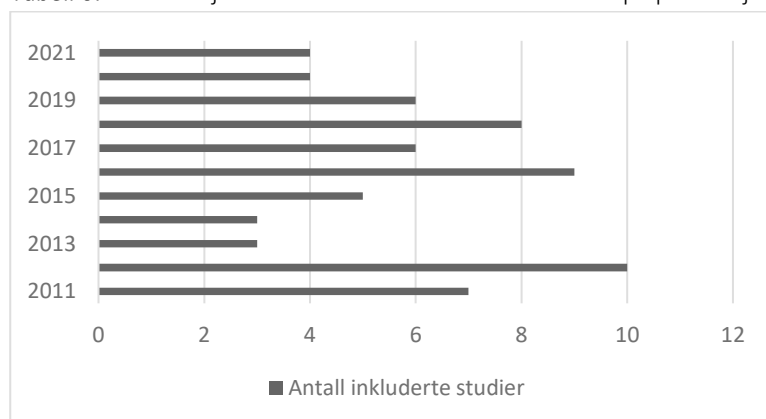
De 65 inkluderte studiene fordeler seg over syv opprinnelsesland, som vist i Tabell 5. For empiriske studier er det landet empirien er hentet fra som er oppgitt som opprinnelsessted. For systematiske kunnskapsoversikter, eller publikasjoner hvor empiriens land ikke fremkommer av studien, er førsteforfatters arbeidssted oppgitt som opprinnelsesland.

Tabell 5: Publikasjonenes opprinnelsesland

Land	Antall
USA	46
Spania	7
Australia	4
Nederland	3
Portugal	2
UK	2
Canada	1

I Tabell 6 er antall studier presentert, fordelt på publikasjonsår. Som det fremkommer av tabellen, er i overkant av halvparten av de inkluderte studiene (N=37) publikasjoner fra perioden 2016 til 2021. Det er imidlertid bare ni av de 37 studiene som baserer seg på datamateriale fra perioden 2015-2021. I vurderingen av de inkluderte studienes betydning for fremtidig praksis, er det derfor nødvendig å forstå publikasjonene i lys av datamaterialets alder, og ikke tidspunktet for når studien er publisert.

Tabell 6: Presentasjon av antall inkluderte studier fordelt på publikasjonsår

Tabell 7 Gir en oversikt over hvordan den tematiske fordelingen fordeler seg på ulike land. Som det frem kommer av tabellen, er det noen studier som dekker flere av de identifiserte temaene. Dette vil bli nærmere presentert i den tematiske fremstillingen i det følgende. Til tross for at det er en overvekt av amerikanske studier som er inkludert (N=46), viser imidlertid fordelingen i Tabell 7 at de tematiske bearbeidelsene inkluderer en variasjon i sammenstilling av forskning fra ulike land.

Tabell 7: Tematisk fordeling på publikasjonenes opprinnelsessted.

Tema	USA	Spania	Australia	Nederland	Portugal	UK	Canada
Tid fra plassering til tilbakeføring	6	-	3	1	-	-	-
Prediktorer for tilbakeføring	11	6	4	2	2	-	-
Strategier som fremmer tilbakeføring	14	3	-	-	-	1	-
Oppfølging og metoder ved tilbakeføring	21	2	-	1	-	2	1

4.1. Omsorgsbaser

Den analytiske tilnærmingen til de inkluderte studiene identifiserte ulike kategoriseringer av hvor barn var plassert mens de var under offentlig omsorg. Som det kommer frem av kodeskjema (Tabell 3) er det inntatt ni ulike terminologier for hvilken type omsorgsbaser barn i de inkluderte studiene hadde. Det var fire studier som tok utgangspunkt i tilbakeføringsprosesser relatert til barn som bodde i ordinære fosterhjem³. Ingen av de inkluderte studiene undersøkte kun forhold ved tilbakeføringsprosesser relatert til barn som bodde i slekt-, eller nettverksfosterhjem. En studie omhandler imidlertid barn i «kinship» fosterhjem, men hvor det ikke kommer frem hvilken relasjon «kin» representerer i de ulike fosterhjemsordningene. I tillegg var det fem av de inkluderte studiene som så nærmere på tilbakeføringsprosesser for barn som enten bodde i ordinært fosterhjem, fosterhjem i familie, eller fosterhjem i nettverk.

Av totalt 65 inkluderte studier var imidlertid omsorgsbasen hvor barna var plassert udefinert i 49 prosent av studiene (N=32). Tilsvarende viste 25 prosent (N=16) av studiene til at barnet bodde i fosterhjem, uten at det var nærmere beskrivelse av hvilken type fosterhjemsordning det var. Det var kun to av de inkluderte studiene som omhandlet barn i institusjonsomsorg. Barn i institusjonsomsorg var imidlertid tatt med som en av flere omsorgsbaser i ytterligere to av de inkluderte studiene. Se Tabell 4 for nærmere beskrivelse av de ulike studiene.

4.2. Tid fra plassering til tilbakeføring

Mange av studiene anvender tid som en viktig indikator for å forstå ulike aspekter ved tilbakeføringer og gjentatte plasseringer. Dette kan for eksempel gjelde egenskaper hos foreldre og barn,

³ Ordinære fosterhjem er en terminologi som benyttes om fosterhjem utenfor slekt eller nettverk. Se nærmere definisjonsbeskrivelse i delrapport 1.

akutt plasseringer, etnisk bakgrunn, barnevernets rolle, slekts- og nettverks plasseringer, replasseringer i fosterhjem og gjentagende flyttinger. Tabell 8 gir en nærmere presentasjon av studiene. Tidsaspektet er i seg selv interessant, uavhengig av alle slike faktorer, fordi det gir et oversiktsbilde for eksempel på hvor mange barn som blir tilbakeført i løpet av det første året etter plassering. En studie (2) viser at av 16,600 barn, som i en femårsperiode (2007-2012) ble plassert i fosterhjem, er 45 prosent gjenforent med sine foreldre innen en median tid på 308 dager, mens en liten gruppe barn med vergeordning har en median tid på 364 dager, og om lag 10 prosent av barna som blir adoptert har en median tid på 755 dager. Mens det for 62 prosent av barna ikke er avklart permanent omsorgssituasjon. En annen studie (28) finner i sitt datamateriale at om lag 20 prosent av barna er gjenforent med foreldrene innen 3 måneder, 30 prosent innen 6 måneder, 33 prosent etter et år, og ca. 40 prosent innen 2 år. Både denne studien og andre studier⁴ påpeker at 63-80 prosent av tilbakeføringene skjer i løpet av første året etter omsorgsplassering. En av disse studiene (29) påpeker også at det er liten forskjell mellom tilbakeføringer innen et år (46 prosent) og innen to år (48 prosent).

Det er likevel noen avvik fra hovedfunnene som her er presentert. En studie (33) viser til at kun 15 prosent av barna i denne studien er tilbakeført, de fleste innenfor 2,5 år etter plassering. Det påpekes dog at utvalget består av det forskerne omtaler som langtids fosterhjems plasseringer, det vil si at hvilket utvalg som studeres har betydning for resultatet. Andre avvik som påpekes er barn som er omsorgsplassert innenfor egen etniske gruppe, der funnene viser store variasjoner når det gjelder etnisitet og tilbakeføring, jf. eget avsnitt 7.4 om etnisitet og tilbakeføring. Et annet avvik er gjenforening for barn med foreldre som er i fengsel, der en studie (27) viser at ca. 26 prosent av mødrene og 14 prosent av fedrene oppnådde tilbakeføring.

Oppsummert viser de inkluderte studiene at 40-50 prosent av barna gjenforenes med sine biologiske foreldre. Den største gruppen (63-85 prosent) blir gjenforent i løpet av det første året. Det er noen avvik på disse resultatene som kan knyttes til hvilket utvalg som studeres, om plasseringer er innen samme etniske gruppe som barnet, og om foreldrene er i fengsel.

Tabell 8: Oversikt over studier som ser på tid fra plassering til tilbakeføring

Nr.	Førsteforfatter	Årstall	Tittel	Land	Data periode
02	Akin, B.A.	2015	Examining the role of methamphetamine in permanency: a competing risks analysis of reunification, guardianship, and adoption	USA	
24	D'Andrade, A.C.	2019	Professional stakeholders' concerns about reunification case plan requirements.	USA	
25	D'Andrade, A.C.	2012	Parental problems, case plan requirements, and service targeting in child welfare reunification.	USA	
27	D'Andrade, A.C.	2012	Reunifying from behind bars: A quantitative study of the relationship between parental incarceration, service use, and foster care reunification.	USA	

⁴ Se artiklene 24, 25, 29, 31, 34, og 65

Gerds-Andresen, Eide, Krane, & Kvello: Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon

28	Delfabbro, P.	2015	An Analysis of Reunification from Out-of-Home Care in Three Australian States." Child Indicators Research	Australia	
29	Delfabbro, P.	2013	Reunification in a complete entry cohort: A longitudinal study of children entering out-of-home care in Tasmania, Australia	Australia	
31	Fernandez, E.	2019	Children returning from care: The challenging circumstances of parents in poverty	Australia	
33	Goemans, A.	2016	Reunification of foster children: Factors associated with reunification outcomes in Flanders and the Netherlands	Nederland	
34	Han, M.	2012	Characteristics and factors impacting reunification outcomes among Vietnamese immigrant families in the child welfare system.	USA	
64	Wulczyn, F.	2011	Family reunification in a social structural context	USA	

5. Prediktorer for tilbakeføring

Av de 65 inkluderte studiene er prediktorer for tilbakeføring et tema som berøres i 25⁵ av de inkluderte studiene. Den nærmere tematiske analysen identifiserte tre ulike nivåer for prediktorer for tilbakeføring: Faktorer på systemnivå, faktorer på familienivå, og forhold som relaterer seg til barnet. Det ble i tillegg identifisert en studie⁶ som fordypet seg i prediktorer for tilbakeføring når barnet mottar institusjonsomsorg eller institusjonsbehandling. Innholdet i de inkluderte studiene blir tematisk presentert i det følgende.

5.1. Faktorer på tjeneste-, og systemnivå

Elleve av de 25 inkluderte studiene som omhandlet prediktorer for tilbakeføring, omhandler tematikk på systemnivå. Studiene er nærmere presentert i Tabell 9. Studiene tar utgangspunkt i amerikanske, australske, spanske, og portugisiske forhold, og datagrunnlaget for studiene strekker seg fra 2002-2017. Det er imidlertid kun en studie (39) som baserer seg på data fra de siste fem år.

Tabell 9: Oversikt over studier som ser på faktorer på systemnivå

Nr.	Førsteforfatter	Årstall	Tittel	Land	Data periode
Litteraturstudie					
10	Bell, T.	2017	Permanency and safety among children in foster family and kinship care: A scoping review.	USA	2007 – 2014
13	Carnochan, S.	2013	Achieving timely reunification.	USA	-
Primærstudie					
04	Ankersmit, L.	2016	The reunification partnership: Engaging birth parents and foster carers as collaborators in restoration casework.	Australia	-
05	Antle, B.F.	2019	Exploring relational and parental factors for permanency outcomes of children in care.	USA	-
15	Carvalho, J.M.S.	2018	Professional judgements and decisions on placement in foster care and reunification in Portugal.	Portugal	-
16	Carvalho, J.M.S.	2018	Reunification in foster care: Influences on decision-making.	Portugal	-
27	D'Andrade, A.C.	2012	Reunifying from behind bars: A quantitative study of the relationship between parental incarceration, service use, and foster care reunification.	USA	2007 – 2008
29	Delfabbro, P.	2013	Reunification in a complete entry cohort: A longitudinal study of children entering out-of-home care in Tasmania, Australia.	Australia	2006 – 2007
39	Inchaurredo, A.M.	2018	Good professional practices for promoting positive parenting and child participation in reunification processes.	Spania	2017
44	LaBrenz, C. A.	2020	The road to reunification: Family- and state system-factors associated with successful reunification for children ages zero-to-five	USA	2012
50	Lopez, M.	2012	Factors associated with family reunification for children in foster care.	Spania	2002 – 2006

Gjennom litteraturstudien til Carnochan, Lee, og Austin (13) identifiseres fem faktorer på systemnivå som assosieres med sannsynlighet for familiegjenforening: Årsak til omsorgsovertakelsen, forhold

⁵ Gjelder artikkel 1,2,4,5,6,7,8,10,12,13,15,16,20,27,28,29,31,33,37,39,44,50,53,55, og 64

⁶ Se artikkel 53

ved plasseringen, varigheten av plasseringen, forhold ved saksbehandler, og geografiske forhold. Barn som har vært utsatt for vannskjøtsel ble funnet med lavest sannsynlighet for tilbakeføring, sammenlignet med barn som har vært utsatt for fysisk, psykisk, emosjonell, eller seksuell mishandling. Hva angår barn som er utsatt for seksuelle overgrep, er forskningslitteraturen springende. Mens to studier fant indikasjon på at barn som var utsatt for seksuelle overgrep hadde lavere sannsynlighet for tilbakeføring enn barn utsatt for vannskjøtsel, viste en tredje studie at barn utsatt for seksuelle overgrep hadde høyere sannsynlighet for tilbakeføring sammenlignet med alle andre omsorgssviktfomer.

Hva angår forhold ved plasseringen, viste litteraturgjennomgangen (13) at barn som ble plassert i slekt hadde lavere sannsynlighet for å bli tilbakeført til biologiske foreldre sammenlignet med barn som ble plassert i ordinære fosterhjem. I studier hvor søskenplassering var inntatt, ble det identifisert indikasjoner på at søsken som er plassert hver for seg har høyere sannsynlighet for å bli tilbakeført sammenlignet med søsken som plasseres i samme fosterhjem. Forhold ved plasseringen ble særlig sett i forhold til stabilitet, hvor hver flytting eller brudd reduserte sannsynligheten for at barnet ble tilbakeført til biologiske foreldre. En studie kom imidlertid til motsatt resultat, hvor barn med gjentatte flyttinger mellom fosterhjem hadde økt sannsynlighet for tilbakeføring. Hvor lenge et barn bor i fosterhjem er identifisert som en faktor som påvirker mulighet for tilbakeføring (13), men hvor studien ikke gir en nærmere presentasjon av mulig årsak til dette.

Sykefravær og utbytting av saksbehandlere i barnevernet ble assosiert med en redusert sannsynlighet for tilbakeføring (13). Det ble imidlertid ikke funnet et påvirkningsforhold mellom saksbehandlers fagbakgrunn og sannsynligheten for tilbakeføring. Carvalho med kollegaer⁷ identifiserte imidlertid også indikasjoner på at saksbehandlers holdning potensielt påvirket både muligheten for tilbakeføring, men også hvordan oppfølgingsarbeidet under plasseringen ble utformet. Tilsvarende fant ikke LaBrenz, Fong, og Cubbin (44) et sammenhengsforhold mellom barnevernsystemet og hvorvidt en familie fikk tilbakeføring eller ikke.

Hvorvidt geografiske forhold påvirker mulighet for tilbakeføring, er ifølge litteraturstudien (13) uklart. Ifølge noen studier vil det være utfordrende for barn som er plassert i et nytt miljø hvor de tilbys en annen sosioøkonomisk standard, å bli tilbakeført. Samtidig var det andre studier som fant at plasseringer i barnets lokalmiljø viste lavere sannsynlighet for tilbakeføring sammenlignet med andre plasseringer.

5.1.1. Saksbehandlers holdninger

En av de inkluderte studiene (39) ser nærmere på forholdet mellom barnevernets saksoppfølging og forholdet til tilbakeføring. Inchaurredo med kollegaer (39) fant i sin studie at det var et

⁷ Se artikkel 15 og 16

sammenhengsforhold mellom barnevernsarbeiderens holdninger og hvordan de tilnærmet seg endringsarbeid og tilbakeføringsprosesser i arbeid med barn og familier. Funnene viser at barnevernsarbeiderne har en tendens til å tilby både foreldreveiledning og støtte i forbindelse med tilbakeføringsprosesser. Studien trekker derfor frem behovet for å rette mer fokus mot å etablere et tillitsforhold mellom barnevernet og familien, inkludert barnet, som tydelig.

5.1.2. Forhold ved de nye omsorgspersonene

To av de inkluderte studiene ser nærmere på påvirkningforhold mellom de nye omsorgspersonene og mulighet for tilbakeføring. Bell og Romano (10) gjennomførte en litteraturstudie som inkluderte studier publisert 2007-2014, for å se nærmere på forholdet mellom valgt omsorgsløsning for barn som plasseres i offentlig omsorg og blant annet sannsynlighet for tilbakeføring. Litteraturstudien inkluderer 54 studier, hvor av to av studiene⁸ er overlappende primærstudier inkludert i denne kunnskapsoppsummeringen. Ifølge studien har barn i «kinship» fosterhjem lavere risiko for gjentatte flyttinger og gjennomsnittlig lenger plasseringsperiode sammenlignet med barn i ordinære fosterhjem. Barn i ordinære fosterhjem hadde høyere sannsynlighet for tilbakeføring til biologiske foreldre, etter kortere plasseringsperiode. Forskjellene viser imidlertid å utjevne seg over tid. Jo lenger et barn bor i fosterhjemmet, desto mindre forskjell utgjør valg av fosterhjem. Det ble ikke identifisert signifikante forskjeller på plasseringens kvalitet.

Antle med kollegaer (5) så nærmere på hvorvidt det var egenskaper ved fosterforeldrene som kunne relateres til sannsynligheten for gjentatte flyttinger for barnet. Studien så både på forhold som påvirket gjentatte flyttinger mellom ulike fosterhjem, flytting fra fosterhjem til institusjon, men også hvorvidt det var egenskaper ved fosterforeldrene som tilsa større sannsynlighet for tilbakeføring av omsorgen til biologiske foreldre. Studien fant at fosterforeldre med ekteskapsproblemer, som opplevde svak tilknytning til barnet, eller som var emosjonelt ustabile, hadde høyere sannsynlighet for å be om at barnet skulle flyttes til annet fosterhjem. Tilsvarende viste studien at ekteskapsproblemer eller opplevelse av svak tilknytning til barnet også økte sannsynligheten for at barnet ble overført til institusjonell omsorg. Til sammenligning fant studien at fosterforeldre i stabile parforhold, med høyere utdanning, og som opplevde svak tilknytning til barnet, tilsa høyere sannsynlighet for at de jobbet for at barnet ble tilbakeført til biologiske foreldre.

5.1.3. Samarbeid

Ankersmit (4) så nærmere på betydningen av samarbeid mellom biologiske foreldre og barnets nye omsorgspersoner («carers»), og fremhever at slikt samarbeid kan forstås som avgjørende for om man lykkes med en tilbakeføring. Studien definerer ikke hvem «carers» representerer, ut over å være de

⁸ Gjelder artikkel 29 og 50

som ivaretar omsorgen på oppdrag fra barnevernet. Studien baserer seg på intervju med ansatte i barnevernet. De ansatte gav uttrykk for opplevelse av at biologiske foreldre og barnets nye omsorgspersoner går inn i samarbeidet rundt barnet med en lav grad av tillit til hverandre. De nye omsorgspersonene blir her beskrevet med en usikker og mistenkeliggjørende holdning overfor foreldrene. Tilsvarende, erfarte saksbehandlerne at foreldre var mer motivert for samarbeid når de hadde tillit til barnets nye omsorgspersoner. Studien identifiserer flere faktorer ved barnets nye omsorgspersoner som potensielt bidrar til tillit, og derav sannsynlighet for positivt samarbeid og mulighet for tilbakeføring: Utviser tillit til at forelderen kan endre seg, utviser aksept for ulike oppdragerstiler og oppdragerroller på tvers av foreldrehjem, anerkjenner de biologiske foreldrenes rolle i barnets liv, forplikter seg til å bidra inn i endringsprosessen med mål om familiegjening, og utviser vilje til å følge veiledning fra barnevernet i oppdragsutførelsen.

Det ble også identifisert flere faktorer i studien (4) som bevisst eller ubevisst påvirker samarbeidsklimaet og de nye omsorgspersonenes holdninger til biologiske foreldre: Manglende veiledning i hvordan de jobber med et tilbakeførende fokus, hvordan informasjon i saken blir formidlet, manglende involvering i planarbeid og arbeidsprosess, og streng regulering av kontaktmuligheter med biologiske foreldre. Studien fremholder som avgjørende faktor i arbeidet, at de biologiske foreldrene og barnets nye omsorgspersoner jobber mot felles mål. Ulik forståelse av hva som er til barnets beste vil her utgjøre en risiko for gjenoppbygging av de biologiske familierelasjonene.

Et annet forhold som påvirker samarbeidet ved tilbakeføring, er tilgangen på oppfølgingstjenester. D'Andrade og Valdez (27) fant i sin studie at tilgangen til tjenestene, og tidsrammen hvor endringsarbeidet skal utføres, var to faktorer som potensielt påvirket mulighet for tilbakeføring. Begrenset tilgang til nødvendige tiltak, eller sen oppstart grunnet tiltakets kapasitet reduserte mulighet for tilbakeføring.

5.2. Faktorer på familienivå

Av de 25 inkluderte studier som omhandlet prediktorer for tilbakeføring var det 16 studier som så nærmere på faktorer på familienivå og betydningen for tilbakeføring. Studiene er nærmere presentert i Tabell 10. Studiene baserer seg på amerikanske, spanske, portugisiske, australske og nederlandske forhold, og basert på de studer som har opplyst om tidspunkt for datainnsamling viser oversikten at samtlige studier har datagrunnlag fra 2012 eller tidligere.

Tabell 10: Oversikt over studier som ser faktorer på familienivå

Nr.	Førsteforfatter	Årstall	Tittel	Land	Data periode
Litteraturstudie					
13	Carnochan, S.	2013	Achieving timely reunification.	USA	-
Primærstudie					
02	Akin, B.A.	2015	Examining the role of methamphetamine in permanency: a competing risks analysis of reunification, guardianship, and adoption.	USA	2007 – 2012
06	Bailon, M.A.B.	2018	Positive parenting support during family reunification.	Spania	-
07	Balsells, M.A.	2014	Child welfare and successful reunification: Understanding of the family difficulties during the socio-educative process: Training needs among biological families in Spain.	Spania	-
08	Balsells, M.A.	2015	Exploring the needs of parents for achieving reunification: The views of foster children, birth family and social workers in Spain.	Spania	-
12	Blakey, J.M.	2012	From surviving to thriving: Understanding reunification among African American mothers with histories of addiction.	USA	2007 – 2008
15	Carvalho, J.M.S.	2018	Professional judgements and decisions on placement in foster care and reunification in Portugal.	Portugal	-
20	Cheng, T.C.	2012	Maltreatment and families' receipt of services: Associations with reunification, kinship care, and adoption.	USA	1999 – 2000
27	D'Andrade, A.C.	2012	Reunifying from behind bars: A quantitative study of the relationship between parental incarceration, service use, and foster care reunification.	USA	2007 – 2008
28	Delfabbro, P.	2015	An Analysis of reunification from out-of-home care in three Australian states. Child indicators research.	Australia	2006 – 2007
29	Delfabbro, P.	2013	Reunification in a complete entry cohort: A longitudinal study of children entering out-of-home care in Tasmania, Australia.	Australia	2006 – 2007
31	Fernandez, E.	2019	Children returning from care: The challenging circumstances of parents in poverty.	Australia	2006 – 2007
33	Goemans, A.	2016	Reunification of foster children: Factors associated with reunification outcomes in Flanders and the Netherlands.	Nederland	2004 – 2007
37	Hook, J. L.	2016	Trajectories of economic disconnection among families in the child welfare system.	USA	1998 – 2009
44	LaBrenz, C. A.	2020	The road to reunification: Family- and state system-factors associated with successful reunification for children ages zero-to-five	USA	2012
64	Wulczyn, F.	2011	Family reunification in a social structural context.	USA	2004

I litteraturstudien til Carnochan, Lee, og Austin (13) ble det identifisert noen faktorer som særlig assosierte seg med utsatt eller fravær av tilbakeføring: økonomiske forhold, rusmiddelmisbruk, psykisk uhelse, og bosituasjon. Noen studier fant at barn som ble flyttet fra enslige forsørger-foreldre, hadde lavere sannsynlighet for tilbakeføring sammenlignet med barn som bodde med to foreldre. En studie fant imidlertid motsatt resultat. Tilsvarende fant Hook med kollegaer (37) at foreldre med kroniske lidelser hadde under gjennomsnittlig sjans for å få barnet tilbakeført. Studien til D'Andrade og Valdez (27) fant en sammenheng mellom det å ha vært fengslet og sannsynligheten for tilbakeføring. Mødre som hadde vært fengslet i perioden hvor barnet var plassert hadde halvparten så stor sannsynlighet for tilbakeføring som mødre som ikke hadde vært fengslet. Tilsvarende fant de at fedre som hadde vært fengslet i perioden hvor barnet var plassert bare hadde en tredjedels sjans for tilbakeføring sammenlignet med fedre som ikke hadde vært fengslet.

Fernandez med kollegaer (31) påpeker at familier hvor barn blir plassert er familier som er belastet med flere livsbelastninger på samme tid. I 25 prosent av omsorgsplasseringene ble det identifisert tre livsbelastninger, 32 prosent hadde fire, mens 23 prosent hadde fem. Ifølge studien har mulighet for tilbakeføring sammenheng med flere forhold: barnas alder, og bakgrunn for plassering. Her er særlig egenskaper hos foreldrene og familiens situasjon av betydning. Fattigdom knyttet til økonomiske problemer og hjemløshet er faktorer som fører til mindre sjanser for gjenforening. Goemans med kollegaer (33) fant i sin studie at kontakten mellom biologiske foreldre under plasseringen viser seg som den sterkeste årsaken for tilbakeføring. Likeledes også plasseringsrelaterte faktorer, som oppfølging og støttetjenester. Wulczyn, Chen, og Courtney (64) kom for det vesentligste til samme resultat i sin studie. De fant imidlertid ikke holde punkter for at det var et påvirkningforhold mellom fattigdom og sannsynlighet for tilbakeføring. LaBrenz, Fong, og Cubbin (44) fant at familier hvor barna opprinnelig ble plassert grunnet fysisk eller seksuelle vold hadde høyere sannsynlighet for vellykket tilbakeføring, sammenlignet med barn som var flyttet grunnet andre omsorgssviktsituasjoner.

Carvalho med kollegaer (15) fant i sin studie at kun 8 prosent av barna ble vurdert tilbakeført når plasseringen hadde hatt en varighet på to år, og hvor plasseringen ble betegnet som stabil og positiv for barnet. Studien baserer seg på en vignett, og hvor det stilles spørsmål ved holdningen til saksbehandlerne relatert til plasseringens varighet fremfor søkelys på hvorvidt barnet kan tilbys god nok omsorg hos de biologiske foreldrene. I motsetning til denne studien fant Cheng og Li (20) at varigheten av plasseringen utgjorde en økt sannsynlighet for tilbakeføring. Jo lenger plasseringen varte, desto større sannsynlig for tilbakeføring.

5.2.1. Særlige forhold som knytter seg til rus

Fem av de inkluderte studiene⁹ så nærmere på forhold som relaterte seg til rus og tilbakeføring. Akin med kollegaer (2) så på forholdet mellom biologiske foreldre med rusmiddelmissbruk og hvordan dette påvirket sannsynlighet for tilbakeføring. Studien fant at foreldre med alkoholavhengighet hadde like stor sannsynlighet for å få tilbakeføring sammenlignet med foreldre uten rusmiddelmissbruk. Studien fant imidlertid at biologiske foreldre med en avhengighet til metaamfetamin hadde lavere sannsynlighet for tilbakeføring, sammenlignet med både biologiske foreldre uten en rusmiddelavhengighet, men også med biologiske foreldre med en alkoholavhengighet.

LaBrenz, Fong, og Cubbin (44) fant i sin studie at familier hvor en eller begge foreldre hadde hatt et rusmiddelmissbruk, hadde lavere sannsynlighet for vellykket tilbakeføring. Med vellykket tilbakeføring forstås i denne studien at barnet blir tilbakeført, og deretter blir boende i biologisk familie. Studien utelukket ikke at barna ble tilbakeført, men fant at barn i familier med tidligere rusmiddelmissbruk

⁹ Se artikkel 2,12,28,29, og 44

hadde en høyere risiko for gjentatt plassering grunnet tilbakefall til rusproblematikk for forelderen. Blakey (12) fant i sin studie at om lag 50 prosent av de inkluderte mødrene fikk barnet tilbakeført til egen omsorg. Hovedforskjellen på de mødrene som fikk tilbakeføring og de som ikke fikk det var relatert til hvordan de fulgte opp egen behandling knyttet til rusmiddelmisbruket, samt hvordan de samarbeidet med barnevernet. Typisk viste studien sammenfallende negativt utfall for mødre som samtykket til oppfølgingsplanen som barnevernet utarbeidet, men viste vansker med å følge opp planen i hverdagen.

Ifølge studien til Delfabbro med kolleger (28) er det flere risikofaktorer som har betydning for tilbakeføring. Studien benevner fattigdom, at barnet bli forlatt eller avvist, og rusmisbruk. Både fattigdom og barnets opplevelse av å bli forlatt eller avvist kan være forhold relatert til forelderens rusmisbruk. Tilsvarende fant Delfabbro med kolleger i en annen studie (29) at barn som kommer fra familier med rusproblemer ofte er barn som er preget av flere livsbelastninger på samme tid. Studien påpeker at svært få av barna ble tilbakeført fordi barnas fungering ofte bar preg av psykisk uhelse som følge av den omsorgssvikten de hadde vært utsatt for.

5.2.2. Involvering

Fire av de inkluderte studiene¹⁰ tar for seg involvering av biologiske foreldre i relasjon til tilbakeføringsprosesser. Bailón med kollegaer (6) fant i sin studie at biologiske foreldre som ble tatt med i en endringsprosess gradvis viste at de endret forståelse. Endringen gjaldt både i forhold til forståelse av barnets omsorgsbehov, forståelse av egen rolle i barnets utvikling, og en anerkjennelse om behov for å endre egen praksis. Studien indikerer at foreldrene som deltok i veiledningsprosesser gradvis utviklet seg fra å fokusere på de kontekstuelle vanskene til å innrømme mangler i egen omsorgskompetanse og mangler i deres måte å ivareta omsorgen for barnet på. Tilsvarende fant Balsells med kollegaer i to av sine studier¹¹ at biologiske foreldre som deltok i arbeidsprosess rundt barn under plasseringsperioden, gradvis endret både forståelse av omsorgssvikten barnet hadde opplevd under deres omsorg, men også økte egen foreldrekompetanse. Studiene er tydelig på et påvirkningsforhold mellom å delta i endringsprosess og utvikling av forståelse hos den biologiske forelderen. Det var imidlertid flere foreldre som ikke selv så den endringen de gjorde i sin tilnærming til barnet.

5.3. Forhold ved barnet

Av de 25 inkluderte studier som omhandlet prediktorer for tilbakeføring var det seks studier som så nærmere på forhold ved barnet og betydningen for tilbakeføring. Studiene er nærmere presentert i

¹⁰ Se artikkel 6,7,8, og 20

¹¹ Se artikkel 7 og 8

Tabell 11. Studiene baserer seg på amerikanske, portugisiske, spanske og nederlandske forhold, hvor opplyst datagrunnlag strekker seg fra perioden 2006-2019.

Tabell 11: Oversikt over studier som ser på forhold ved barnet og tilbakeføring

Nr.	Førsteforfatter	Årstall	Tittel	Land	Data periode
Litteraturstudie					
13	Carnochan, S.	2013	Achieving timely reunification.	USA	-
Primærstudie					
01	Akin, B.A.	2011	Predictors of foster care exits to permanency: A competing risks analysis of reunification, guardianship, and adoption.	USA	2006 – 2010
16	Carvalho, J.M.S.	2018	Reunification in foster care: Influences on decision-making.	Portugal	-
39	Inchaurredo, A.M.	2018	Good professional practices for promoting positive parenting and child participation in reunification processes.	Spania	2017
49	Liming, K.W., Brook, J. & Akin, B.	2021	Cumulative adverse childhood experiences among children in foster care and the association with reunification: A survival analysis.	USA	2015 – 2019
55	Minkhorst, F.A.M.	2016	Decision making in Dutch child welfare: Child's wishes about reunification after out-of-home placement.	Nederland	2011 ¹²

I litteraturstudien til Carnochan, Lee, og Austin (13) ble det identifisert noen faktorer som relaterer seg til egenskaper ved barnet som er assosiert med lavere sannsynlighet for tilbakeføring: Barnets alder, etnisitet, helse, og barnets seksuelle legning. Studien viste at flertallet av de inkluderte studiene konkluderte med at barn som plasseres i spedbarnsalder har lavere sannsynlighet for tilbakeføring sammenlignet med eldre barn. Det var imidlertid noen studier som kom til motsatt resultat, da særlig om tilbakeføringen skjedde forholdsvis kort tid etter plassering. Plasseringens varighet var her en påvirkende faktor. De inkluderte studiene i litteraturstudien varierer i hvorvidt de mener å ha funnet et sammenhengsforhold mellom barnets etnisitet og sannsynligheten for tilbakeføring. Mens noen studier fremholder høy sannsynlighet for at barn med minoritetsbakgrunn har lavere sannsynlighet for tilbakeføring, er det andre studier som er kommet til at barnets etnisitet ikke utgjør en variabel i relasjon til tilbakeføring.

Barn med funksjonsnedsettelse eller barn med psykisk uhelse vurderes med en lavere sannsynlighet for å bli tilbakeført til biologiske foreldre (13). Særlig barnets helse ble sett i forhold til tiden det tok å få nødvendig helsehjelp. Jo lenger et barn ventet på nødvendig helsehjelp, desto mindre sannsynlig for tilbakeføring. Liming, Brook, og Akin (49) fant i sin studie at barn som er utsatt for kumulativ risiko har lavere sannsynlighet for å bli tilbakeført, og dersom de blir tilbakeført så tar det lengre tid før de blir tilbakeført, sammenlignet med andre fosterbarn. Med kumulativ risiko forstås her at barnet lever med flere risikofaktorer parallelt, eller tett på hverandre.

Det ble identifisert en studie (13) som så nærmere på forhold ved barnets seksuelle legning og mulighet for tilbakeføring. Studien fant at dette var barn som ofte ikke blir tilbakeført. Det ble ikke identifisert forskjeller på tvers av kjønn. Ifølge studien kan det imidlertid være et sammenhengsforhold mellom barnets seksuelle legning, saksbehandlers holdninger, og mulighet for

¹² Datainnsamlingen varte til og med januar 2012

tilbakeføring. Studien viste at dette var barn som ofte ble beskrevet av saksbehandler som mer krevende for omsorgsgiver. Følgelig var det belastningen på omsorgsgiver og ikke barnets seksuelle legning i seg selv som ble relatert til sannsynligheten for tilbakeføring.

Barnets egen mening som faktor i vurdering av tilbakeføring, kommer frem gjennom tre av de inkluderte studiene¹³. Samtlige studier baserer seg på intervju med ansatte i barnevernet, og hvor det er en enighet i de aktuelle studiene at barnets ønsker om tilbakeføring til biologisk familie må vektlegges tungt. En av studiene var en vignettstudie (16) hvor det ble opplyst at barnet hadde bodd i fosterhjem i 2 år. Majoriteten kom frem til at barnet skulle forbli i fosterhjemmet, men hvor flere vurderte det riktig å jobbe for tilbakeføring dersom barnet selv gav uttrykk for ønske om dette.

5.3.1. Barnets alder

En av de inkluderte studiene tematiserte barnets alder ved vurdering av risiko ved tilbakeføring. I studien til Akin (1) ble barnets alder identifisert som en av tre vesentlige forhold i predikeringen av sannsynlighet for tilbakeføring for et barn. Desto eldre barnet var ved plassering, jo større sannsynlighet for at barnet ble tilbakeført. Studien stiller spørsmål ved årsaken til at eldre barn har økt sannsynlighet for tilbakeføring, og hvor studien ikke gir nærmere forklaring på mulige bakenforliggende årsaker. Studien trekker frem kjennskap til at barn i ulike aldersgrupper har ulike omsorgsbehov. Men når studien ser barnets alder i kombinasjon med ulike andre faktorer, så viser studien at eldre barn også har kortere oppholdstid før de tilbakeføres uten at studien finner forklaringsfaktorer for hvorfor yngre barn har lenger plasseringstid.

5.3.2. Barnets psykiske helse

En av de inkluderte studiene omhandlet barnets psykiske helse som predikator for sannsynlighet for tilbakeføring. Akin (1) fant i sin studie at det var en klar sammenheng mellom barn med psykisk uhelse og sannsynlighet for tilbakeføring. Studien fant at selv om barnet viste en bedring i sin psykiske helsesituasjon, var det fortsatt lavere sannsynlighet for tilbakeføring sammenlignet med barn med god psykisk helse. Studien fant at særlig psykisk uhelse i kombinasjon med funksjonsnedsettelse hos barnet, reduserte sannsynligheten for tilbakeføring betraktelig. Studien fant at en usikkerhet hos barnevernet for om biologiske foreldre ville klare å ivareta barnets omsorgsbehov grunnet barnets psykiske uhelse gjorde at barnet ikke ble tilbakeført. Studien stiller spørsmål ved hvorvidt de biologiske foreldrene ble vurdert i lys av tiltaksoppfølging og veiledning som kan tilbys etter en tilbakeføring, da dette var forhold som ikke kom frem av datamaterialet.

¹³ Se artikkel 16,39, og 55

5.4. Studie med fokus på ungdom i institusjon og tilbakeføring

Studien til Martin, Gonzalez-Navasa, og Betancort (53) var den eneste som ser nærmere på faktorer som kan forutsi gjenforening av barn etter plassering, og faktorer som virker hindrende. Det var 281 barn og unge i utvalget i alderen 6 til 18 år, der gjennomsnittsalderen var 14,5 år. Utvalget besto av 54,1 prosent gutter og 45,9 prosent jenter som alle var plassert i institusjon. I 28 prosent (N=78) av sakene forelå det en gjenforeningsplan med foreldrene, og hvor 37 prosent av barna opplevde mer enn to endringer i behandlingsplanen under plassering i institusjon.

5.4.1. Faktorer relatert til familiemiljøet

Studien til Martin, Gonzalez-Navasa, og Betancort (53) identifiserte flere forhold relatert til familiemiljøet som mulig påvirket muligheten for tilbakeføring etter et opphold på institusjon. I familier der det var identifisert problematikk hos far, viste studien at andelen saker hvor far hadde alkoholproblemer, rusavhengighet, eller økonomiske problemer var vesentlig lavere i saker hvor det ble planlagt (gjennomført) tilbakeføring. For eksempel i sakene der far hadde avhengighet til narkotika var 15 prosent av barna i utvalget planlagt tilbakeført. Til sammenligning hadde 39 prosent av barna en sak som ikke inneholdt plan for tilbakeføring. Videre viste funnene at der far ikke viste noen problemer, var signifikant høyere i gruppen som hadde en plan for gjenforening (23,3 mot 2,6 prosent) sammenlignet med saker der det ikke forelå en plan for gjenforening.

Når det handlet om funn ved mødrenes problemer var prosentandelen av saker der mor var fraværende eller ikke involvert, eller hadde økonomiske problemer signifikant lavere i gruppen med en gjenforeningsplan. For barn plassert der mødre var i fengsel eller ikke viste problemer, var prosentandelen for unge med en gjenforeningsplan signifikant høyere enn for resten. Det var en høyere prosentandel (28,6 prosent) av barna med tilbakeføringsplan som hadde gifte foreldre, eller forelderens i stabile forhold, sammenlignet med barn uten en plan for tilbakeføring (13,9 prosent). Prosentandelen av de unge som også hadde søsken plassert i institusjon var signifikant lavere hos barn med tilbakeføringsplan enn hos de som ikke hadde en slik plan (30,8 mot 46,3 prosent). Det ble ikke funnet variasjoner i relasjon til samvær under plasseringsperioden og sannsynlighet for tilbakeføring.

Studien konkluderer med at funnene er godt sammenfallende med tidligere studier på området, men finner noen avvikende funn: For ungdommer som blir plassert på institusjon i en alder av 15 år eller eldre, eller som har vært plassert på institusjonen i tre år eller lenger, har hatt endringer i tilbakeføringsplanen, eller opplevd å bli plassert på nytt etter forsøk på tilbakeføring, så reduseres sannsynligheten for tilbakeføring. Tilsvarende gjelder når vanskjøtsel var blant årsakene til plasseringens opprinnelse. Den eneste omsorgssviktsituasjonen som ble identifisert som økt sannsynlighet for å kunne tenke tilbakeføring, var når årsaken til plasseringen var relatert til forelderens manglende foreldreferdigheter og manglende kontroll. Studien argumenterer for at

dette kan forstås i lys av at slike foreldreferdigheter kan oppøves, og at manglene kan skyldes manglende kunnskap.

5.4.2. Faktorer relatert til ungdommen

Studien til Martin, Gonzalez-Navasa, og Betancort (53) identifiserte særlig tre faktorer som relaterte seg til barnet og sannsynligheten for tilbakeføring. Ungdommene som røykte tobakk, inntok rusmidler, eller hadde hatt oppfølging i forbindelse med kriminell atferd hadde oftere utarbeidet en tilbakeføringsplan, sammenlignet med andre ungdommer som var på institusjon. Ungdommens alder, samt varighet av plasseringen var to andre faktorer som påvirket sannsynligheten for tilbakeføring. Jo eldre ungdommen var ved plassering, eller jo lenger oppholdet på institusjonen varte, desto mindre sannsynlighet for tilbakeføring. Det ble ikke registrert forskjell i kjønn eller alder mellom unge som hadde en plan for tilbakeføring, og de uten, men det var forskjell på alder for når de ble plassert i institusjon. Barn som ble plassert før fylte 6 år og som hadde en plan for gjenforening, hadde en klart lavere sannsynlighet for tilbakeføring (2,6 mot 19,2 prosent) sammenlignet med de andre med en tilbakeføringsplan.

6. Strategier som fremmer tilbakeføring

Av de 65 inkluderte studiene ble det identifisert 18 studier¹⁴ som omhandlet strategier som fremmer tilbakeføring. Gjennom den tematiske analysen fordelte studiene seg på to tema: Tilbakeføringsplaner og tilbakeføringstjenester, og ønske om oppfølging og støtte. Studiene blir tematisk presentert i det følgende.

6.1. Tilbakeføringsplaner og tilbakeføringstjenester

Av de 18 inkluderte studiene som omhandlet strategier som fremmer tilbakeføring var det 15 studier som omtalte bruk av tilbakeføringsplaner og tilbakeføringstjenester. Studiene er nærmere presentert i Tabell 12.

To av de inkluderte studiene¹⁵ ser nærmere på mønstre i bruk av tilbakeføringstjenester og mulighet for tilbakeføring. D'Andrade (22) studerte mønstre i foreldres bruk av tilbakeføringstjenester i barnevernet. Utvalget i studien er biologiske foreldre og kjennetegn ved disse og effekten av ulike tilbakeføringstjenester for foreldrene. Typiske tjenester som gis er: Psykologiske vurderinger, rusbehandling på institusjon, behandling av voldsofre, hjemmebesøk (visitation), foreldregrupper, poliklinisk rusbehandling, et 12 stegs program i rusbehandling, individuell terapi, testing av rus, og behandling for voldsutøvere. Hovedfunn er at de fleste foreldrene bruker en blanding av flere tjenester (mixed services). Den hyppigste bruken av tjenester er psykologisk vurdering (78 prosent) og rusbehandling på institusjon (60 prosent) - lavest bruk er behandling av voldsutøvere (19 prosent) og rustesting (38 prosent). Bruken av tjenestene varierer med foreldrenes alder, etnisitet, kjønn og barnas omsorgssituasjon ved flytting. De yngste foreldrene og afroamerikanske foreldre hadde de laveste andelene av tjenestebruk. Det er lite samarbeid mellom de ulike tjenestene og det er et behov for mer målrettede og samordnede tjenester for disse foreldrene. Dette går igjen i flere av studiene på dette temaet. D'Andrade (23) undersøkte også hvorvidt det var en sammenheng mellom fedres oppfølging tiltak og mødres mulighet for å få tilbakeføring, der hvor det var mødre som hadde den daglige omsorgen forut for plasseringen. Studien fant at det var en større forekomst av tilbakeføringer til mors omsorg, i saker hvor også far fulgte opp tiltak.

¹⁴ Gjelder artikkel 1,6,7,9,11,13,20,22,23,24,25,26,30,35,37,38,40, og 52

¹⁵ Se artikkel 22 og 23

Tabell 12: Oversikt over studier som omhandler tilbakeføringsplaner og tilbakeføringstjenester

Nr.	Førsteforfatter	Årstall	Tittel	Land	Data periode
Litteraturstudie					
13	Carnochan, S.	2013	Achieving timely reunification.	USA	-
Primærstudier					
01	Akin, B.A.	2011	Predictors of foster care exits to permanency: A competing risks analysis of reunification, guardianship, and adoption.	USA	2006 – 2010
06	Bailon, M.A.B.	2018	Positive parenting support during family reunification.	Spania	-
07	Balsells, M.A.	2014	Child welfare and successful reunification: Understanding of the family difficulties during the socio-educative process: Training needs among biological families in Spain.	Spania	-
09	Balsells, M.A.	2017	Understanding social support in reunification: The views of foster children, birth families and social workers.	Spania	-
11	Blakey, J.M.	2012	The best of both worlds: How kinship care impacts reunification.	USA	2007 – 2008
20	Cheng, T.C.	2012	Maltreatment and families' receipt of services: Associations with reunification, kinship care, and adoption.	USA	1999 – 2000
22	D'Andrade, A.C.	2015	Parents and court-ordered services: A descriptive study of service use in child welfare reunification.	USA	2004
23	D'Andrade, A.C.	2017	Does fathers' involvement in services affect mothers' likelihood of reunification with children placed in foster care?	USA	2004
24	D'Andrade, A.C.	2019	Professional stakeholders' concerns about reunification case plan requirements.	USA	2004
25	D'Andrade, A.C.	2012	Parental problems, case plan requirements, and service targeting in child welfare reunification.	USA	2004
26	D'Andrade, A.C.	2014	The relationship between use of specific services, parental problems, and reunification with children placed in foster care.	USA	2004
30	Farmer, E.	2014	Improving reunification practice: Pathways home, progress and outcomes for children returning from care to their parents.	UK	-
35	Harris, E.	2020	Setting the stage for family reunification.	USA	2018
37	Hook, J. L.	2016	Trajectories of economic disconnection among families in the child welfare system.	USA	1998 – 2009
38	Huscroft-D'Angelo, J.	2019	Legal professional perspectives on barriers and supports for school-aged students and families during reunification from foster care.	USA	-
40	Jedwab, M.	2018	Caseworkers' insights and experiences with successful reunification.	USA	2015
52	Marcenko, M.O.	2011	Mothers' experiences, resources and needs: The context for reunification.	USA	-

En annen studie (25) påpeker at tilbakeføringstjenester hadde en sentral rolle for å oppnå tilbakeføring. Studien viste at de som oppnådde tilbakeføring hadde sammensatte problemer og ble anmodet om å delta i opptil 8 tjenestetiltak hver uke. De vanligste tjenestene som ble anbefalt var individuell rådgivning (90 prosent), rustesting (80 prosent) og 12-steps program i rusbehandling (70 prosent). Det er en positiv korrelasjon mellom antallet bekymringer («treatment problems» og «life challenges») og anbefalt antall ukentlige behandlinger og tjenester. Rusproblemer var det vanligste problemet blant de som oppnådde tilbakeføring. Mens 85 prosent av foreldrene ble pålagt tjenester for alle identifiserte problemer de hadde, var 30 prosent pålagt målrettede tjenester for problemer de ikke visste at de hadde. Et problem med de ulike tjenestene er logistikk og tilgang til tjenestene på grunn av foreldres dårlige økonomi, lokalisering og transport. Tilsvarende funn ble identifisert i en studie (26) men hvor det påpekes at i tillegg til foreldrenes bruk av målrettede tjenester, er bruk av foreldrekurs, foreldregrupper, og rådgivningstjenester særlig vektlagt i beslutninger om tilbakeføring.

Det påpekes imidlertid som flere studier framhever, at det trengs mer forskning som identifiserer faktorer som knyttes til bruk av tjenester og effektiviteten av tilbakeføringsplaner.

Tre av de inkluderte studiene ¹⁶ ser nærmere på bruk av tilbakeføringsplaner og tilbakeføringstjenester ved å intervju ansatte. En kvalitativ studie (24) intervjuet forskerne sentrale personer tilknyttet barnevernet, slik som advokater, tjenesteytere for tilbakeføring, sosialarbeidere og ledere. Studien påpeker at i USA er det nasjonal lovgivning som krever at etter omsorgsplassering av barn har foreldre 12 måneder for å bruke tilbakeføringstjenester («court ordered services»), gjennom en plan barnevernet har satt opp, til å løse sine problemer som omsorgsgivere før en høring gjennomføres for å bestemme videre omsorgsløsning for deres barn. Studien påpeker de ansattes bekymringer for det høye antallet tjenester som disse planene ofte inneholder, og mener at slike «overlessede» planer også kan være et hinder for tilbakeføring. Dette gjelder foreldre med komplekse og alvorlige problemer som fattigdom, rusavhengighet, psykiske problemer, og familier hvor det har vært vold i nære relasjoner. Barnevernet må av den grunn tilpasse innsatsen til foreldrenes spesielle situasjon og det må lages modeller som gir enkel tilgang til tjenestene. Barnevernet må sikre en effektiv innsats, ikke bare utarbeide en «overlesset» plan. En mulig forklaring på hvorfor disse tilbakeføringsplanene er «overlesset» med tiltak er at barnevernet ønsker å sikre at alle problemene til foreldrene adresseres, og at det er nødvendig for å oppnå gjenforening. En annen forklaring på de «overlessede» planene er at barnevernet som byråkrati forenkler og rutinerer sitt arbeid gjennom en standardisering (følger skjemaer for de oppsatte tjenestene) i stedet for å utarbeide individuelle planer som krever mer ressurser i planutarbeidelsen. Det påpekes i studien at tilbakeføringstjenester ikke er vurdert i forhold til hvilken effekt de har. Akin (1) fremhever i sin studie, viktigheten av at barnevernsarbeideren utarbeider en tydelig plan hvor barnets særlige behov blir synliggjort, og hvor det skisseres en mulig oppfølging av hjelpebehovet ved tilbakeføring til biologiske foreldre. Samtidig fant Carnochan, Lee, og Austin (13) at oppfølging og støtte bare har effekt dersom de biologiske foreldrene er fullt engasjert i prosessen. Ved å inkludere de biologiske foreldrene i utarbeidelse av en tilbakeføringsplan, vil forelderens engasjement bli synliggjort i større grad. Bruk av tilbakeføringsplaner er et fenomen som både kommer frem av studier fra England og USA. I England blir det USA omtaler som tilbakeføringsplaner omtalt som omsorgsplaner («care plans»; 30).

6.1.1. Bruk av frivillige organisasjoner

Studien til Harris og Becerra (35) er eneste studie som omhandler bruk av frivillige organisasjoner i tilbakeføringsarbeidet. I studien inngår biologiske foreldre der barna er omsorgsplassert og 18 familieveiledere i en frivillig organisasjon intervjuet. Studien ser på hvordan barnevernet fungerer i tilbakeføringsaker og hvordan frivillige organisasjoner gjennom hjelpetjenester (familieveiledning) hjelper foreldre til å forstå hva som forventes i møtet med barnevernet. Funnene påpeker at disse hjelpetjenestene forbedrer foreldrenes måte å være på i møte med barnevernet - opplæring i hvordan foreldrene kan møte et, for dem, «forvirrende publikum» av sosialarbeidere og andre

¹⁶ Se artikkel 24,38 og 40

fagpersoner, og å lage strategier som å skjule sinne i slike møter framheves. Det vil si å klare å opprette en god arbeidsrelasjon med barnevernsansatte og gjennom det bedre kunne forhandle om prosessen for å gjenforenes med sine barn. Ifølge studien kan en slik tilnærming være viktig for foreldre som er involvert i barnevernssaker, foreldre som tilhører andre sosiale klasser og foreldre med annen kulturell bakgrunn enn de profesjonelle som arbeider i barnevernet.

6.1.2. Tilpassing av foreldreferdighetene til de nye familieforholdene

Bailón med kollegaer (6) fremhever i sin studie at det er nødvendig for foreldre å få hjelp med å justere sine foreldreferdigheter forut for en tilbakeføring, da særlig med fokus på opplæring og utarbeidelse av familieregler, men også hvordan familiemedlemmene kommuniserer sammen og hvordan de viser hverandre følelser er viktige områder å jobbe igjennom. Studien gir en oppfatning av at foreldrene selv har en forståelse av at det er behov for ny kunnskap for å reetablere foreldreskapet etter at et barn har vært plassert i offentlig omsorg.

6.1.3. Økonomi

Hook med kollegaer (37) fant at det å miste omsorgen for barn påvirket familieøkonomien negativt. Flere opplevde å falle på utsiden av arbeidslivet. Mens om lag en av ni ble uføretrygdet, fant studien at bare en tredjedel klarte å opprettholde arbeid og normal inntekt i perioden etter omsorgsovertakelse. Vanligst var det at forelderen kom i økonomisk uføre i forbindelse med plasseringen, og hvor en av tre hadde vansker med å følge opp jobb eller kurs i månedene etter plasseringstidspunktet. Særlig var unge foreldre, foreldre som mistet omsorgen for små barn, og foreldre som mistet omsorgen grunnet vanskjøtsel eller rusmiddelmisbruk særlig utsatt for å komme i et økonomisk uføre. I forbindelse med tilbakeføringsarbeidet trekker studien frem viktigheten av å bistå familien økonomisk. Tilsvarende fant en annen studie (52) et sammenhengsforhold mellom familiens økonomiske situasjon og boligsituasjonen, som fremheves som to faktorer som påvirker sannsynligheten for tilbakeføring.

6.1.4. Tilpasning til barnets behov

Ifølge studien til Bailón med kollegaer (6) bør vurdering av barnets fungering observeres både ut fra hvordan de fungerer i fosterhjemmet eller på institusjonen, men også ut fra barnets faktiske fungering på de ulike utviklingsområder. I perioden hvor barnet har vært plassert har barnet tilpasset seg en annen livsstil, og det vil derfor være av vesentlig betydning for hvorvidt en tilbakeføring blir vellykket at endringer i barnets behov er kunnskap som overføres på tvers av omsorgsbasene. Tiden som er gått fra barnet ble plassert innebærer i seg selv endringer i barnets omsorgsbehov, da særlig med tanke på at barn utvikler seg innenfor ulike aldersspenn. Dette er en utvikling omsorgsgivere som ikke bor sammen med barnet, ikke naturlig følger. Det vil derfor være særlig viktig å overføre

kunnskap, for å sikre at de biologiske foreldrene tilpasser sin forståelse av hva barnet er i behov av på tidspunkt for tilbakeføring. Tilsvarende fant Balsells med kollegaer (7) i sin studie, at det er nødvendig med en prosess for å gjenetablere familieidentiteten mellom barnet og de biologiske foreldrene, og at slikt arbeid mulig også bidrar til å styrke den biologiske forelderen i sin relasjon med og omsorgsutøvelse for barnet.

6.2. Ønske om oppfølging og støtte

Av de 18 inkluderte studiene som omhandlet strategier som fremmer tilbakeføring ble det identifisert fem studier som omhandlet ulike aspekter ved ønske om oppfølging og støtte ved tilbakeføring. Studiene er nærmere presentert i Tabell 13.

Tabell 13: Oversikt over studier som omhandler ønske om oppfølging og støtte

Nr.	Førsteforfatter	Årstall	Tittel	Land	Data periode
06	Bailon, M.A.B.	2018	Positive parenting support during family reunification.	Spania	-
07	Balsells, M.A.	2014	Child welfare and successful reunification: Understanding of the family difficulties during the socio-educative process: Training needs among biological families in Spain.	Spania	-
09	Balsells, M.A.	2017	Understanding social support in reunification: The views of foster children, birth families and social workers.	Spania	-
11	Blakey, J.M.	2012	The best of both worlds: How kinship care impacts reunification.	USA	2007 – 2008
20	Cheng, T.C. & Li, A.X.	2012	Maltreatment and families' receipt of services: Associations with reunification, kinship care, and adoption.	USA	1999 – 2000

I de inkluderte studiene ¹⁷ kommer frem det eksempler på oppfølging og støtte fra både spesialisthelsetjenester og kommunale tjenester i forbindelse med tilbakeføringsprosesser. I studien til Balsells med kollegaer (7) gav de biologiske foreldrene uttrykk for et behov for begge deler. Studien fant at oppfølgingen og støtten primært handlet om veiledning på endring i egen omsorgsutøvelse, men også for å rådføre seg og avklare situasjoner hvor den biologiske forelderen opplever seg usikker. Studien argumenterer for at spesialisert oppfølging og støtte er avgjørende for en vellykket tilbakeføring.

Tilsvarende studien til Balsells med kollegaer (7) viste studien til Bailón med kollegaer (6) at biologiske foreldre uttrykker et behov for oppfølging. Et tilbakevendende tema i studien til Bailón med kollegaer (6) var imidlertid behovet for oppfølging og støtte av barnevernet i forbindelse med tilbakeføring av barn til biologiske foreldre, og hvor det var flere spesifikke forhold som ble trukket frem: Veiledning i utvikling av foreldreferdigheter, sortere følelsesmessige utfordringer knyttet til prosessen, og løsning av praktiske behov. Behovet for veiledning i foreldreferdigheter henger sammen med at

¹⁷ Se artikkel 6,7,9,11, og 20

barnet har bodd i en annen omsorgssituasjon, hvor det er behov for støtte i prosessen hvor biologiske foreldre og barnet på nytt skal etablere en hverdag sammen. Særlig ble tidspunktet for hjemflytting løftet frem som et kritisk punkt både relatert til foreldreferdigheter, men også forelderens følelsesmessige situasjon. Foreldrene gav uttrykk for viktigheten av at de mottok oppfølging og støtte for å sikre stabilitet i den nye omsorgssituasjonen. Flere av de biologiske foreldrene i studien beskrev at tilbakeføringen førte til en dårligere økonomisk situasjon, og hvor boligen ofte var av lavere standard enn hva barnet fikk tilbud om under plasseringen.

Balsells med kollegaer (9) identifiserte også gjennom sin studie, hvordan tre ulike former for oppfølging og støtte i tilbakeføringsarbeidet bidro til å styrke de biologiske foreldrene i foreldreferdigheter de vil være i behov av etter at barnet er tilbakeført: Oppfølging gjennom barnevernet, oppfølging gjennom andre offentlige instanser, og oppfølging gjennom spesialisthelsetjenesten. Funnene er sammenfallende med funnene fra studien til Balsells med kollegaer (7). Cheng og Li (20) fremhever i sin studie at foreldre som mottok oppfølging ut fra faktisk hjelpebehov hadde en økt sannsynlighet for å få barnet tilbakeført til sin omsorg. Oppfølging fra familie og nettverk kan ifølge studien til Blakey (11) også være et alternativ, men hvor studien fant at slik støtte også kan ha en negativ effekt. Ved at mangler i foreldreferdighetene ble overdekket av familie og nettverks bistand, forhindrer dette mulighet for tidlig intervensjon fra det offentlige støtteapparatet. Studien fant at oppfølging fra familie og nettverk ofte var forbundet med dårlig samvittighet relatert til omsorgssviktsituasjonen som hadde vært, og hvor oppfølgingen og støtten går over til en overkompensasjon for å forhindre nytt brudd. Ifølge studien vil en slik oppfølging potensielt stimulere til tilbakefall til tidligere atferdsmønstre for den biologiske forelderens.

6.2.1. Reaksjoner relatert til tilbakeføringsprosessen

To av de inkluderte studiene omhandlet oppfølgingsbehov og foreldres reaksjoner relatert til tilbakeføringsprosessen. Studien til Bailón med kollegaer (6) gav indikasjoner på at de biologiske foreldrene hadde ulike nivåer av mestringsstillit, som påvirket forelderens opplevelse av fremgang i endringsarbeidet. Balsells med kollegaer (7) fant i sin studie at overføringsprosessen i forbindelse med en tilbakeføring kunne utløse ulike emosjonelle reaksjoner hos de biologiske foreldrene, eksempelvis ved opplevelse av stress, press, nervøsitet, depresjon, redsel, sinne, opplevelse av ensomhet, frustrasjon og skyldfølelse.

7. Oppfølging og metoder ved tilbakeføring

Av de 65 inkluderte studiene ble det identifisert 43 studier som omhandlet tematikk som relaterte seg til oppfølging og metoder ved tilbakeføring. Gjennom den nærmere tematiske analysen fordelte de 43 studiene seg på fire ulike tema: Metoder som fremmer tilbakeføring, oppfølging og støtte etter tilbakeføring, faktorer som øker risiko for gjentatt flytting, og særlige forhold relatert til etnisitet og tilbakeføring. Studiene blir nærmere tematisk presentert i det følgende.

7.1. Metoder som fremmer tilbakeføring

Av de 43 inkluderte studiene som omhandlet oppfølging og metode ved oppfølging var det flere studier som omtaler ulike tilnæringsmetoder som kan være aktuelle i oppfølging ved tilbakeføring. Som det kommer frem av Tabell 14, var det imidlertid kun ti av de inkluderte studiene som presenterer metoder som er særlig vurdert ved tilbakeføring. Gjennom de ti inkluderte studiene ble det identifisert 15 ulike metoder som presenteres i det følgende, slik metodene kommer frem gjennom studiene.

Tabell 14: Oversikt over studier som omhandler metoder som fremmer tilbakeføring

Nr.	Førsteforfatter	Årstall	Tittel	Land	Data periode
Kunnskapsoppsummering					
13	Carnochan, S.	2013	Achieving timely reunification.	USA	-
56	Murphy, A.L.	2017	Family Reunification: A systematic review of interventions designed to address co-occurring issues of child maltreatment and substance use.		2006 – 2016
Primærstudie					
03	Akin, B.A.	2017	Effect of a parenting intervention on foster care reentry after reunification among substance-affected families: A quasi-experimental study.	USA	2008 – 2012
17	Chambers, J.M.	2019	Outcomes of the Iowa Parent Partner program evaluation: Stability of reunification and re-entry into foster care.	USA	2011 – 2014
18	Chambers, R.M.	2016	An innovative child welfare pilot initiative: Results and outcomes.	USA	2005 – 2009
19	Chambers, R.M.	2018	Family reunification in child welfare practice: A pilot study of parent and staff experiences.	USA	-
21	Child, H.	2015	Examining the relationships between Family Drug Court Program compliance and child welfare outcomes.	USA	2011 – 2013
51	Madden, E.E.	2012	Family reunification of youth in foster care with complex mental health needs: Barriers and recommendations.	USA	-
59	Oxford, M.L.	2016	Promoting birth parents' relationships with their toddlers upon reunification: Results from Promoting First Relationships® home visiting program	USA	2007 – 2010
60	Shaw, T.V.	2021	Trial home visits and foster care reentry	USA	2011 – 2016

7.1.1. ENGAGE modellen

ENGAGE (Engagement, Needs assessment, Goal setting, Assessment of progress, Goal achievement, Ending work) er en modell som er særlig utviklet for å jobbe med familier hvor barn har vært utsatt for vanskjøtsel (13). Modellen forutsetter at både biologiske foreldre og barnet inkluderes i arbeidet, som inkluderer følgende aktiviteter, beskrevet mot saksbehandlers rolleutøvelse, slik det presenteres i Tabell 15:

Tabell 15: Beskrivelse av innholdet i elementene i ENGAGE modellen

Engagement	<ul style="list-style-type: none">• Tillat at barnet har lengre perioder med samvær med biologiske foreldre• Gi biologiske foreldre opplæring i barnevernloven og hvordan barnevernet jobber• Vær tydelig og konkret med biologiske foreldre på hva som forventes av dem.• Øv på empati• Gi biologiske foreldre håp i arbeidsprosessen• Legg til rette for at det utvikles et partnerskap med de biologiske foreldrene
Needs assessment	<ul style="list-style-type: none">• Kartlegg og vurder familiens ressurser og behov• Bruk standardisert vurderingsverktøy• Ha hovedfokus på de tre områdene: Foreldrenes oppveksthistorie og personkarakteristikk, barnets utvikling og personkarakteristikk, og kilder til stress og støtte
Goal setting	<ul style="list-style-type: none">• Sett mål som er direkte relatert til familiens ressurser og behov, identifisert gjennom kartleggingen• Unngå bruk av standardiserte målformuleringer, og inkluder familien i utarbeidelse av planen• Identifiser delmål som kan oppnås i endringsprosessen mot hovedmålet. Opplevelse av delmålsoppnåelse kan bidra til håp og mestringfølelse hos familien.
Assessment of progress	<ul style="list-style-type: none">• Vurder endringsprosessen på en systematisk måte• Vurder hvert fokusområde hver for seg, med utgangspunkt i de enkelte delmål som er utarbeidet• Gjør daglige eller ukentlige vurderinger i arbeidsprosessen
Goal achievement	<ul style="list-style-type: none">• Avgjør om det skal være enkeltpersoner eller et fast team som skal vurdere måloppnåelsen i arbeidsprosessen, og som også er de som vurderer om tilbakeføring er tilrådelig.
Ending work	<ul style="list-style-type: none">• Tilby oppfølging etter tilbakeføring for å sikre en vellykket overføring og varig familiegjenforening• Oppretthold kontakt med familien i en periode etter tilbakeføring for råd og støtte

Ifølge Carnochan, Lee, og Austin (13) var det ingen dokumenterte eller publiserte evalueringer av metoden per 2013. Metoden er heller ikke identifisert gjennom noen av de øvrige studiene som er inntatt i denne litteraturoppsummeringen. Enkelte studier beskriver imidlertid elementer av metoden, og omtaler det eksempelvis «reunification service»¹⁸.

7.1.2. The Intensive Reunification Program (IRP)

Det intensive tilbakeføringsprogrammet IRP ble utviklet i Kansas for å øke sannsynligheten for at barnevernet jobbet for å tilbakeføre barn som ble tatt i offentlig omsorg (13). Programmet har som mål å skape mange muligheter for barn og biologiske foreldre til å ha kvalitetstid sammen ved å skape situasjoner hvor de sammen skal utføre oppgaver eller lære, med veiledning i prosess. Programmet har en varighet på 36 uker, hvor målet er at barn og foreldre inngår i felles aktiviteter to ganger hver uke, av to timers varighet per gang. Det er mulig å legge opp til gruppesesjoner, hvor barn og foreldre

¹⁸ Reunification Service er et begrep som benyttes om en type oppfølgingstjeneste hvor barnevernet, foreldre og barn jobber sammen med mål om tilbakeføring. Se eksempelvis artikkel 27 for nærmere beskrivelse.

inngår i en større øvingsgruppe med parallelle aktiviteter i samme rom. Programmet innebærer at barn og foreldre starter med å spise sammen, og den første halve timen er satt av til dette. Deretter gjennomføres en fellesaktivitet den neste halve timen. Siste timen brukes til individuell veiledning og samtale. Foreldrene blir bedt om å forberede tema fra omsorgssviktperioden, som bringes inn i veiledningen.

I tillegg til deltakelse i programmets to ukentlige veiledningsøkter, skal det i tillegg legges til rette for samvær mellom barn og foreldre. Samvær skal gjennomføres en gang per uke med en varighet på 90 minutter. Både barnet og de biologiske foreldrene skal tilbys veiledning i forkant og etterkant av samvær, og innholdet i samværet skal være planlagt i forkant av hvert samvær. Målet er å øke positiv interaksjon mellom barn og biologisk forelder, og samtidig skape en arena hvor de øver på de nye samhandlingsferdighetene fra programdeltagelsen.

Ifølge Carnochan, Lee, og Austin (13) er det begrensede evalueringsstudier av IRP, men hvor de studier som er gjennomført gir indikasjoner på at IRP har en positiv påvirkning på familiegjenforeningen. De primære kostnadene ved IRP relaterer seg til arbeidstid for veilederen. Ettersom programmet også må forstås tidkrevende for barn og biologiske foreldre, vil det være viktig å vurdere kompenserte tiltak i programperioden, som eksempelvis hjelp med transport, økonomisk støtte og veiledning, og bruk av lokaler som innbyr til trivsel.

7.1.3. Family Centered Out-of-Home Care (FCOHC)

FCOHC omtales som et omfattende program utviklet i Missouri i 1995, for å legge til rette for barn og familiers deltakelse i det barnevernfaglige arbeidet (13). FCOHC bygger på prinsippene om familiesentrert omsorg som vektlegger involvering av familien i beslutningsprosesser relatert til vurderinger og oppfølgingsplaner. Beskrivelse av ansvar og aktiviteter for saksbehandler, som inngår i programmet er:

- Koordinering av samarbeid mellom ulike hjelpetjenester rundt familien
- Gjennomføre løpende skriftlig vurdering av familiens endringsprosess
- Sikre at familiens deltakelse har en sentral plass i arbeidsgruppen rundt endringsarbeidet

Det første samarbeidsmøtet hvor alle hjelpetjenester som skal involveres i oppfølgingsarbeidet deltar, avholdes innen 72 timer etter at barnet er plassert i offentlig omsorg. Deretter skal det arrangeres samarbeidsmøter etter 30 dager, 60 dager, 90 dager, og 180 dager talt fra plasseringstidspunkt. Fokuset i møtene er tverrfaglig samarbeid, evaluering av oppfølging, beslutningstaking i relasjon til familiens tilbakeføringsplan, samt vurdering av endringsprosess med mål om tilbakeføring.

Ifølge Carnochan, Lee, og Austin (13) er det begrensede evalueringsstudier av FCOHC programmet, og med varierende effekt på tilbakeføring. Mens en studie fant at sannsynligheten for tilbakeføring

ved deltakelse i FCOHC programmet var sammenfallende med familier som fikk annen oppfølging, fant en annen studie at deltakelse i FCOHC programmet gav 2,6 ganger lavere sannsynlighet for tilbakeføring. Begge studiene er tverrsnittanalyser, og hvor det mangler informasjon om mulig bakenforliggende årsaker som kunne bidratt til å vurdere effektiviteten av programmet i relasjon til eksempelvis ulike familiesituasjoner.

7.1.4. Neighbor to Neighbor

Programmet «Neighbor to Neighbor» er opprinnelig utviklet i California, for å holde større søskenflokker samlet, da særlig med fokus på søskenflokker på fire barn eller flere. Programmet bygger på prinsippene om barnet i fokus, familieorientert tilnærming, og involverer både fosterforeldre og biologiske foreldre i planarbeidet og tiltaksvurderingene rundt barnets og familiens situasjon. Programmet legger opp til ukentlig oppfølging, og består av følgende komponenter:

- Rekruttering og opplæring av fosterforeldre
- Godtgjøre fosterforeldre med lønnskompensasjon
- Oppfølgingsteamet rundt barnet består både av fosterforeldre, biologiske foreldre, og andre kommunale instanser
- Hver familie har en saksbehandler og en advokat tilknyttet seg i oppfølgingsperioden
- Hver fosterfamilie kan bare ha en søskengruppe plassert av gangen
- Saksbehandler i barnevernet gir tiltaksoppfølging både til biologiske foreldre og fosterforeldre
- Omfattende tiltaksoppfølging og behandling av biologiske foreldre, inkludert medisinsk oppfølging og hjelp til medisinerings ved behov
- Oppfølging og tiltak både i perioden barna er plassert, men også i en periode etter barna er tilbakeført («after care»).
- 24 timers tilgjengelighet for veiledning og støtte av fosterforeldre
- Avlastning for fosterhjemmet
- Utarbeidelse av plan for plasseringen med vurdering av gjenforening
- Tilby oppfølging i inntil ett år etter tilbakeføring av omsorg til biologiske foreldre
- Tilgang til veiledning og juridisk rådgivning for ansatte og fosterforeldre

Ifølge Carnochan, Lee, og Austin (13) foreligger det en evalueringsstudie av dette programmet. Studien identifiserte positive utfall i form av stor andel barn som ble tilbakeført. Evalueringsstudien identifiserte imidlertid en svakhet i bruken av programmet, hvor ansatte ikke hadde inkludert tilbakeføring som en del av planen for plasseringen. Programmet krever involvering fra flere ulike aktører, som fosterforeldre, advokat, veiledere, behandlere, og ansatte fra barnevernet. I tillegg krever programmet bruk av standardiserte verktøy til gjennomføring av vurderinger og evalueringer.

7.1.5. Family Reunification Service (FRS)

FRS¹⁹ er et program som ble utviklet i Utah på midten av 1990 tallet med mål om å øke andelen barn som ble tilbakeført etter å ha vært under offentlig omsorg. Programmet er utviklet med fokus på oppfølging i 90 dager etter plasseringstidspunktet. Biologiske foreldre og barn skal ha regelmessig kontakt gjennom de 90 dagene, i form av samvær i hjemmet, samtidig som foreldrene veiledes på endring i omsorgsutøvelse og foreldreferdigheter. Ved rusproblematikk følger foreldrene opp behandling for rusfrihet. Saksbehandler forventes å bruke om lag tre timer per uke på hver familie i oppfølgingsperioden.

Ifølge Carnochan, Lee, og Austin (13) foreligger det noen evalueringer av FRS programmet som dokumenterer et positivt påvirkningsforhold på deltakelse i programmet og tilbakeføring, sammenlignet med familier som fikk en tradisjonell oppfølging fra barnevernet i perioden etter plassering.

7.1.6. Iowa Parent Partner program

«Iowa Parent Partner» programmet er en modell hvor foreldre som har mistet omsorgen for barna sine blir paret opp med en forelder som har erfaring fra å få omsorgen tilbakeført. Forelderens som har erfart å få omsorgen tilbakeført deler av sine erfaringer og kommer med råd og veiledning til forelderens som har mistet omsorgen, med mål om tilbakeføring (17).

Ifølge Chambers med kollegaer (17) innebærer det å være en «Iowa Parent Partner» at man forplikter seg til å jobbe motiverende med den andre forelderens, for å styrke forelderens deltakelse i egen sak og gjennom dette mulig øke mulighet for tilbakeføring. Det er et krav for å bli en «Iowa Parent Partner», at man ikke lenger har oppfølging fra barnevernet i egen familie. Chambers med kollegaer (17) gjennomførte en effektevaluering av programmet basert på gjennomføringen i perioden 2011-2014. Studien fant at programmet synes å ha en positiv effekt på tilbakeføringsprosesser, hvor antall foreldre som fikk barnet tilbakeført var vesentlig høyere for andelen foreldre som deltok i programmet sammenlignet med de som ikke deltok. Tilsvarende fant studien at programmet syntes å ha en stabiliserende effekt etter tilbakeføring, hvor det var vesentlig færre barn fra familier hvor foreldrene hadde deltatt i programmet som opplevde gjentatt plassering de første 12 månedene etter tilbakeføring sammenlignet med barn i familier som ikke deltok i programmet. Deltakelse i programmet viste imidlertid ikke å utgjøre noen forskjell på sannsynligheten for å oppleve gjentatt plassering etter 24 måneder.

¹⁹ Omtales i artiklene 13,18

7.1.7. Pomona Family First Project (PFFP)

PFFP²⁰ er et program som tar utgangspunkt i fire hovedområder som er adaptert fra «Family to Family program»: Rekruttere og følge opp fosterhjem, både ordinære og «kinship» fosterhjem, etablere samarbeidsteam rundt familien, etablere samarbeidsmøter hvor beslutninger tas, og ta i bruk selvevalueringsverktøy i evalueringsarbeidet. I tillegg er det lagt til ytterligere to intervensjoner for å øke fokuset i arbeidet med familiegjenforening:

1. Saksbehandlere som jobber med oppfølging av barn og familier hvor barn er under offentlig omsorg, skal ikke ha mer enn 15 familier å følge opp
2. Det skal være en saksbehandler som har det helhetlige ansvaret for oppfølging i saken i perioden fra barnet flyttes i offentlig omsorg, til barnet er tilbakeført.

Chambers med kollegaer (18) gjennomførte en evaluering av programmet, og fant at deltakelse i programmet forbedret saksbehandlers tilgjengelighet og reduserte saksmengde. Gjennomføring av samarbeidsmøter hvor beslutninger ble tatt, samt ukentlige oppfølgingsmøter med barn, foreldre og saksbehandler ble assosiert med økt sannsynlighet for tilbakeføring. Familier som deltok i programmet ble vurdert å ha større sannsynlighet for å få oppfølgingshjelp tilpasset familiens faktiske hjelpebehov, sammenlignet med familier som ikke deltok i programmet. Barna i familier som deltok i programmet ble også funnet å ha kortere plasseringstid sammenlignet med barn i familier som ikke deltok i programmet.

7.1.8. Sacramento FDC Program Model

Sacramento FDC Program Model er et oppfølgingsprogram som er utviklet i samarbeid med «Family Drug Court». Programmet kan rettslig pålegges foreldre som har en pågående barnevernssak og som strever med rusmiddelmisbruk. Programmet består av fem komponenter:

- Rustesting
- Deltakelse i rusbehandling
- Deltakelse i samtale med etter rusfrihet
- Deltakelse i støttegruppesamtaler (eksempelvis 12 stegs program)
- Oppfølging av eventuelle andre forhold pålagt av retten

Forelderens oppfølging og deltakelse kontrolleres to ganger hver måned. Oppfølgingsteamet har ukentlige møter hvor den enkeltes situasjon drøftes. Child og McIntyre (21) gjennomførte en evaluering av programmets effekt på tilbakeføring. I over halvparten av sakene ble barnet tilbakeført, og barnet ble tilbakeført når forelderens gjennomsnittlig hadde nådd 70 prosent av målene sine.

²⁰ Omtales i artikkel 18,19

7.1.9. The pilot program

«The pilot program» er et oppfølgingsprogram som ble utviklet for å bidra til positiv gjenforening av ungdom og foreldre, etter at ungdommen har hatt opphold på en behandlingsinstitusjon eller i et behandlingsfosterhjem grunnet psykisk helse- eller atferdsvansker (51). Programmet bygger på en team-basert prosess («wraparound service model»), som innebærer at barnevernet inngår i partnerskap med familien for å skape et oppfølgingsteam for familien. Programmet er delt inn i tre prosesser:

1. Saksbehandler arbeider sammen med familien, for å utvikle en plan for ungdommen basert på familiens ressurser og støttebehov
2. Saksbehandler bistår familien i problemløsning
3. Saksbehandler bistår med løpende oppfølging og støtte til både ungdommen og familien gjennom perioden fra før tilbakeføring, gjennom tilbakeføringsprosessen, og som oppfølging i etterkant av tilbakeføringen.

Programmet er et samarbeid mellom barnevernet (CPS-child welfare agency), lokale helsetjenester (byråer) og et stort nasjonalt fundament. Det bemannes av to saksbehandlere, som bruker et fleksibelt budsjett til kjøp av tjenester, støtte og oppfylle grunnleggende behov.

Programmet har fem faser: Henvising (90-120 dager før gjenforening), screening (30 dager), planlegging (90 dager), integrering (6 måneder), og kontinuitet i oppfølging (6-12 måneder). En viktig komponent i programmet er at oppfølgingen starter 90-120 dager før ungdommen planlegges tilbakeført til foreldrehjemmet. I screening og planleggingsfasen jobber saksbehandler direkte med de biologiske foreldrene for å forberede dem på å ta imot ungdommen. Forberedelsen handler om å forsikre seg om at de har tilstrekkelig kunnskap og forutsetninger for å imøtekomme ungdommens behov ved hjemkomst. I planleggingsfasen utarbeides det også en overføringsplan som er tydelig forankret i barnevernet, og som minimum skal bestå av oppfølging og hjemmebesøk, familierapi, og utarbeidelse av en sikkerhetsplan.

Programmet er evaluert av Madden med kollegaer (51). På systemnivå ble samarbeid med institusjonspersonalet opplevd som utfordrende av ansatte i pilotprosjektet. De rapporterte problemer i forsøket på å samarbeide med institusjonen om planlegging av utskrivning for ungdommen. De merket at de ansatte ved institusjonen ofte var motvillige til å peke ut spesifikke datoer for utskrivning basert på ungdommens behandlingsmål. I tillegg fortalte de om generell motstand fra institusjonspersonalet til å vurdere mindre konvensjonelle alternativer som å skrive ut til et behandlingsfosterhjem, enn å skrive ungdom ut direkte til omsorgsgivere. Å skrive ungdom ut direkte til omsorgsgivere og samfunnet er relativt sjeldent. Fire av de seks ungdommene ble overført direkte til omsorgsgivere, to fra behandlingsfosterhjem der også flere andre ungdommer var plassert. Noen ansatte i programmet uttrykte frustrasjon over at ungdommen ikke fikk være lenger i institusjon etter oppnådd behandlingsmål for å se om de opprettholdt atferden. Både ansatte i programmet og i institusjonen bemerket at familien da hadde liten tid til å forberede gjenforening, samt ha realistiske mål og forventninger for prosessen.

Programpersonalet, saksbehandlere og noen omsorgsgivere uttrykte bekymring med vanskeligheter med å lokalisere velkvalifiserte psykiatere og terapeuter som både aksepterte Medicaid (et offentlig helseprogram i USA), og som var kjent med type komplekse psykiske helsebehov ungdom som har vært plassert i omsorg hadde. De opplevde en mangel på tilgjengelige tjenesteutøvere som brukte den nyeste evidensbaserte behandlingen, og fortalte at dette begrenset muligheten for familien for individuelt tilpassete tjenester.

Bare to av de seks ungdommene i studiet hadde i forkant av gjenforeningen mulighet til å opprettholde kontinuerlig «ansikt til ansikt» kontakt med sine familier siden flere av familiene var lokalisert langt unna behandlingstedet. Flere av ungdommene fortalte også om at besøks- og telefonmuligheter ofte ble begrenset av de ansatte da de utviste dårlig oppførsel. Ansatte i programmet og familiene understreket viktigheten av ikke å begrense besøk som en konsekvens for negativ atferd. En ansatt i programmet foreslo å unngå å begrense slike privilegier da det også hadde en effekt på ungdommens atferd.

Store saksmengder for saksbehandlerne som hadde henvist ungdommen til programmet, samt rutiner som begrenset tjenestereiser utenfor etablerte regioner, var også med på å forhindre kontakt mellom ungdommen og deres familier.

Det ble også identifisert barrierer på programnivå i samarbeidet mellom barnevernet og ansatte i pilotprogrammet. De rapporterte om tidvis ineffektivt samarbeid og kommunikasjon for å bestemme ungdommens forventede gjenforeningsdato, koordinering av besøk før gjenforening og samarbeidet med plasseringsstedet om utskrivingsdato.

Programansatte observerte at saksbehandlerne hadde en tendens til å trekke seg tilbake fra saken etter at ungdommen ble akseptert inn i programmet. De uttrykte bekymring for opplevelsen av at noen saksbehandlere ikke virket til å forstå deres egen rolle gjennom planleggingsstadiet, eller etter gjenforeningen. Saksbehandlerne anerkjente at ansvarsområdene ikke ble tydelig skissert gjennom de første månedene av programmet.

De fleste av ungdommene i denne studien hadde latinamerikansk eller afroamerikansk bakgrunn. I noen saker kunne det ifølge Madden med kollegaer (51) se ut til at den kulturelle tilpassingen virket begrenset av saksbehandlernes forståelse av betydningen av kultur. Det ble rapportert om noen situasjoner der de profesjonelle mislyktes i å kjenne igjen situasjoner der kulturelle problemstillinger kan ha vært en viktig faktor for familiens dynamikk og håndtering av stressende situasjoner. Ungdommens atferd og omsorgsgivers ambivalens ble identifisert som mulige barrierer, og i noen situasjoner fungerte ungdommens negative atferd som en hindring for gjenforening. Familien ønsket ungdommen hjem, men var også bekymret for dette ville påvirke de andre barna i hjemmet. Familiene uttrykte også ambivalens på timing av gjenforening, og om ungdommen var klar for å returnere til en mindre strukturert setting. Noen av omsorgspersonene valgte å ikke gjennomføre

gjenforening på grunn av denne ambivalensen. I disse tilfellene ble det ikke fattet beslutning om å skrive ut ungdommen før egnet omsorgsperson var identifisert. Funn avslørte videre viktigheten av å sikre at ungdom og deres omsorgsgivere er klare for gjenforening. Programansatte rapporterte at omsorgsgiverne for to av ungdommene bagatelliserte ungdommens atferd. Disse to ungdommene utviste en rekke problemer inkludert opposisjon mot autoritetspersoner, episoder med rømming og vold mot andre etter gjenforening.

Når Madden med kollegaer (51) setter funn fra studien i sammenheng med barrierer, anbefales det forandring politisk, for praksis og i ansattopplæring. Ifølge studien er det nødvendig å klargjøre roller, aktiviteter og forventninger før, under og etter gjenforening for både saksbehandlere, ansatte i programmet og på behandlingsstedet. Det anbefales også at de ansatte bør bruke standardiserte virkemidler for å vurdere omsorgsperson og ungdommens tilknytning og relasjon, og at de ansatte får kompetanse på relasjonsbygging i ulike kulturer. De programansatte må ha tilstrekkelig tid til å tilrettelegge for besøk uavhengig av distansen mellom behandlingssted og omsorgsgivernes bosted. I tillegg må de programansatte ha tilstrekkelig tid til å utforske lokalsamfunnets ressurser og tjenester, og sørge for at det som familien trenger også er tilgjengelig etter avslutning av programmet. Til tross for lavt antall deltakere i studien, argumenterer Madden med kollegaer (51) for at metodikken gir viktige innspill til det barnevernfaglige arbeidet med ungdom og familier, ettersom programmet utvikler strategier for hvordan inkludere familier i arbeidet, og hvordan jobbe aktivt for tilbakeføring.

7.1.10. Family Treatment Drug Court (FTDC)

«Family Treatment Drug Court», oversatt til familiebehandlingsdomstolen ved rusavhengighet i USA, bruker en tverrfaglig, samarbeidende tilnærming for å bistå foreldre og familier som kommer i kontakt med barnevernet på grunn av foreldrenes rusproblematikk (78). FTDC modellen beskrives som en modell hvor grunnleggende oppfølgingstjenester koordineres. Modellen er utviklet for mennesker med et rusproblem, og aktuelle tjenester er: Domstolovervåking av endringsprosessen, vurdering av rusproblem og henvisning til spesialisthelsetjeneste, rustesting, og etablering av et tverrfaglig samarbeidsteam hvor den med rusproblematikk inngår som samarbeidende partner i alle ledd av prosessen. Viktige samarbeidspartnere som skal inngå i det tverrfaglige teamet er representant fra domstolen, barnevernet, behandlingsinstansen(e), samt brukeren selv.

Litteraturstudien til Murphy med kollegaer (56) identifiserte tre studier hvor effekten av FTDC var vurdert. Samtlige studier fant en høyere forekomst av tilbakeføring for de familiene hvor behandling ble fulgt opp, sammenlignet med familier hvor behandling ikke ble fulgt opp. Studiene viste imidlertid ulikt resultat relatert til varigheten av behandling før tilbakeføring fant sted. To av studiene fant at foreldre som fulgte FTDC modellen hadde lenger tid i behandling før tilbakeføring, sammenlignet med foreldre som mottok annen hjelp. Tidsaspektet ble imidlertid relatert til behandlingsopphold.

Studiene fant også at det var en lavere risiko for gjentatt plassering etter tilbakeføring, for familier hvor FTDC modellen var fulgt.

7.1.11. Family Treatment Drug Court plus additional services (FTDC plus)

«FTDC plus» er en oppfølgingsmodell som er videreutviklet fra FTDC modellen. Modellen har med utgangspunkt i FTDC lagt til noen flere komponenter i programmet, som ettervernsoppfølging. Motiverende intervju (MI) blir også benyttet som del av dette programmet.

Litteraturstudien til Murphy med kollegaer (56) identifiserte tre studier hvor effekten av «FTDC plus» var vurdert. Studiene viste sammenfallende funn, som for familier som deltok i FTDC modellen. Foreldrene viste høyere grad av behandlingsgjennomføring, og hadde større sannsynlighet for å få barnet tilbakeført sammenlignet med andre behandlingsoppfølginger. En av studiene fant imidlertid at det ikke var en signifikant forskjell på deltakelse i «FTDC plus» modellen, sammenlignet med andre behandlingsoppfølginger, relatert til sannsynlighet for tilbakeføring. En annen studie fant at foreldre som brukte lengre tid i behandling hadde høyere sannsynlighet for tilbakeføring, og mindre risiko for at barnet ble plassert på nytt etter 12 måneder fra tilbakeføring.

7.1.12. Comprehensive Services (Wrap Around)

Litteraturstudien til Murphy med kollegaer (56) identifiserte fire studier hvor effekten av «Comprehensive Services» var vurdert. Dette var brukere som ikke fikk oppfølging ved bruk av FTDC eller «FTDS» plus modellen, men hvor det var vurdert rusmiddelmissbruk og behov for oppfølging. «Comprehensive Service» innebærer en intensiv, individualisert og styrt endringsprosess, og hvor følgende komponenter kan inngå: Omfattende behandlingsoppfølging, arbeidstrening, traumebehandling, voldsbehandling, familierådgivning, og opplæring i foreldreferdigheter. Utgangspunktet for oppfølgingen er familier med kumulativ risiko, hvor det er flere livsbelastninger som inntreffer på samme tid.

Tre av de fire studiene som inngår i litteraturstudien til Murphy med kollegaer (56) mente at omfattende «Comprehensive Service» kunne assosieres med sannsynlighet for tilbakeføring. Eksempelvis fant den ene studien at 94 prosent av barna ble tilbakeført etter 24 måneder, hvor bare 52 prosent av barna i familier med annen oppfølging ble tilbakeført innenfor samme tidsperiode. Etteroppfølging viste at den positive endringen var opprettholdt 18 måneder etter programslutt, med bare 5 prosent som opplevde gjentatt plassering sammenlignet med 16 prosent for de som mottok annen oppfølging. Den fjerde studien kom imidlertid til motsatt resultat, og mente at det ikke var holdepunkter for å si at «Comprehensive Service» økte sannsynlighet for tilbakeføring, sammenlignet med annen oppfølging.

7.1.13. The Strengthening Families Program (SFP)

SFP²¹ opplyses å være et evidensbasert program, som er evaluert i flere land, men hvor litteraturstudien til Murphy med kollegaer (56) kun identifiserte en studie hvor programmet var benyttet. Primærstudiene inkludert i denne litteraturoppsummeringen identifiserte imidlertid ytterligere en studie (3).

SFP er et familieveiledningsprogram som går over 14 ganger med fokus på foreldreferdigheter, barnets sosiale ferdigheter, og familielivet. Programmet vurderes særlig godt egnet for familier som opplever flere livsbelastninger på samme tid. Både foreldre og barn deltar i veiledningsprogrammet, hvor noen av veiledningssekvensene er med barn og voksne hver for seg og andre er fellesesjoner. Programmet gjennomføres som et gruppeprogram hvor flere familier deltar, og det deles ut oppgave-, og informasjonsark i tilknytning til hver veiledningsøkt (79).

Ifølge studien til Akin, Brook, og McDonald (3) var der ingen signifikant sammenheng mellom SFP deltakelse og gjentatte flyttinger, verken for en øking eller minking i sannsynligheten for ny plassering etter en gjenforening med foreldrene. Blant de 493 barna i studien som var gjenforent, erfarte 20,9 prosent en gjentatt plassering i studieperioden. SFP programmet viste seg imidlertid å bedre emosjonelle og atferdsmessige problemer for barn i fosterhjem målt i foreldrenes tilbakemeldinger. Studien utelukker imidlertid ikke at dette er barn som er mer synlige for sine omsorgsgivere, og derav lettere å identifisere. Motsatt resultat kommer frem av den andre studien (56), som dokumenterer at deltakere i SFP programmet hadde vesentlig høyere sannsynlighet for tilbakeføring. Studien fulgte deltakerne over en toårs periode, og målte tilbakeføring på seks ulike punkter. Studien rapporterte ikke på risiko for gjentatt plassering etter tilbakeføring. Studien til Akin med kollega (3) har en overlappende datainnsamlingsperiode med den andre studien (56), men hvor datainnsamlingen til Akin med kollega (3) inkluderer data innsamlet i nyere tid.

7.1.14. Trial-Home-Visit (THV)

THV innebærer at et barn som har vært plassert blir tilbakeført for en prøveperiode på inntil 6 måneder. I denne perioden skal barnet fortsatt være under barnevernets omsorg og ansvar, og oppfølgingen må derfor stå i forhold til dette. Shaw (60) identifiserte tre studier som omhandlet THV og vellykket tilbakeføring. Samtlige av de tre studiene underbygger en hypotese om at THV er en modell som øker sannsynligheten for vellykket tilbakeføring, og gjennom dette reduserer sannsynligheten for gjentatt plassering.

Shaw (60) gjennomførte en egen studie for å evaluere effekten av THV modellen. Studien viste at barn som gjennomførte THV hadde en av de laveste risiko for gjentatt plassering (12 mot 19,7

²¹ Omtalt i artiklene 3 og 56

prosent) sammenlignet med de som ikke gjennomførte THV før tilbakeføring. Studien ser på nye flyttinger i løpet av 18 måneder etter gjenforening. Ifølge studien er deltakelse i THV beskyttende for barn og foreldre i en gjenoppbyggingsprosess, noe som øker sannsynligheten for at gjenforeningen vil opprettholdes og at risikoen for ny flytting reduseres.

7.1.15. Promoting First Relationships home visiting program (PFR)

PFR²² er et 10 ukers manualstyrt intervensjonsprogram som kombinerer video, refleksjonssamtaler, og arbeidsoppgaver. Programmets hovedfokus er å styrke foreldrenes sensitivitet i omsorgsutøvelsen for mindre barn. Programmet bygger på en teoretisk forståelse av at videoanalyse av egne situasjoner kan hjelpe foreldre med å innta et nytt perspektiv på egen praksis. Dette nye perspektivet bidrar både til økt refleksjon, men gjennom dette også økt sensitivitet i omsorgsutøvelsen. Programmet har fire hovedmål:

1. Øke forelderens forståelse av barnets behov og følelser, samt øke forståelsen av barnets behov for voksenstøtte
2. Støtte foreldrene i utforskning av barnets kommunikasjonsformer, og hvordan de best kan respondere sensitivt på disse
3. Øke forelderens trygghetsopplevelse i egen omsorgsutøvelse
4. Øke forelderens bevissthet på egne følelser og behov, og hvordan disse potensielt kan påvirke barnet

Programmet krever at veileder har en løft-tilnærming i sitt arbeid med foreldrene. Dette innebærer at de skal ta utgangspunkt i det foreldrene mestrer, og jobbe videre ut fra dette. Fokuset skal være på styrker og mestring.

En av de inkluderte studiene (59) ser nærmere på hvordan PFR kan bidra inn i tilbakeføringsprosesser for barn og foreldre når barn har vært under offentlig omsorg. Studien tok utgangspunkt i identifiserte livsbelastninger relatert til barn og familie i forbindelse med en tilbakeføring. Deretter ble dette vurdert opp mot programmets innhold. Studien viste indikasjoner på at deltakelse i PFR programmet gav positivt resultat for en mindre gruppe av familiene hvor barn ble tilbakeført, ved måling 6 måneder etter deltakelse. Studien viste imidlertid ingen forskjell for deltakerne i PFR programmet ved programslutt, sammenlignet med deltakere i andre veiledninger.

7.2. Oppfølging og støtte etter tilbakeføring

Av de 43 inkluderte studiene som omhandlet oppfølging og metode ved oppfølging var det ni studier²³ som så nærmere på oppfølging og støtte til familie etter at barn er tilbakeført. Studiene er

²² Som beskrevet i artikkel 59

²³ Se artikkel 8,9,14,30,38,40,41,47, og 48

nærmere presentert i Tabell 16. Gjennom den tematiske analysen delte studiene seg over fire tema: Barnevernansattes vurdering av behov, oppfølging og støtte, «Shared Family Care», og spiritualitet. Temaene er nærmere presentert i det følgende.

Tabell 16: Oversikt over studier som omhandler oppfølging og støtte etter tilbakeføring

Nr.	Førsteforfatter	Årstall	Tittel	Land	Data periode
Litteraturstudie					
14	Carnochan, S.	2013	Preventing re-entry to foster care.	USA	-
Primærstudier					
08	Balsells, M.A.	2015	Exploring the needs of parents for achieving reunification: The views of foster children, birth family and social workers in Spain.	Spania	-
09	Balsells, M.A.	2017	Understanding social support in reunification: The views of foster children, birth families and social workers.	Spania	-
30	Farmer, E.	2014	Improving reunification practice: Pathways home, progress and outcomes for children returning from care to their parents.	UK	-
38	Huscroft-D'Angelo, J.	2019	Legal professional perspectives on barriers and supports for school-aged students and families during reunification from foster care.	USA	-
40	Jedwab, M.	2018	Caseworkers' insights and experiences with successful reunification.	USA	2015
41	Jedwab, M.	2017	Predictors of reentry into the foster care system: Comparison of children with and without previous removal experience.	USA	2010 – 2013
47	Lee, S.	2012	Foster care re-entry: Exploring the role of foster care characteristics, in-home child welfare services and cross-sector services.	USA	1990 – 1994
48	Lietz, C. A.	2011	Spirituality and child welfare reunification: a narrative analysis of successful outcomes.	USA	-

7.2.1. Barnevernansattes vurdering av behov

Tre av de identifiserte studiene²⁴ undersøker hvorvidt ansatte i barnevernet mener det er behov for oppfølging og støtte av barn og foreldre etter at et barn er tilbakeført til biologiske foreldres omsorg. I en studie (41) påpekes at det viktigste ved tilbakeføringer er barnets sikkerhet og at det er tilgjengelig støttetjenester for hele den biologiske familien. Suksessfaktorer er: at barna og foreldrene er klar og ønsker gjenforening, adresserer viktige spørsmål knyttet til separasjonen, barnas og foreldrenes deltakelse i prosessen, en god relasjon mellom barnevernsarbeideren og familien, og viktigheten av å gi støttetjenester. Barrierer er: arbeidet med familier med rus og psykiske problemer, høye antallet av saker de har og krav til dokumentasjon og saksbehandling. Studien foreslår at det støttes opp om hvordan barnevernet kan finne strategier for å engasjere seg i samarbeid med foreldrene for å arbeide mot gjenforening, og å tildele mere ressurser og støttetjenester. I en annen studie (38) er barnevernsansatte intervjuet om deres syn på tilbakeføringsprosesser når det gjelder suksessfaktorer og barrierer. Resultatene viser at familiene ikke var godt forberedt på gjenforening og oppsatte støttetjenester var bare til dels effektive i overgangsfasen. De mente at støtte innen psykisk helse var det viktigste. Det ble identifisert 27 nødvendige støttetiltak (f.eks. oppfølging av psykisk helse, deling av informasjon, tilgang til ressurser som døgntelefon, og skole), og 36 barrierer (f.eks. vanskelig for foreldre å ønske og få til langvarige endringer, begrenset tilgang til tjenester,

²⁴ Se artikkel 30,38 og 41

økonomiske problemer). Oppsummert viser disse to studiene²⁵ et behov for at etablering av effektiv og tilgjengelig støtte til familiene er viktig for å fremme tilbakeføring. Barrierer er begrenset tilgang til ressurser og støtte og at hjelpetjenester innen psykisk helse for hele familien, både foreldrene og barna, er viktig for å fremme tilbakeføring.

Farmer (30) fant i sin studie at offentlige ansatte gav uttrykk for bekymring for tilbakeføringen av barn i 35 prosent av sakene hvor barn ble tilbakeført. Foreldrene som deltok i studien, sa at også de hadde hatt bekymringer for om de ville klare å ivareta omsorgen for barnet godt nok. Bekymringene omhandlet frykt for å ikke klare å hamle opp med barnet, mens barna gav uttrykk for frykt for å bli avvist, og at de på nytt skulle eksponeres for forelderens problematikk. I en tredjedel av sakene ble oppfølgingen knyttet til tilbakeføring forberedt. Studien fant at to tredjedeler av barna ble tilbakeført til den forelder de bodde sammen med på tidspunktet hvor de ble plassert, mens 10 prosent ble tilbakeført til den andre forelder. De øvrige barna ble tilbakeført til en forelder hvor det var endringer i husstanden enten grunnet samlivsbrudd, eller ved at nye samliv var oppstått. I forbindelse med tilbakeføringen var det 84 prosent av familiene som fikk oppfølging. Eksempel på oppfølging var økonomisk støtte (41 prosent), avlastning (24 prosent), støtte til fritidsaktiviteter (12 prosent), men hvor støtten var kortvarig i noen av familiene. Halvparten av familiene hvor det var barn under 4 år fikk økonomisk støtte til oppholdsbetaling i barnehage. To femtedeler av foreldrene med barn over 4 år (43 prosent) mottok spesialiserte tjenester, eksempelvis psykisk helsetjeneste. Tilbakeføringene ble vurdert vesentlig mer stabile i familier hvor det ble tatt imot oppfølging fra spesialist tjenester. Oppfølgingsperioden etter tilbakeføring varierte i denne studien, men hvor nær halvparten av sakene (48 prosent) ble avsluttet før to år var gått, og hvor en femtedel var avsluttet innen seks måneder etter tilbakeføringen. Nær halvparten av de avsluttede sakene måtte gjenåpnes, og det viste seg at 47 prosent av sakene var avsluttet til tross for bekymring for omsorgssituasjonens stabilitet.

7.2.2. Oppfølging og støtte

Tre av de inkluderte studiene så nærmere på opplevelsen av, og innholdet i, oppfølging og støtte etter tilbakeføring. Balsells med kollegaer (8) identifiserte tre ulike perspektiver på hvordan oppfølging og støtte etter tilbakeføring kan oppleves for de involverte. De ansatte i barnevernet gav uttrykk for at det ofte er behov for kontinuitet i oppfølging og støtte også etter at barnet var tilbakeført, men hvor barnevernssystemet i Spania verken tar høyde for oppfølging eller støtte i etterkant av en tilbakeføring. Tilbakeføringen blir derfor forstått som en avslutning, mens de selv mener den burde forstås som en forlengelse hvor videre oppfølging var nødvendig for å forebygge gjentatte flyttinger. Noen biologiske foreldre gav uttrykk for frykt for hvordan barnevernet kom til å vurdere omsorgsutøvelsen etter at barnet var tilbakeført, og hvor oppfølging og støtte fra barnevernet potensielt kunne føre til at barnet på nytt ble tatt fra dem. Det siste perspektivet handlet om at barnevernet ønsket å prøve ut de biologiske foreldrenes omsorgskompetanse, og ved å

²⁵ Artikkel 38 og 40

avslutte oppfølging og støtte ble familien tvunget til å løse utfordringene selv. I en senere studie hvor Balsells med kollegaer (9) utforsket foreldrenes ønske om oppfølging og støtte, fant de at de biologiske foreldrene var i behov av oppfølging og støtte fra barnevernet, også etter at barnet var tilbakeført. Flertallet av foreldrene som deltok i studien opplyste at barnevernet avsluttet saken når barnet ble tilbakeført. Foreldrenes erfaring tegnet et bilde av ulike utfordringer i tiden etter tilbakeføring, hvor de var i behov av oppfølging og støtte både fra familienettverket, men også fra barnevernet. Ifølge studien kan foreldrenes behov for oppfølging og støtte etter tilbakeføring forstås i lys av separasjonsperioden. Foreldrene er i behov av å reetablere en foreldrerolle og prøve ut nye foreldreferdigheter. Barnet skal lære en ny måte å forholde seg til sine biologiske foreldre på.

Perioden etter tilbakeføring er en særlig sårbar periode ifølge studien til Lee, Jonson-Reid og Drake (47). De fant at 37 prosent av barna som var gjenforent flyttet igjen i løpet av oppfølgingsperioden. Dette er noe høyere enn rapportert i tidligere studier. Gjennomsnittstiden fra gjenforening til ny flytting var 26,7 måneder. Studien foreslår at bekreftelse på at foreldrene mottar hjelp etter tilbakeføring kan redusere risikoen for ny plassering. Uten tilsyn i den nye omsorgssituasjonen som oppstår etter tilbakeføring er det en forhøyet risiko for tilbakefall i familiedynamikken.

7.2.3. Shared Family Care

«Shared Family Care»²⁶ er et program som er særlig utviklet for oppfølging av familier etter at barn er tilbakeført. Målet med programmet er å styrke foreldrenes foreldreferdigheter og livskvalitet, etablere kontakt med nødvendige offentlige instanser, og støtte opp om andre utfordringer som kan oppstå som følge av barnet og foreldrenes tidligere familieerfaringer. I «Shared Family Care» blir hele familien plassert i en annen familie som skal fungere som mentorfamilie i samarbeid med profesjonelle aktører. Oppholdet i en familie varer fra 6-12 måneder, og inneholder noen faste elementer som er nærmere presentert i Tabell 17.

²⁶ Nærmere beskrevet i artikkel 14

Tabell 17: Beskrivelse av faste elementer som inngår i «Shared Family Care» programmet (14)

Mentors	Å være mentorfamilie handler om å være positive rollemodeller i det daglige familielivet relatert til egne barn. Mentorrollen handler om å vise familien hvordan de utfører gode foreldreferdigheter, og invitere til samtaler og veiledning i den daglige omsorgsutøvelsen til familien. Mentorene er lært opp i veiledningsarbeid forut for innflytting. Mentorenes arbeid kan handle om alt fra foreldreferdigheter, til forvaltning av husholdning, økonomi, og daglig oppfølging av barnet.
Matching av mentor og familie	Å finne riktig mentor til riktig familie er en av de viktigste elementene i dette programmet. Det er viktig å ta høyde for både individuelle og kulturelle forhold i vurderingen av om familiene har forutsetninger for å utvikle en positiv relasjon i perioden de skal bo sammen.
Formell avtale	Både mentorfamilien og familien må signere på en formell avtale før innflytting, hvor begge parter ansvar og rettigheter fremkommer tydelig.
Oppfølgingsteam	Mange familier som deltar i programmet, har sammensatte oppfølgingsbehov som krever en variasjon i oppfølgingsteamets sammensetning. Teamet skal bestå av profesjonelle aktører som tilbyr veiledning og oppfølging, med mål om at familien erfarer en vellykket tilbakeføringsprosess. Teamet utarbeider en oppfølgingsplan i samarbeid med familien, hvor det utarbeides realistiske mål for familien. Teamet skal også følge programperioden, og bistå med 24 timers bakvaksordning i tilfelle akutte hendelser oppstår. Teamet skal også komme på hjemmebesøk minst en gang per uke i programperioden.
Endringstiltak	Avhengig av oppfølgingsplanen, vil endringstiltak eksempelvis være foreldreveiledningskurs, behandling, eller etablering av kontakt med andre offentlige instanser.
Oppfølging etter utflytting	Som en viktig del av programmet skal familien følges opp etter at den flytter hjem i egen bolig. Oppfølgingen skal vare i minimum 6 måneder. Oppfølgingen skjer i form av oppfølging og støttefunksjon, for å bidra til å stabilisere familiesituasjonen. Oppfølgingen skal ikke avgrenses til å omhandle akutte intervensjoner ved krise, men være en regelmessig kontakt.

Ifølge Carnochan, Rizik-Baer, og Austin (14) er det viktig å være oppmerksom på at det ikke er alle familier som egner seg som deltakere i dette programmet. De som har vist å ha effekt av deltakelse er foreldre som selv ønsker å endre og aktivt prøve ut nye metoder i sin omsorgsutøvelse. Det er begrensede evalueringer av effekten av programmet. Av de tre evalueringsstudiene som er gjennomført, fokuserte to av studiene på forholdet til gjentatt plassering. Programmet ble funnet å ha en lovende effekt, hvor familier som deltok i programmet sjeldnere opplevde at barnet måtte plasseres på nytt, sammenlignet med familier som ikke deltok i programmet etter tilbakeføring.

7.2.4. Spiritualitet

Lietz og Hodge (48) undersøkte hvorvidt familier vurderte spiritualitet som viktig for deres gjenforeningsprosess. I studien er det 12 familier som diskuterer betydningen for spiritualitet og hvordan denne har påvirket deres forutsetninger for å gjennomføre de endringer som var nødvendig for å få barnet tilbakeført. Studien identifiserte tre temaer for hvordan spiritualitet bidro: Gjennom bønn, gjennom tro, og gjennom sosial støtte fra det troende samfunnet. Studien fant indikasjoner på at familiene opplevde sin spiritualitet som styrken som hjalp dem til tilbakeføring. Gjennom spiritualiteten fikk de styrken til å gjennomføre de nødvendige endringene, og deretter stabilisere omsorgssituasjonen etter tilbakeføring.

7.3. Faktorer som øker risiko for gjentatt flytting

Av de 43 inkluderte studiene som omhandlet oppfølging og metode ved oppfølging var det 14 studier²⁷ som omhandlet faktorer som øker risiko for gjentatt flytting. Studiene er nærmere presentert i Tabell 18. Gjennom den tematiske analysen delte studiene seg over fem tema: Tidsperiodens betydning, forhold ved barnet, forhold ved omsorgsgiverne, faktorer på systemnivå, og særlige forhold relatert til korttidsplasseringer. Temaene er nærmere presentert i det følgende.

Tabell 18: Oversikt over studier som omhandler faktorer som øker risiko for gjentatt flytting

Nr.	Førsteforfatter	Årstall	Tittel	Land	Data periode
Litteraturstudie					
13	Carnochan, S.	2013	Achieving timely reunification.	USA	-
Primærstudier					
03	Akin, B.A.	2017	Effect of a parenting intervention on foster care reentry after reunification among substance-affected families: A quasi-experimental study.	USA	2007 – 2015
32	Font, S. A.	2018	When home is still unsafe: From family reunification to foster care reentry	USA	2008 – 2009
36	Hébert, S. T.	2018	How short-term placements affect placement trajectories: A propensity-weighted analysis of re-entry into care.	Canada	2009 – 2009
41	Jedwab, M.	2017	Predictors of reentry into the foster care system: Comparison of children with and without previous removal experience.	USA	2010 – 2013
42	Koh, E.	2011	Children discharged from kin and non-kin foster homes: Do the risks of foster care re-entry differ.	USA	2001 – 2007
47	Lee, S.	2012	Foster care re-entry: Exploring the role of foster care characteristics, in-home child welfare services and cross-sector services.	USA	1990 – 1994
48	Lietz, C. A.	2011	Spirituality and child welfare reunification: a narrative analysis of successful outcomes.	USA	-
54	Mc Grath-Lone, L.	2016	Factors associated with re-entry to out-of-home care among children in England	UK	2007 – 2012
60	Shaw, T.V.	2021	Trial home visits and foster care reentry	USA	2011 – 2016
61	Shaw, T.V.	2011	A matter of time: The importance of tracking reentry into foster care beyond one year after reunification.	USA	1998 – 2001
62	Teunissen, M.S.L.	2021	Family reunification decision-making in Dutch family foster care: A dual perspective approach.	Nederland	-
63	Victor, B.G.	2016	Foster home licensing and risk of reentry to out-of-home care following family reunification.	USA	2009 – 2013
65	Wulczyn, F.	2020	Returning to foster care: Age and other risk factors.	USA	2003 – 2017

7.3.1. Sosioøkonomisk status

En av de inkluderte studiene (3) finner sammenheng mellom lav sosioøkonomisk status og gjentatte flyttinger. Disse familiene med veldig lav inntekt krever på lengre sikt konkret støtte eller andre tjenester for å dempe de sosioøkonomiske ulempene.

²⁷ Se artikkel 3,13,32,36,41,42,47,48,54,60,61,62,63, og 65

7.3.2. Tidsperiodens betydning

Tre av de inkluderte studiene²⁸ omhandler tidsaspektet ved gjenforening og hvordan dette påvirker risiko for gjentatt plassering etter tilbakeføring. En av de inkluderte studiene er en litteraturoppsummering. Litteraturoppsummeringen (13) viser at tidsperioden etter barnet flytter hjem er avgjørende. Ifølge studien viser funn at nesten 70 prosent av barn som igjen ble plassert i fosterhjem gjorde det i løpet av et år etter å ha blitt flyttet hjem, og nesten 40 prosent etter bare tre måneder. Ifølge Akin med kollegaer (3) er det en sammenheng mellom risiko for ny plassering etter gjenforening og tidspunktet for når gjenforeningen ble gjennomført. Ifølge studien har barn som ble tilbakeført etter å ha vært plassert i 15-18 måneder økt risiko for gjentatt plassering. Studien spekulerer i om det er påvirket av det føderale lovverket, ASAF. ASAF krever at staten holder en høring 12 måneder etter plassering i fosterhjem, hvor endelig plassering skal vurderes. For barn som har vært i fosterhjem i 15 av de siste 22 måneder, sendes det en begjæring om opphør av foreldrenes rettigheter. Studien mener de mislykkede gjenforeninger kan ses på som at domstolene vanligvis foretrekker å unngå begjæringen, og gjenforener noen familier som ikke var klare for varig gjenforening. En studie fra Texas (32) har også fokusert på tidsaspektet for tilbakeføring. Tilsvarende studien til Akin med kollegaer (3), fant studien en 15 prosent høyere risiko for gjentatt plassering for barn som ble gjenforent 12-18 måneder etter opprinnelig plassering. Studien fant også at barn som var plassert på grunn av vanskjøtsel hadde 57 prosent høyere risiko for gjentatt plassering etter tilbakeføring, sammenlignet med barn som var plassert grunnet omsorgsgivers rusmiddelmisbruk eller psykiske uhelse. For barn som var i fosterhjem mindre enn 12 måneder før tilbakeføring økte risikoen for gjentatt flytting. Jo lenger plasseringen varte, desto mindre forskjell på risiko for gjentatt plassering sett i forhold til årsak for opprinnelig plassering.

7.3.3. Forhold ved barnet

Ni av de inkluderte studiene ser nærmere på ulike forhold ved barnet som kan øke risiko for gjentatte flyttinger etter at barnet er tilbakeført. I en litteraturoppsummering (13) vises det til karakteristikk ved barn som gir en høyere risiko for flytting tilbake til fosterhjem etter gjenforening med foreldre. For eksempel har barn med spesielle behov relatert til fysisk helse, mental helse og atferdsproblemer større risiko for å oppleve gjentatte flyttinger. Studien fant også at barn utsatt for prenatal ruseksponering har høyere risiko for å bli plassert igjen etter gjenforening. Søskene som var plassert sammen i fosterhjem ble også vurdert med høyere risiko for gjentatt plassering etter tilbakeføring. Studien fremhever at barns atferdsvansker kan resultere i multiple plasseringer, og kan i tillegg skape utfordringer for omsorgsgivere i forbindelse med gjenforeningsprosessen.

²⁸ Gjelder artiklene 3,13 og 32

Syv andre studier²⁹ har sett nærmere på forhold ved barnets alder og risiko for gjentatte plasseringer etter tilbakeføring. En studie fra Texas (32) fant at nesten 16 prosent av barna i studiet ble gjenplassert i fosterhjem innen fem år etter at de var tilbakeført til biologiske foreldre. Barna som erfarte gjentatt plassering var et år yngre enn gjennomsnittet i studien, hadde færre søsken, og det var mer sannsynlig at de hadde atferdsproblemer, begått lovbrudd, eller kognitive funksjonsnedsettelse sammenlignet med de som ikke ble plassert på nytt. Barn som opprinnelig var tatt ut av hjemmet grunnet utilgjengelige omsorgsgivere, samt barn utsatt for emosjonell omsorgssvikt og seksuelt misbruk, ble også funnet å ha en forhøyet risiko for ny flytting etter tilbakeføring. For barn med psykisk uhelse eller fysiske funksjonshemminger viste funnene ikke en forhøyet risiko for ny plassering etter gjenforening med de biologiske foreldrene. Studiet fant heller ingen forskjell i sannsynligheten for gjentatt plassering basert på barnets kjønn, etnisitet, eller søsken. En annen studie (41) fant imidlertid at nettopp barn med atferdsvansker og familier hvor det var flere søsken som var plassert på samme tid, gav en økt risiko for gjentatte plasseringer etter tilbakeføring. Barnets kjønn ble i denne studien funnet å være en viktig faktor, hvor jenter hadde større risiko for gjentatt flytting etter tilbakeføring sammenlignet med gutter i studien. Barn med minoritetsbakgrunn ble funnet med lavere sannsynlig for gjentatt plassering etter gjenforening. Tilsvarende viste yngre barn (under skolealder), og ungdommer over 13 år på tidspunkt for tilbakeføring, lavere sannsynlighet for å oppleve gjentatt plassering etter tilbakeføring³⁰, mens Victor med kollegaer (63) fant at eldre ungdommer hadde lavere sannsynlighet for gjentatt plassering sammenlignet med yngre barn. Lee, Jonson-Reid, og Drake (47) fremhever at studier av alder er komplekse. De fant at barn i grunnskolealder hadde mindre risiko for gjentatt flytting til omsorg sammenlignet med spedbarn. Tilsvarende fant de at barn i alderen 9-11 år har den laveste risikoen for ny gjentatt plassering sammenlignet med eldre barn. Funnene er sammenfallende med studien til Shaw (60). Studiens funn sammenfaller med Shaw og Webster (61). Shaw (60) fant imidlertid også sammenfallende funn med deler av studien til Jedwab og Shaw (41), hvor barn med atferdsvansker har en forhøyet risiko for gjentatte plasseringer etter tilbakeføring. Shaw (60) fremhever at funnene gir en indikasjon på viktigheten av at familier med barn med atferdsvansker eller funksjonsnedsettelse mottar ekstra oppfølging i forhold til dette i perioden etter tilbakeføring.

Til forskjell fra de øvrige studiene som undersøker forholdet mellom barnets alder og risiko for gjentatte plasseringer, ser studien til Wulczyn (65) nærmere på forholdet mellom barnets alder og plasseringens varighet, når studien undersøker risiko for gjentatte plasseringer. Studien fant at tenåringer som opplevde bytte av omsorgsgivere under plasseringsperioden, eller tenåringer som opplevde å bytte omsorgsbasis under plasseringen, og tenåringer som ble tilbakeført innenfor de første seks månedene etter plassering, hadde en forhøyet risiko for å oppleve gjentatt plassering etter tilbakeføring. Tilsvarende fant studien at spedbarn som ble plassert og tilbakeført hadde en forhøyet risiko for å på nytt bli plassert. Funnene sammenfaller med Carnochan, Lee, og Austin (13), som fant en sterk assosiasjon mellom korte opphold i fosterhjem (mindre enn tre måneder) og risiko

²⁹ Se artikkel 32,41,47, 54,60,61, og 63

³⁰ Se artikkel 41 og 54

for gjentatte plasseringer. Ifølge studien er en forklaring på funnet at kortere perioder ikke gir tilstrekkelig tid til å adressere problemene som førte til den første plasseringen. Dette perspektivet støttes av analyser som viste en sammenhengsforekomst mellom ikke oppfylte behov for tjenester, uløste familieproblemer, og høyere forekomst av gjentatte plasseringer.

7.3.4. Forhold ved omsorgsgiverne

Seks av de inkluderte studiene³¹ så nærmere på forhold ved omsorgsgiverne og økt risiko for gjentatt flytting for barn som ble tilbakeført. En av de identifiserte studiene er en litteraturoppsummering. Litteraturstudien (13) fant at det er mer sannsynlig med gjentatte plasseringer der barnet ved første plassering ble flyttet grunnet omsorgsgivers rusmiddelmissbruk eller psykiske uhelse. Videre viser studien at der den tidligere plasseringen var gjort på grunnlag av annet enn vanskjøtsel, spesielt seksuelt eller emosjonelt misbruk, var det mindre sannsynlighet for gjentatt plassering. I familier hvor opprinnelig årsak til plassering var begrunnet i rusmisbruk og psykisk uhelse ble 18,8 prosent av barna plassert igjen etter tilbakeføring, mot 14,2 prosent i saker med andre omsorgssviktsituasjoner. Tilsvarende litteraturstudien, identifiserte en annen studie (32) flere forhold som øker risikoen for gjentatte plasseringer i fosterhjem etter tilbakeføring. I oppsummeringen nevnes foreldrenes ambivalens om foreldrerollen, mangelfulle foreldreferdigheter og sosial støtte, og totalen av foreldres problemer. Foreldre med økonomiske vansker har også en forhøyet risiko for at barnet blir plassert på nytt etter tilbakeføring. I tillegg er rusmisbruk og flere hjemmeboende barn risikofaktorer for flytting tilbake i fosterhjem etter gjenforening. Foreldrenes manglende oppfølging av tiltak i kombinasjon med tilbakefall var oppgitt som årsaken til gjentatt plassering i 68 prosent av sakene. Tilbakefallsraten viste en dobbelt så høy risiko for denne gruppen.

Ytterligere fire inkluderte studier har behandle tematikken. En studie (47) fant en sammenhengsforekomst mellom foreldres utdanning, psykiske helse, rusmiddelbruk og risiko for gjentatte plasseringer for barnet. Foreldre som hadde lavere utdanning, psykisk uhelse, eller rusmiddelmissbruk forut for opprinnelig plassering viste høyere risiko for å oppleve at barnet ble plassert på nytt, etter en tilbakeføring. Tilsvarende fant en tredje studie (48) at foreldres økonomiske situasjon utgjorde en tilsvarende risiko. God økonomi reduserte risiko for å oppleve gjentatt plassering av barnet etter tilbakeføring.

To av de inkluderte studiene³² utforsker forholdet mellom det å ha vært plassert hos «kin» og sannsynligheten for gjentatte plasseringer etter tilbakeføring. Studien til Koh og Testa (42) viser at demografi og sosiale betingelser for barn plassert i «kinship» fosterhjem er forskjellig fra betingelsene for barn plassert i andre typer forstehjem. Studien bekrefter at det er skjevheter i utvalgene for barn som ble tilbakeført fra ulike typer fosterhjem. Funn indikerer imidlertid at barn som avslutter

³¹ Se artikkel 13,32,42,47,48, og 63

³² Se artikkel 42 og 63

fosterhjem hos «kin» har en høyere sannsynlighet for ny plassering. Imidlertid reduseres «kinship» effekten med 25 prosent barnet selv valgte å bo i «kinship» fosterhjemmet.

Ifølge studien til Victor med kollegaer (63) ble stabile plasseringer vurdert å redusere risiko for gjentatt plassering etter tilbakeføring. Tilsvarende fant studien barn som hadde erfaring fra vold i hjemmet forut for plasseringen, hadde en økt risiko for gjentatt plassering innen to år etter tilbakeføring.

7.3.5. Faktorer på systemnivå

Fire av de inkluderte studiene³³ utforsker forholdet mellom faktorer på systemnivå og risiko for gjentatt plassering for et barn som er tilbakeført. Litteraturoppsummeringen til Carnochan, Lee, og Austin (13) fant en økt risiko for gjentatt plassering i saker der domstolen tilbakeførte barn mot barnevernet sin anbefaling. Risikoen for gjentatt plassering av dobbelt så høy sammenlignet med saker hvor barnevernet anbefalte tilbakeføring. Studien mener dette kan ha sammenheng med at barnevernet har et større bilde enn domstolen for hva som er styrker, utfordringer og risikofaktorer i familien, sammenlignet med domstolen. Samtidig kan det ikke utelukkes at dette har en sammenheng med oppfølgingstjenestene familien tilbys og har tilgang på etter en tilbakeføring.

I tillegg til litteraturoppsummeringen, ble det identifisert ytterligere tre studier som omhandlet tematikken. Ifølge studien til Teunissen med kollegaer (62) vektla barnevernet og dommerne ulike forhold i sin vurdering av om barn kunne tilbakeføres eller ikke. Mens barnevernet eksempelvis vektla relasjonen mellom barnet og de biologiske foreldrene, mente dommerne at det den biologiske forelderens foreldreferdigheter og foreldrefungering som måtte vektlegges tyngst. Dommerne mente foreldres forutsetning for å kunne inngå i en positiv relasjon måtte vektles tyngre enn hvorvidt relasjonen allerede forelå. Til sammenligning fant en annen studie (60) at barn med tidligere erfaring fra barnevernet, og som ble tilbakeført uten en domstolsavgjørelse hadde høyere sannsynlighet for gjentatt plassering i løpet av 18 måneder. I denne studien var sannsynligheten for gjentatt plassering sammenfallende for saker med domstolsavgjørelser for tilbakeføring mot barnevernets anbefaling.

En annen studie ser nærmere på forholdet mellom valg av omsorgsløsning, tilbakeføring og risiko for gjentatte plasseringer (41). Studien fant at barn som mottok institusjonell omsorg som første plasseringssted hadde 1,7 ganger så høy risiko for å oppleve gjentatt plassering etter tilbakeføring, sammenlignet med andre plasseringsordninger. Studien trekker imidlertid frem viktigheten av å forstå studiens funn i lys av barnets særlige omsorgsbehov. Barn som mottok institusjonell omsorg var barn med behov for mer profesjonalisert omsorg, og er derfor en gruppe som vanskelig kan sammenlignes med barn i andre omsorgsløsninger.

³³ Se artikkel 13,41,60, og 62

7.3.6. Korttidsplasseringer

En av de inkluderte studiene så nærmere på forholdet mellom korttidsplasseringer, tilbakeføring, og risiko for gjentatte plasseringer. Studien til Hèbert med kollegaer (36) tar utgangspunkt i Canadiske forhold fra 2006-2009. Studien undersøkte hvilken effekt ulike korttidsplassering (akutthjem (1-5 dager) og beredskapshjem (6-60dager)) har for risikoen for at et barn opplever gjentatt plassering etter tilbakeføring, innenfor en fireårsperiode. Studien fant at barn som var plassert i 6-60 dager (beredskapshjem) hadde større risiko for å oppleve gjentatt plassering innenfor det første året etter gjenforening, sammenlignet med de som hadde lenger oppholdstid under korttidsplasseringen. Gjenforente barn som hadde 1-5 dagers første plassering hadde høyeste risiko for gjentatt plassering i løpet av de tre første årene. Etter det fjerde året etter gjenforening viste studien ingen særlig risiko for gjentatt plassering for denne gruppen sammenlignet med andre plasseringer. Studien konkluderer med at det er indikasjoner på viktigheten av å være bevisst varigheten av en korttidsplassering, da oppholdstiden synes å ha en sammenheng med risiko for gjentatt plassering.

Studien reiser spørsmål om hvorvidt foreldres engasjement for å sikre barnas sikkerhet mens de er plassert utenfor hjemmet kan være en medvirkende årsak til gjentatt plassering. Barna kan ha trigget relasjonsproblemer mens de fortsatt bodde hjemme, og på kort sikt lindring av krisen kan forbedre foreldres væremåte og kan formidle et inntrykk av kontroll. På lengre sikt kan symptomene på dypere familieproblemer gjenoppstå og kreve en ny plassering. I situasjoner der barna har blitt plassert utenfor hjemme, er tid til å gjøre mer arbeid med familien nødvendig for at varige endringer kan skje (36).

7.4. Etnisitet og tilbakeføring

Av de 43 inkluderte studiene som omhandlet oppfølging og metode ved oppfølging ble det gjennom den tematiske analysen identifiserte ti studier som tematiserte etnisitet i relasjon til tilbakeføring. Studiene er presentert i Tabell 19. I flere av forskningsartiklene der etnisitet er et tema ved tilbakeføring vil resultatene gjennom kategoriseringer og benevelser av hvem disse barna er være problematiske å overføre til norske forhold. Det er for eksempel vanskelig å plassere hvordan variabler med grove inndelinger mellom hvite/ikke-hvite, afro-amerikanere, urbefolkning/ikke-urbefolkning, latinamerikanere (hispanic), og hvem «de andre» er skal gi mening i en norsk barnevernkontekst. I en artikkel (2) skilles det mellom rase og etnisitet, der rase er hvite amerikanere, afro-amerikanere og «andre», mens etnisitet knyttes til latinske og ikke-latinske barn. Selv om rase og etnisitet er en viktig variabel i mange av artiklene i forhold til sannsynlighet for tilbakeføring eller reetablering i fosterhjem, drøftes det i liten grad hva som er betydningen av forskjeller mellom de ulike etniske gruppene. En artikkel (1) påpeker for eksempel at etnisitet er en viktig faktor som påvirker tilbakeføringer til biologisk familie. Studien av 3351 barn i fosterhjem, som er observert fra 30 til 42 måneder, finner at for variabelen rase så har kategorien «andre», det vil si ikke-hvite barn, større sjanse for tilbakeføring enn hvite barn (47 % større sjanse). Mens det ikke var noen signifikante

forskjeller mellom hvite og afro-amerikanske barn. Artikkelen drøfter ikke nærmere hva ulikhet i etnisk bakgrunn betyr, men påpeker at en implikasjon er at det må gjennomføres et kulturelt tilpasset sosialt arbeid. En annen studie (49) som har et utvalg på 2998 barn finner, i motsetning til studie (1), at ikke-hvite barn hadde 21 prosent mindre sjanse for tilbakeføring til biologiske foreldre enn deres hvite jevnaldrende.

Tabell 19: Studier som omhandler ulike aspekter ved hvordan plassering i familie eller nært nettverk fungerer og virker for barnet.

Nr.	Førsteforfatter	Årstall	Tittel	Land	Data periode
Litteraturstudier					
46	Landers, A. L.	2016	Forgotten children: A critical review of the reunification of American Indian children in the child welfare system.	USA	2005 – 2012
Primærstudier					
01	Akin, B.A.	2011	Predictors of foster care exits to permanency: A competing risks analysis of reunification, guardianship, and adoption.	USA	2006 – 2010
02	Akin, B.A.	2015	Examining the role of methamphetamine in permanency: a competing risks analysis of reunification, guardianship, and adoption.	USA	2007 – 2012
31	Fernandez, E.	2019	Children returning from care: The challenging circumstances of parents in poverty.	Australia	2006 – 2007
34	Han, M.	2012	Characteristics and factors impacting reunification outcomes among Vietnamese immigrant families in the child welfare system.	USA	2001 – 2007
43	LaBrenz, C.A.	2021	Racial/ethnic disproportionality in reunification across U.S. child welfare systems.	USA	2017
45	Landers, A. L.	2019	The reunification of American Indian children in long-term foster care.	USA	1998 – 1999
49	Liming, K.W.	2021	Cumulative adverse childhood experiences among children in foster care and the association with reunification: A survival analysis.	USA	2015 – 2019
57	Osterling, K. L.	2011	Reunification outcomes among Mexican immigrant families in the child welfare system.	USA	2001 – 2007
58	Osterling, K.L.	2012	The influence of family reunification services on racial/ethnic disparities in permanency outcomes for children in the child welfare system.	USA	2000 – 2001

Når det gjelder urbefolkning, barnevern og tilbakeføring av barn til biologiske foreldre er det forskning fra USA (amerikansk urbefolkning) og Australia (aboriginer) som finnes i vårt utvalg. En studie fra Australia (31) som undersøker årsaker til omsorgsplasseringer, omsorgssituasjonen etter plasseringer, og faktorer ved tilbakeføring til biologiske foreldre viser at aboriginer er en spesielt utsatt gruppe som er overrepresentert i barnevernet når det gjelder omsorgsplasseringer. Årsaker til dette er at denne urbefolkningen i Australia erfarer høy grad av fattigdom, ulikhet i levestandard, fordommer og sosial eksklusjon. Resultatene viser at sammenlignet med ikke-urbefolkningen er aboriginers barns sannsynlighet for å bli omsorgsplassert på grunn av rusmisbruk (69 mot 46 prosent ikke-urbefolkning) og på grunn av familievold (41 mot 28 prosent). Den samme skjevheten viser seg for områder som foreldres helse (35 mot 22 prosent) og seksuelt misbruk (19 mot 10 prosent). Flere av ikke-urbefolkningen opplevde tilbakeføring av sine barn enn foreldre fra urbefolkningen (68 mot 54 prosent). En studie fra USA (43) viser noe av det samme når det gjelder urbefolkning, men har et

større utvalg av etniske grupper. Studien undersøker etnisk ulikhet knyttet til at barn på nytt plasseres i fosterhjem etter å ha vært hos biologiske foreldre der det kontrolleres for karakteristika ved barna og systemfaktorer. Resultatene viser at barn som tilhører urbefolkningen har høyere risiko for på nytt å plasseres i fosterhjem enn hvite amerikanere. Latinamerikanske barn (Hispanic) har høy risiko for på nytt å flytte til fosterhjem. Etniske ulikheter er knyttet til at barn på nytt plasseres i fosterhjem, men at dette varierer mellom ulike barnevernssystemer.

En annen studie (45) om den amerikanske urbefolkningen og tilbakeføring etter omsorgsplasseringer viser andre funn. Resultatene viser at antall tilbakeføringer til biologisk familie i forhold til etnisitet ikke gir noe utslag når det kontrolleres for andre faktorer. Amerikanske indianere hadde ikke mer sannsynlighet for tilbakeføring til biologiske foreldre enn deres hvite eller afro-amerikanske jevnaldrende. Lavere antall gjenforeninger med foreldre for de med amerikansk-indiansk bakgrunn kan heller forklares med psykisk helse og typer av plasseringer heller enn etnisitet. En litteraturstudie (46) med fokus på tilbakeføring til biologiske foreldrene for barn med amerikansk urbefolkningsbakgrunn viser at selv om det er en faglig oppmerksomhet på faktorer ved tilbakeføring av amerikansk-indianske barn, så hjelper det lite når ikke barn og foreldre er inkludert annet enn i statistiske analyser og i saksmapper. Derfor kan det bare gjøres begrensede konklusjoner. Det påpekes at det er et nivå som ikke er vurdert i denne litteraturen, og det er hva urbefolkningen selv gjør for å hjelpe barn i tilbakeføringsprosesser.

I studier med mer spesifikke etniske grupper viser resultatene mer nyanserte bilder og analyser av tilbakeføringer. En studie (57) viser at en signifikant større andel av meksikanske barn ble gjenforent med sine foreldre (71 prosent) enn barn fra familier uten innvandrerbakgrunn (41 prosent). En av forklaringene er at de meksikanske familiene har verdier nært knyttet til familiesamhold. Det kan også knyttes til akulturasjonsprosesser. De meksikanske barna som ble gjenforent med foreldrene hadde en høyere alder, var oftere utsatt for fysisk og psykisk vold samt seksuelle overgrep enn jevnaldrende barn som ikke har innvandrerbakgrunn. En annen studie (34) om tilbakeføring til foreldre med vietnamesisk bakgrunn viser andre tall der 54 prosent av barna i den kvantitative analysen har blitt gjenforent med sine foreldre. Dette samsvarer med nasjonale tall på tilbakeføring. Det er likevel vanskelig å sammenligne disse to studiene fordi antallet barn som er studert er svært mye lavere enn i studien med de meksikanske barna. Kvalitative intervju av ansatte i barnevernet og vietnamesiske foreldre, peker på at det er viktig å følge med på akultureringsprosesser, foreldrenes rusmiddelmissbruk, barnevernets kulturkompetanse, og tilbakeføringstjenesters tilgjengelighet og kompetanse.

Når det gjelder tilbakeføringstjenester og domstolspålagte krav om ulike former for profesjonell hjelp for foreldre med minoritetsetnisk bakgrunn viser resultatene fra en studie (58) at noen av tjenester hadde positiv effekt på barnas gjenforening med foreldrene. Disse tjenestene var rusbehandling for mødrene, foreldreveiledning og psykisk helsehjelp. Det viser seg likevel at denne foreldregruppen fulgte dårlig opp de pålagte hjelpetiltakene. Det skyldtes at mange tiltak ble satt inn parallelt, at det

var utfordringer knyttet til transport til tjenestene, språkbarrierer og barnevernsarbeidere med liten kulturell kompetanse.

8. Diskusjon av hovedfunn

Denne kunnskapsoppsummeringen gir en oversikt over forskningslitteratur som berører ulike aspekter ved tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller på institusjon. Til stross for et bredt søk ble det kun identifisert to studier som omhandlet barn som var plassert på institusjon³⁴. De inkluderte studiene baserer seg på forskning på amerikanske, spanske, australske, nederlandske, portugisiske, britiske, og canadiske forhold. Dette er land som i større grad er forbundet med et risikoorientert barnevernssystem, sammenlignet med det norske barnevernet. Studiene aktualiserer likevel noen temaer hvor det er behov for nærmere refleksjon, i lys av den norske barnevernlovgivningen. Dette er forhold som relaterer seg til: (1) tidsperspektivets betydning, (2) bruk av planer i oppfølgingsarbeid etter omsorgsovertakelse, (3) strategier som fremmer tilbakeføring, og (4) ettervernsoppfølging etter tilbakeføring. Kunnskapsoppsummeringen har imidlertid noen metodiske begrensninger som blir presentert før de øvrige tema blir behandlet.

8.1. Metodiske begrensninger

Utgangspunktet ved gjennomføringen av søkene var at søkeperioden ble avgrenset til studier fra 2011, i et forsøk på å sikre at kunnskapsgrunnlaget baserte seg på nyere og oppdaterte forhold. Den nærmere analytiske gjennomgangen avdekket en forholdsvis stor variasjon i alder av datagrunnlaget i de studiene som opplyste om dette, sett ut fra publikasjonsår, og hvor 43 prosent (N=28) baserte seg på data fra før 2012. Det var imidlertid hele 28 prosent (N=18) av de inkluderte studiene som ikke opplyste om tidspunkt for datainnsamling. Studier som baserer seg på eldre samfunnsforhold, eller studier hvor det ikke opplyses om tidspunkt hvor studien ble gjennomført, innebærer ikke bare at studiens validitet svekkes. Studiene får også en mulig avgrenset overføringsverdi til dagens praksis, og innholdet må vurderes nøye i lys av kontekst.

En annen viktig begrensning ved funnene som er fremskrevet i denne litteraturoppsummeringen, er studienes metodiske utforming. Flertallet av de inkluderte studiene er såkalte tverrsnittstudier. De retter fokus mot informasjon om ulike faktorer (variabler) på systemnivå, i relasjon til familiemiljøet, eller i relasjon til barnet, eller en kombinasjon av flere ulike nivåer. Deretter henter de inn informasjon om hvorvidt barnet ble tilbakeført eller ikke, før de fremskriver en statistisk sannsynlighetsberegning av hvilke livsbelastninger som utgjør større eller mindre sannsynlighet for tilbakeføring. Selv om en slik statistisk tilnærming kan gi en pekepinn på ulike livsbelastninger man skal være særlig oppmerksom på, mangler flertallet av studiene nærmere beskrivelser av årsak – virkning forhold. Studiene er eller ikke sammenfallende i sine vurderinger av hva som bidrar til økt eller redusert sannsynlighet for tilbakeføring. Den store variasjonen i de ulike studienes statistiske analyser ligger trolig i informasjon på individnivå. Her er det store mangler i forskningslitteraturen, for å bedre forstå hvordan de mange ulike livsbelastninger mulig kan dempes i endringsarbeid. Det

³⁴ Se artikkel 51 og 53

er likevel noen faktorer som fremkommer konsekvent nok til å understreke en betydning i tilbakeføringsprosessen. Eksempelvis fremstår tilbakeføring generelt vanskelig for familier som er berørt av betydelig fattigdom. I en norsk kontekst vil ikke dette nødvendigvis på samme måten være en enkeltstående faktor som kan tillegges tilsvarende betydning i vurderinger av omsorgssituasjon og tilbakeføring. Også i Norge vet vi at familier med lavere sosioøkonomisk status er betydelig overrepresentert i barnevernet³⁵. Imidlertid har vi velferdsordninger som sikrer familier et sted å bo og rett til økonomisk stønad til livsopphold. Det er også muligheter for å sette inn andre hjelpetiltak som støtter opp om barnas situasjon. Det er likevel slik at fattigdom og sosioøkonomiske forhold, ofte i samspill med andre faktorer som relaterer seg til familiemiljøet, har betydning i beslutninger om tilbakeføring i en norsk barnevernkontekst.

Studiene viser en forholdvis stor variasjon i sin vurdering av hvorvidt omsorgssvikt er assosiert med lav eller økt sannsynlighet for tilbakeføring. Det er mye som tyder på at omsorgssviktbegrepet ikke er tilstrekkelig definert i flere av registerstudiene, noe som slår ut i den statistiske analysen. Eksempelvis har flere studier funnet at barn som er utsatt for vanskjøtsel har lavere sannsynlighet for å bli tilbakeført sammenlignet med barn som er utsatt for overgrep. Andre studier har imidlertid funnet at eksponering for enkelt eller flere former for overgrep reduserer sannsynligheten for å bli tilbakeført. Sannsynligheten for at et barn som er utsatt for overgrep kan tilbakeføres må imidlertid forstås i lys av alvorlighetsgraden, årsaken og varigheten av overgrepene, sett i lys av barnets emosjonelle fungering. Studiene slik de kommer frem basert på registerdata har imidlertid ikke informasjon som gjør det mulig å skille på slike forhold. Studiene belyser imidlertid viktige tema som kan danne grunnlag for videre fagutvikling og ny forskning.

En siste begrensning som må belyses relaterer seg til den inkluderte forskningslitteraturens bruk av minoritetsetnisk bakgrunn som fortolkningsvariabel. Forskningsresultatene spriker også her i ulike retninger, og selv om mange av studiene innbefatter etnisitet som variabler så er dette i liten grad framhevet i analysene og studienes drøftinger. Mye av denne forskningen er dessuten vanskelig å tilpasse norske forhold og den gir ikke klare mønstre som kan være direkte overførbare til norske forhold. Det framkommer likevel problemstillinger og tematikk som er relevant, slik som hva forskningen om etnisitet betyr, at i noen sammenhenger betyr etnisk tilhørighet lite mens fattigdom, rasisme og mangel på utdanning blir mer sentral. Likeledes påviser forskningslitteraturen at minoritetsbefolkningen i liten grad kommer til orde og er lite synlige i undersøkelser som i hovedsak anvender registerdata, surveys og arkivdata. Studiene identifiserer også det som fremskrives som mangel på kulturkompetanse i barnevernet.

³⁵ Se artikkel 81 og 85

8.2. Tidsaspektets betydning for tilbakeføring

Denne systematiske gjennomgangen av forskningslitteratur viser at tidsaspekter i tilbakeføringsprosessen etter omsorgsplasseringer er en viktig faktor som tydeliggjør ulike problemstillinger ved barnevernets arbeid med disse sakene. I mange av studiene er tiden mellom plassering og tilbakeføring en indikator både på innsatser som fremmer gode prosesser og risikofaktorer som gir større utfordringer for tilbakeføring. Tidsfaktoren alene kan ikke gi årsaksforklaringer og tydelige mønstre for hva som er den beste løsningen. Det er barnets sikkerhet og det enkelte barnets beste som er målestokken for det. Betydningen av tid og varighet ved plasseringer er likevel en faktor som kan gi barnevernet nyttig kunnskap om flere aspekter ved plassering og tilbakeføring.

Flere av de inkluderte studiene setter tidsfaktoren blant annet i sammenheng med barnets alder³⁶. I motsetning til den barnevernfaglige praksisen i Norge, fremhever blant annet en litteraturstudie (13) viktigheten av at yngre barn er i behov av hyppigere treffpunkter med biologiske foreldre under plasseringsperioden, samtidig som dette er den mest sårbare gruppen for hvor lang plasseringsperioden kan bli før det vil være til beste for barnet å ikke bli tilbakeført (flyttet). Tidsfaktoren blir her forstått i sammenheng med barnets emosjonelle, kognitive, sosiale og atferdsmessige utvikling sett ut fra alder. Det er imidlertid viktig å tilpasse vurderingen det enkelte barns utviklingsnivå, noe som kan innebære at også eldre barn kan forstås å utviklingsmessig være i behov av en snevrere tidsramme, eller behov for hyppigere kontakt i plasseringsperioden.

Tidsaspektet fremstår styrende i flere av de inkluderte studiene³⁷, da særlig studier fra USA og Australia. I USA relateres tidsaspektet tydelig ut fra lovgivningen som bestemmer hvor lang periode det skal jobbes for tilbakeføring før domstolen tar en endelig beslutning om plassering utenfor hjemmet. Dette er en juridisk ordning som avviker fra den norske barnevernlovgivningen, og ordningen åpner for noen kritiske refleksjoner relatert til endringsprosesser og risiko for gjentatte flyttinger. Det er ikke tvil om at en presisering i det norske lovverk som relaterer seg til innhold i oppfølgingsarbeid etter plassering potensielt kunne styrket både barn og foreldres rett til tiltaksoppfølging etter omsorgsovertakelse, og derav også kvaliteten i oppfølgingsarbeidet. Samtidig skaper et tidsaspekt som avgrenser mulig arbeidsperiode et dilemma som påvirker vurderingen av hva som er stabilt nok for tilbakeføring. Barn og familier som er i kontakt med barnevernet er ofte belastet med flere parallelle livsbelastninger (80). Endringsarbeidet må derav forstås komplekst, og hvor resultat av endringsprosesser må forventes å ta variert med tid. Det handler om å både forholde seg til type problematikk som skal endres, og derav tidsaspektet i eksempelvis behandlingsforløp. Sett i lys av barnets alder ved plassering, og barnets utvikling og særlige omsorgsbehov, bør tidsvinduet for hvor lenge barnevernet og foreldre kan være i endringsprosess med mål om tilbakeføring variere. For snevert tidsaspekt vil mulig føre til at barnet blir tilbakeført før

³⁶ Se eksempelvis artiklene 1 og 13

³⁷ Se eksempelvis artikkel 1,13, 24, 25, 29, 31, 34, og 65

omsorgsrammene er stabilisert, noe som øker risikoen for gjentatte plasseringer. Tilsvarende vil et for snevert tidsaspekt bidra til økt stress og press i endringsarbeidet, som mulig kan ha en negativ påvirkning på foreldrenes forutsetning for innlæring. Det må imidlertid også legges til at et for vidt tidsaspekt mulig kan utgjøre en betydelig utrygghet for barnet, hva angår opplevelse av stabilitet i plasseringen. Opplevelse av ustabilitet over tid utgjør en mulig risiko for negativ utvikling for barnet.

Oppsummert vurderes det nødvendig å se nærmere på hvilke rammer og forventninger som ligger i tidsrammene for endringsarbeid i tiden etter en omsorgsovertakelse. Ser vi til bvl. § 4-15 tredje ledd kan det være indikasjoner på at det er en toårsramme for endringsarbeid og tilbakeføringsprosesser før en plan for barnets framtidige omsorgssituasjon skal endelig vedtas. Gjennom å innta tidsperioder i lovverket synliggjøres arbeidsprosesser som bidrar til å skape forutsigbarhet både for den barnevernansatte, barnet og foreldrene. Fastsettelse av hva som skal være rammene for tidsaspektet for tilbakeføringsprosesser i et norsk barnevern vil imidlertid kreve nærmere undersøkelser og vurderinger.

8.3. Bruk av planer i oppfølgingsarbeid etter omsorgsovertakelse

Bruk av planer for tilbakeføring framstår sentralt i mye av forskningslitteraturen som er inntatt i denne kunnskapsoppsummeringen. Slike planer er i noen land direkte lovpålagt (court ordered services), og omtales oftest i de inkluderte studiene som «care plan»³⁸. I den norske barnevernlovgivningen er det flere bestemmelser som omhandler krav om utarbeidelse av planer som berører det barnevernfaglige arbeidet. Ved igangsetting av hjelpetiltak i hjemmet er barnevernet lovpålagt å utarbeide en tidsavgrenset tiltaksplan³⁹ hvor endringsarbeidet er nøye dokumentert gjennom utarbeidelse av mål, delmål og tiltaksbeskrivelser. Krav til slik plan gjelder også dersom barnet frivillig plasseres utenfor hjemmet⁴⁰. Med utgangspunkt i planen skal barnevernet følge nøye med hvordan det går med barnet og foreldrene og vurdere om hjelpen er tjenlig, eventuelt om det er nødvendig med nye tiltak. Ved frivillig plassering utenfor hjemmet vil alltid det overordnede målet være at barnet tilbakeføres. Tilsvarende bestemmelse finner vi i barnevernloven for plasseringer av barn på institusjon grunnet atferdsvansker⁴¹.

Når barnevernet overtar omsorgen for et barn, er barnevernet pålagt å utarbeide en plan for barnets omsorgssituasjon⁴². Denne planen skiller seg imidlertid innholdsmessig fra de øvrige to planer, ved at innholdet ikke retter seg mot endringsarbeid i foreldrehjemmet. Planens innhold retter seg mot plasseringens stabilitet og samvær. Det kan ikke utelukkes at denne planen opprinnelig var tenkt brukt sammenfallende med det forskningslitteraturen omtaler som en «care plan». Dagens praksis

³⁸ Les mer om planbruk i studiene 1,13,24,38,40, og 53. En av studiene er en litteraturstudie (13)

³⁹ Jf. Bvl. § 4-5

⁴⁰ Bvl. § 4-4 sjette ledd jf. Bvl. § 4-5

⁴¹ Jf. Bvl. § 4-28

⁴² Jf. Bvl. § 4-15 tredje ledd

viser imidlertid at planens utforming og bruk avviker på det punktet som er mest vesentlig, nemlig i forhold til oppfølging og endringsarbeid med de biologiske foreldrene. Oppfølging etter vedtak om omsorgsovertakelse følger av bvl. § 4-16. I bestemmelsens første ledd fremkommer det at barnevernet har et løpende og helhetlig ansvar for å følge utviklingen til både barnet og foreldrene. I bestemmelsens fjerde setning står det at barnevernet kort tid etter omsorgsovertakelsen skal kontakte foreldrene med tilbud om veiledning og oppfølging. Videre følger det i femte setning at barnevernet kan formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser dersom foreldrene ønsker dette. Sett i lys av de inkluderte forskningsartiklene som baserer seg på barnevernsarbeid i England, Spania, Nederland, og USA, fremstår imidlertid denne bestemmelsen noe utydelig hva angår hvilke forventninger vi har til barnevernets arbeid etter en omsorgsovertakelse. Mens det i USA og England fastholdes at det er ved flyttingen at endringsarbeidet med foreldrene starter, fremstår kravene til hvilken innsats og innhold barnevernet i Norge skal legge i oppfølgings- og endringsarbeid etter en omsorgsovertakelse mer uklart. Til forskjell fra andre bestemmelser i barnevernloven hvor det omtales tiltaksarbeid, er det eksempelvis ingen krav til utarbeidelse av en plan for oppfølgingsarbeidet etter omsorgsovertakelsen. De øvrige planer er innført for å bidra til å sikre systematisk og endringsbasert barnevernfaglig arbeid⁴³. Det er derfor vanskelig å forstå hvorfor det ikke foreligger en tilsvarende lovbestemmelse for utarbeidelse av oppfølgingsplan etter omsorgsovertakelse, hvor nettopp forelderens endringsbehov og tiltaksoppfølging nedtegnes med tydelige mål og tidsrammer. En slik plan bør, slik det er beskrevet i forskningslitteraturen, innholdsmessig ligge tett til de planer som allerede benyttes av barnevernet i dag i forbindelse med oppfølging av hjelpetiltak⁴⁴ og oppfølging og tiltaksplan etter at det er truffet vedtak om plassering på institusjon⁴⁵. Ved å innta en ny bestemmelse i barnevernloven som pålegger barnevernet å utarbeide en plan for oppfølging av barn og foreldre etter omsorgsovertakelse, vil denne planen mulig både bidra til å dokumentere det barnevernfaglige oppfølgingsarbeidet samtidig som det blir et arbeidsverktøy som skaper forutsigbarhet i prosessen både for barnet, forelderen og barnevernet. Med utgangspunkt i de inkluderte studiene som omtaler bruk av planer i tilbakeføringsarbeidet, så bør en slik plan utarbeides umiddelbart ved plassering. Planen skal utarbeides i samarbeid med både barnet og de biologiske foreldrene, noe som bidrar til å synliggjøre arbeidsprosesser og skape forutsigbarhet på et tidlig stadium i plasseringen. En viktig premiss for at en slik plan skal fungere til sin intensjon, er at barnevernet må føre inn hvilke forhold (mål) det er ved forelderens omsorgskompetanse som må endres for at barnet skal kunne tilbakeføres. Deretter knyttes det opp tiltak som mulig kan bidra til at forelderen skal oppnå nødvendig endring. Det overordnede målet må også skrives tydelig frem. Dersom gjenforeningsspørsmålet ikke er oppgitt, vil det overordnede målet alltid være at barnet er tilbakeført⁴⁶.

⁴³ Se nærmere beskrivelse i veilederen «Tiltaksplaner og omsorgsplaner i barneverntjenesten – en veileder».

⁴⁴ Se bvl. § 4-5

⁴⁵ Se bvl. § 4-28

⁴⁶ Jf. blant annet HR-2020-661-S

Skal en slik arbeidsprosess fungere til sin intensjon må det gjennom lovverk komme frem at det påhviler barnevernet et ansvar for å påse at nødvendig hjelp gjøres tilgjengelig. Dette handler både om mulige økonomiske barrierer dersom en forelder menes å være i behov av en spesialisthelsetjeneste, men hvor forelderen ikke får innvilget denne gjennom helsehjelpordningen, men også sett i forhold til eventuell ventetid for å få tilgang på de aktuelle ressursene. Oppfølgingsplikten må imidlertid ikke forstås avgrenset til helsehjelp, men vil til enhver tid avhenge av en nærmere kartlegging av den enkelte forelder og families særlige behov og en vurdering av hva som må til for at barnet skal kunne flytte tilbake. Barnevernets plikt til å etablere, koordinere, og følge opp endringsprosessen vil være avgjørende for hvorvidt en slik oppfølging kan forventes å ha tilsiktet effekt. Hvorvidt det er grunnlag for å innta en ny bestemmelse i barnevernloven hvor en slik oppfølgingsplan reguleres, krever imidlertid ytterligere utredninger.

8.4. Oppfølging og metoder som fremmer tilbakeføring

De inkluderte studiene identifiserte ulike oppfølgingsformer og metoder som var vurdert i lys av tilbakeføringsprosesser. Totalt ble det identifisert 15 ulike metoder⁴⁷ som mulig kan bidra til å fremme tilbakeføringsprosesser. Felles for metodene er imidlertid at alle utviklet og prøvd ut på amerikanske forhold. Til tross for at flere av metodene opplyses å være evidensbaserte metoder, er det imidlertid få studier som evaluerer bruk av metoden i forbindelse med tilbakeføringsprosesser. Evalueringsstudiene har forholdsvis lave deltakertall, og det er derav vanskelig å vurdere kvaliteten av de ulike metodene, overført til en norsk kontekst. Flere av de identifiserte metodene er såkalte rettsoppnevnte program. Dette er en tiltaksordning som best kan sammenlignes med fylkesnemndas adgang til å pålegge hjelpetiltak⁴⁸. De inkluderte studiene belyser imidlertid noen fellesnevne for hva som menes å være strategier som fremmer tilbakeføring når barn er plassert i fosterhjem eller på institusjon, som også identifiseres i studier som omhandler oppfølging og støtte⁴⁹ ved tilbakeføringsprosesser. Momenter som mulig kan bidra til å fremme tilbakeføringsprosesser kan oppsummeres med følgende:

- Etablering av oppfølgingsteam
- Intensiv oppfølging i en avgrenset periode
- Koordinering av hjelpetjenester rundt familien
- Behandlingsoppfølging
- Styrking av foreldreferdigheter
- Myndiggjøring av foreldrene og barnet i oppfølgingsarbeidet

Det er imidlertid flere studier som identifiserer saksbehandlers holdninger⁵⁰ og arbeidskapasitet som en faktor som mulig kan forhindre mulighet for tilbakeføring. En viktig komponent i

⁴⁷ Se artikkel 3,13,17,18,19,21,51,56, og 60

⁴⁸ Jf. bvl. § 4-4 tredje ledd

⁴⁹ Se artikkel 8,9,14,30,38,40,41,47, og 48

⁵⁰ Se blant annet artikkel 13,15,16, og 39

oppfølgingsarbeidet må derav forstås å være saksbehandler selv, og troen på at en tilbakeføring er til barnets beste.

8.5. Ettervernsoppfølging etter tilbakeføring

Et tema som går igjen i flere av de inkluderte studiene⁵¹ er viktigheten av å følge opp barn og foreldre etter en tilbakeføring. De omtaler det som «after care» eller «social support» etter tilbakeføring, og ordningen er juridisk forankret som en rettighet barn og familier har i etterkant av en tilbakeføring. Varigheten av en slik ettervernsoppfølging synes å variere noe, men hvor oppfølging i 6 måneder etter tilbakeføring er en ramme som går igjen i flere studier. Verken dagens barnevernlov eller den nye barnevernloven som trer i kraft i 2023 har egne bestemmelser som retter seg mot barnevernets oppfølgingsansvar etter en tilbakeføring. Loven har bestemmelser som retter seg mot barn og familier når barn bor hjemme⁵², og med egne bestemmelser som regulerer oppfølgingsansvaret mens barn er under offentlig omsorg⁵³. Det er i tillegg utarbeidet en egen bestemmelse om ettervernsoppfølging av barn som har vært under barnevernets omsorg⁵⁴. I utgangspunktet skulle det ikke være noe i veien for at familier hvor barnet er tilbakeført etter plassering får tiltaksoppfølging etter bvl. § 4-4. Utfordringen som aktualiseres er imidlertid at et barn ikke skal tilbakeføres ved mindre det er «overveiende sannsynlig at foreldrene kan gi barnet forsvarlig omsorg»⁵⁵. En slik vurdering vil som utgangspunkt harmonere dårlig med lovens vilkår for at kapittel 4 skal komme til anvendelse etter en tilbakeføring. Ettervernsoppfølgingen etter en tilbakeføring må ikke forstås som en videreføring av endringsarbeid som ble påbegynt under plasseringen. Ettervernsoppfølgingen er ment for å bistå i å stabilisere den nye familiesituasjonen som skapes ved en tilbakeføring. Slik det kommer frem i de inkluderte studiene handler dette om å ha et faglig nettverk å støtte seg på både for barnet og forelderen, i perioden hvor de skal reetablere relasjoner, rammer og rutiner i familien. Samtidig er det en kontrollfunksjon for barnevernet, ved at man er i regelmessig kontakt med familien og derav har lav terskel for å iverksette hjelpetiltak for å forebygge eventuelle nye plasseringer.

Norge har gjennom dommene fra EMD⁵⁶ fått betydelig fokus på hvordan det arbeides for tilbakeføring av barn som plasseres i offentlig omsorg. Statistikken fra Sentralenheten for fylkesnemndene viser en økning på 7 prosent i antall barn som ble tilbakeført i 2020 sammenlignet med 2019⁵⁷. Med utgangspunkt i at de aller fleste omsorgsovertakelser skal forstås midlertidig, og med økt fokus på tilbakeføringsprosesser etter en omsorgsovertakelse, må det kunne forventes at en slik ettervernsoppfølging også kan være av betydning for barn og foreldre i Norge. Ved å innta en

⁵¹ Se eksempelvis artikkel 8,9,13,14,17,30,32,38,40,41,47, og 48

⁵² Se barnevernloven § 4-4

⁵³ Se barnevernloven § 4-16

⁵⁴ Se barnevernloven § 1-3 annet ledd jf. § 4-4.

⁵⁵ Jf. Bvl. § 4-21 første ledd, første setning.

⁵⁶ Så langt er det kommunisert 43 saker om barnevern mot Norge, og Norge er p.t. domfelt i totalt 15 saker siden 2019

⁵⁷ Tall fra Sentralenheten for fylkesnemndene viser at antall barn som ble tilbakeført de siste tre år fordeler seg som følger: 2019, 186. 2018, 187. 2017, 173.

ny bestemmelse i barnevernloven som fastsetter rett til ettervernsoppfølging for barn og foreldre etter tilbakeføring, vil dette mulig bidra til økt fokus på tilbakeføringsarbeid, men også en økt anerkjennelse av hvilken kompleksitet det innebærer å bli gjenforent som familie etter at et barn har vært under offentlig omsorg. Slik lovverket står i dag kan det stilles spørsmål ved om Norge har lagt listen for tilbakeføring for høyt, og hvor kriteriene vil være vanskelig å oppfylle til tross for at man ellers vil være i stand til å ivareta barnets omsorgsbehov i hverdagen. Hvorvidt det er grunnlag for å innta en ny bestemmelse i barnevernloven krever imidlertid ytterligere utredninger. Barn fra familier med lav sosioøkonomisk status og foreldre med svak eller ingen tilknytning til arbeidsmarkedet er overrepresentert i barnevernet⁵⁸. Barna og familiene har ofte behov for hjelp fra flere velferdstjenester samtidig (86). På samme måte som barnevernlitteraturen argumenterer for at velferdsbarnevernet har en sosialpolitisk rolle som kan bidra til sosial utjevning gjennom kompenserende hjelpetiltak (84), blir spørsmålet hvorvidt velferdsbarnevernet vil ha et tilsvarende ansvar for sosial utjevning som ledd i en ettervernsoppfølging.

⁵⁸ Se artikkel 81 og 85

9. Konklusjoner og implikasjoner for forskning og praksis

Oppsummert er det flere elementer i forskningslitteraturen som kan bidra til å forstå ulike aspekter som påvirker en tilbakeføringsprosess. For å oppnå en tilbakeføringsprosess, er første steg at barnevernet er positivt innstilt til prosessen. En nærmere analyse av faktorer som øker risiko for gjentatt plassering kan være en aktuell tilnærming i vurderingsprosessen, for deretter å etablere tiltak som mulig kan bidra til å styrke omsorgssituasjonen. Det synes imidlertid avgjørende at barnevernet tydelig kommuniserer ut hva som trengs endret, og hvor familien som helhet inngår i oppfølgingsarbeidet.

Når det gjelder strategier ved tilbakeføring etter opphold i fosterhjem eller institusjon, er det gjennom forskningslitteraturen identifisert en forholdsvis bred bruk av tilbakeføringstjenester og utarbeidelse av planer for oppfølgingsarbeidet etter plassering. Utarbeidelse av plan for oppfølgingsarbeid etter tilbakeføring er et redskap som ikke er inntatt i norsk barnevernlovgivning og som heller ikke benyttes i det barnevernfaglige arbeidet. Planen fremstår som et godt redskap for dokumentasjon av oppfølgingsarbeid, i tillegg til at det bidrar til åpenhet om de ulike arbeidsprosesser og målsettinger. Det anbefales ytterligere utredning for om slik plan bør inntas i den norske barnevernlovgivningen.

Det er ingen av de identifiserte metoder som benyttes ved tilbakeføring etter et opphold i fosterhjem eller institusjon som er prøvd ut på norske forhold, eller lignende forhold. Hvorvidt bruk av noen av de identifiserte metodene vil bidra positivt i tilbakeføringsprosesser i en norsk kontekst, er derfor usikkert. Før det besluttet å implementere hele metoder, eller ta i bruk enkeltelementer fra noen av metodene er det derfor nødvendig med ytterligere utprøving. Både metodene og de ulike typer tilnærming som er identifisert taler imidlertid for at det etableres en målrettet oppfølging ved plassering, hvor målet for plasseringen er tydelig formulert. Dersom gjenforeningsspørsmålet ikke er oppgitt vil målet for plasseringen alltid være at barnet skal tilbakeført. Da må oppfølgingsarbeidet stå i forhold til dette. Det stiller krav til type ressurser som settes til rådighet i endringsarbeidet, men også intensiteten i oppfølgingsarbeidet.

Oppfølging og støtte etter en tilbakeføring («after care») er det annet element som tydelig fremstår som viktig for å forebygge gjentatte plasseringer ved tilbakeføring. Dette er en arbeidsform som per i dag synes å ligge på utsiden av den norske barnevernlovgivning. Det vurderes derfor at det er behov for ytterligere utredning av hvorvidt en slik ettervernsoppfølging bør inntas i barnevernloven som del av det barnevernfaglige arbeidet.

10. Litteratur

1. Akin, B. A. (2011). Predictors of foster care exits to permanency: A competing risks analysis of reunification, guardianship, and adoption. *Children and Youth Services Review* **33**(6): 999-1011.
2. Akin, B.A., Brook, J., & Lloyd, M.H. (2015). Examining the role of methamphetamine in permanency: a competing risks analysis of reunification, guardianship, and adoption. *American Journal of Orthopsychiatry* **85**(2): 119.
3. Akin, B.A., Brook, J., Lloyd, M.H., & McDonald, T.P. (2017). Effect of a Parenting Intervention on Foster Care Reentry After Reunification Among Substance-Affected Families: A Quasi-Experimental Study. *Child Maltreatment* **22**(3): 194-204.
4. Ankersmit, L. (2016). The Reunification Partnership: Engaging Birth Parents and Foster Carers as Collaborators in Restoration Casework. *Australian Social Work* **69**(3): 273-282.
5. Antle, B.F., Barbee, A.P., Sar, B.K., Sullivan, D.J., & Tarter, K. (2020). Exploring relational and parental factors for permanency outcomes of children in care. *Families in Society* **101**(2): 132-147.
6. Bailon, M.A.B., Inchaurredo, A.M., Monclus, A.U., & Tio, E.V. (2018). Positive Parenting Support during Family Reunification. *Early Child Development and Care* **188**(11): 1566-1578.
7. Balsells, M.A., Pastor, C., Amoros, P., Mateos, A., Ponce, C., & Navajas, A. (2014). Child Welfare and Successful Reunification: Understanding of the Family Difficulties during the Socio-Educative Process. *Revista de Cercetare si Interventie Sociala* **42**: 228-247.
8. Balsells, M.A., Pastor, C., Mateos, A., Vaquero, E., & Urrea, A. (2015). Exploring the needs of parents for achieving reunification: The views of foster children, birth family and social workers in Spain. *Children and Youth Services Review* **48**: 159-166.
9. Balsells, M.A., Pastor, C., Molina, M.C., Fuentes-Pelaez, N., & Vazquez, N. (2017). Understanding Social Support in Reunification: The Views of Foster Children, Birth Families and Social Workers. *British Journal of Social Work* **47**(3): 812-827.
10. Bell, T. & Romano, E. (2017). Permanency and Safety Among Children in Foster Family and Kinship Care: A Scoping Review. *Trauma, Violence & Abuse* **18**(3): 268-286.
11. Blakey, J. M. (2012). The Best of Both Worlds: How Kinship Care Impacts Reunification. *Families in Society* **93**(2): 103-110.
12. Blakey, J. M. (2012). From surviving to thriving: Understanding reunification among African American mothers with histories of addiction. *Children and Youth Services Review* **34**(1): 91-102.
13. Carnochan, S., Lee, C., & Austin, M.J. (2013). Achieving Timely Reunification. *Journal of Evidence-Based Social Work* **10**(3): 179-195.
14. Carnochan, S., Rizik-Baer, D., & Austin, M.J. (2013). Preventing Re-Entry to Foster Care. *Journal of Evidence-Based Social Work* **10**(3): 196-209.
15. Carvalho, J.M.S., Delgado, P., Benbenishty, R., Davidson-Arad, B., & Pinto, V.S. (2018). Professional judgements and decisions on placement in foster care and reunification in Portugal. *European Journal of Social Work* **21**(2): 296-310.
16. Carvalho, J.M.S, Delgado, P., Ointo, V.S., & Benbenishty, R. (2018). Reunification in foster care: Influences on decision-making. *Child Abuse & Neglect* **86**: 67-78.
17. Chambers, J.M., Lint, S., Thompson, M.G., Carlson, M.W., & Graef, M.I. (2019). Outcomes of the Iowa Parent Partner program evaluation: Stability of reunification and re-entry into foster care. *Children and Youth Services Review* **104**.

18. Chambers, R.M., Brocato, J., Fatemi, M., & Rodriguez, A.Y. (2016). An innovative child welfare pilot initiative: Results and outcomes. *Children & Youth Services Review* **70**: 143-151.
19. Chambers, R.M., Crutchfield, R.M., Harper, S.G.G., Fatemi, M., & Rodriguez, A.Y. (2018). Family reunification in child welfare practice: A pilot study of parent and staff experiences. *Children and Youth Services Review* **91**: 221-231.
20. Cheng, T.C. & Li, A.X. (2012). Maltreatment and Families' Receipt of Services: Associations With Reunification, Kinship Care, and Adoption. *Families in Society* **93**(3): 189-195.
21. Child, H. & McIntyre, D. (2015). Examining the Relationships between Family Drug Court Program Compliance and Child Welfare Outcomes. *Child Welfare* **94**(5): 67-87.
22. D'Andrade, A. C. (2015). Parents and Court-Ordered Services: A Descriptive Study of Service Use in Child Welfare Reunification. *Families in Society* **96**(1): 25.
23. D'Andrade, A. C. (2017). Does fathers' involvement in services affect mothers' likelihood of reunification with children placed in foster care? *Children and Youth Services Review* **81**: 5.
24. D'Andrade, A. C. (2019). Professional stakeholders' concerns about reunification case plan requirements. *Social Service Review* **93**(3): 524-561.
25. D'Andrade, A.C. & Chambers, R.M. (2012). Parental problems, case plan requirements, and service targeting in child welfare reunification. *Children & Youth Services Review* **34**(10): 2131-2138.
26. D'Andrade, A.C. & Nguyen, H. (2014). The Relationship Between Use of Specific Services, Parental Problems, and Reunification With Children Placed in Foster Care. *Journal of Public Child Welfare* **8**(1): 51.
27. D'Andrade, A.C. & Valdez, M. (2012). Reunifying from behind bars: a quantitative study of the relationship between parental incarceration, service use, and foster care reunification. *Social Work in Public Health* **27**(6): 616-636.
28. Delfabbro, P., Fernandez, E., McCormick, J. & Ketter, L. (2015). An Analysis of Reunification from Out-of-Home Care in Three Australian States. *Child Indicators Research* **8**(2): 359-373.
29. Delfabbro, P., Fernandez, E., McCormick, J. & Kettler, L. (2013). Reunification in a complete entry cohort: A longitudinal study of children entering out-of-home care in Tasmania, Australia. *Children and Youth Services Review* **35**(9): 1592-1600.
30. Farmer, E. (2014). Improving Reunification Practice: Pathways Home, Progress and Outcomes for Children Returning from Care to Their Parents. *British Journal of Social Work* **44**(2): 348.
31. Fernandez, E., Delfabbro, P., Ramia, I. & Kovacs, Szilvia (2019). Children returning from care: The challenging circumstances of parents in poverty. *Children and Youth Services Review* **97**: 100-111.
32. Font, S. A., Sattler, K.M.P. & Gershoff, E. (2018). When Home Is Still Unsafe: From Family Reunification to Foster Care Reentry. *Journal of Marriage and Family* **80**(5): 1333-1343.
33. Goemans, A., Vanderfaeillie, J., Damen, H., Pijnenburg, H. & Van Holen, F. (2016). Reunification of foster children: Factors associated with reunification outcomes in Flanders and the Netherlands. *Children & Youth Services Review* **70**: 284-292.
34. Han, M. & Osterling, K.L. (2012). Characteristics and factors impacting reunification outcomes among Vietnamese immigrant families in the child welfare system. *Children and Youth Services Review* **34**(1): 103-111.
35. Harris, E. & Becerra, M. (2020). Setting the stage for family reunification. *Child & Family Social Work* **25**(4): 832-844.

36. Hébert, S. T., Esposito, T. & Hélie, S. (2018). How short-term placements affect placement trajectories: A propensity-weighted analysis of re-entry into care. *Children and Youth Services Review* **95**: 117.
37. Hook, J. L., Romich, J.L., Lee, J.S., Marcenko, M.O. & Kang, J.Y. (2016). Trajectories of Economic Disconnection among Families in the Child Welfare System. *Social Problems* **63**(2): 161.
38. Huscroft-D'Angelo, J., Trout, A.L., Henningsen, C., Synhorst, L. Lambert, M., Patwardhan, I. & Tyler, P. (2019). Legal professional perspectives on barriers and supports for school-aged students and families during reunification from foster care. *Children and Youth Services Review* **107**: 1.
39. Inchaurredo, A.M., Fuentes-Pelaez, N., Vicente, C.P. & Bolos, A.M. (2018). Good professional practices for promoting positive parenting and child participation in reunification processes. *Child & Family Social Work* **23**(4): 574-581.
40. Jedwab, M., Chatterjee, A. & Shaw, T.V. (2018). Caseworkers' insights and experiences with successful reunification. *Children & Youth Services Review* **86**: 56-63.
41. Jedwab, M. & Shaw, T.V. (2017). Predictors of reentry into the foster care system: Comparison of children with and without previous removal experience. *Children and Youth Services Review* **82**: 177.
42. Koh, E. & Testa, M.F. (2011). Children discharged from kin and non-kin foster homes: Do the risks of foster care re-entry differ. *Children and Youth Services Review* **33**(9): 1497-1505.
43. LaBrenz, C.A., Findley, E., Graaf, G., Baiden, P., Kim, J., Choi, M.J. & Chakravarty, S. (2021). Racial/ethnic disproportionality in reunification across U.S. child welfare systems. *Child Abuse & Neglect* **114**: 1.
44. LaBrenz, C. A., Fong, R. & Cubbin, C. (2020). The road to reunification: Family- and state system-factors associated with successful reunification for children ages zero-to-five. *Child Abuse & Neglect* **99**: 1.
45. Landers, A. L., Bellamy, J.L., Danes, S.M., McLuckie, A. & Hawk, S.W. (2019). The reunification of American Indian children in long-term foster care. *Journal of the Society for Social Work and Research* **10**(4): 501-528.
46. Landers, A. L. & Danes, S.M. (2016). Forgotten children: A critical review of the reunification of American Indian children in the child welfare system. *Children and Youth Services Review* **71**: 137.
47. Lee, S., Jonson-Reid, M., & Drake, B. (2012). Foster care re-entry: Exploring the role of foster care characteristics, in-home child welfare services and cross-sector services. *Children and Youth Services Review* **34**(9): 1825-1833.
48. Lietz, C. A. & D. R. Hodge (2011). Spirituality and child welfare reunification: a narrative analysis of successful outcomes. *Child and Family Social Work* **16**(4): 380-390.
49. Liming, K.W., Brook, J. & Akin, B. (2021). Cumulative adverse childhood experiences among children in foster care and the association with reunification: A survival analysis. *Child Abuse & Neglect* **113**.
50. Lopez, M., del Valle, J.F., Montserrat, C., & Bravo, A. (2013). Factors associated with family reunification for children in foster care. *Child and Family Social Work* **18**(2): 226-236.
51. Madden, E.E. Maher, E.J., McRoy, R.G., Ward, K.J., Peveto, L. & Stanley, A. (2012). Family Reunification of Youth in Foster Care with Complex Mental Health Needs: Barriers and Recommendations. *Child & Adolescent Social Work Journal* **29**(3): 221-240.
52. Marcenko, M.O., Lyons, S.J. & Courtney, M. (2011). Mothers' experiences, resources and needs: The context for reunification. *Children and Youth Services Review* **33**(3): 431-438.

53. Martin, E., Gonzalez-Navasa, P. & Betancort, M. (2020). Who will go back home? Factors associated with decisions to address family reunification from residential care. *Children and Youth Services Review* **109**.
54. Mc Grath-Lone, L., Dearden, L., Harron, K., Nasim, B., & Gilbert, R. (2016). Factors associated with re-entry to out-of-home care among children in England. *Child Abuse & Neglect* **63**:73-83.
55. Minkhorst, F.A.M., Witteman, C.L.M., Koopmans, A.C., Lohman, B. & Knorth, E.J. (2016). Decision Making in Dutch Child Welfare: Child's Wishes about Reunification after Out-of-Home Placement. *British Journal of Social Work* **46**(1): 169.
56. Murphy, A.L., Harper, W., Griffiths, A. & Joffrion, C. (2017). Family Reunification: A Systematic Review of Interventions Designed to Address Co-Occurring Issues of Child Maltreatment and Substance Use. *Journal of Public Child Welfare* **11**(4-5): 413-432.
57. Osterling, K. L. & Han, M. (2011). Reunification outcomes among Mexican immigrant families in the child welfare system. *Children and Youth Services Review* **33**(9): 1658-1666.
58. Osterling, K.L., Lee, P.A. & Hines, A.H. (2012). The Influence of Family Reunification Services on Racial/Ethnic Disparities in Permanency Outcomes for Children in the Child Welfare System. *Journal of Public Child Welfare* **6**(3): 330-354.
59. Oxford, M.L., Marcenko, M., Fleming, C.B., Lohr, M.J. & Spieker, S.J. (2016). Promoting birth parents' relationships with their toddlers upon reunification: Results from Promoting First Relationships® home visiting program. *Children & Youth Services Review* **61**: 109-116.
60. Shaw, T. V. (2021). Trial home visits and foster care reentry. *Journal of Public Child Welfare* **15**(1): 6-21.
61. Shaw, T.V. & Webster, D. (2011). A Matter of Time: The Importance of Tracking Reentry Into Foster Care Beyond One Year After Reunification. *Journal of Public Child Welfare* **5**(5): 501-520.
62. Teunissen, M.S.L., Goemans, A., van Holen, F., Vanderfaellie, J., Nefs, H.T., Pijnenburg, H.M., Damen, H. & Vedder, P.H. (2021). Family Reunification Decision-Making in Dutch Family Foster Care: A Dual Perspective Approach. *Child & Youth Care Forum* **50**(2): 199-228.
63. Victor, B.G., Ryan, J.P., Moore, A., Mowbray, O., Evangelist, M. & Perron, B.E. (2016). Foster home licensing and risk of reentry to out-of-home care following family reunification. *Children & Youth Services Review* **70**: 112-119.
64. Wulczyn, F., Chen, L., & Courtney, M. (2011). Family reunification in a social structural context. *Children and Youth Services Review* **33**(3): 424-430.
65. Wulczyn, F., Parolini, A., Schmits, F., Magruder, J. & Webster, D. (2020). Returning to foster care: Age and other risk factors. *Children and Youth Services Review* **116**.
66. Bendiksen, L.R.L. & Haugli, T. (2021). *Sentrale emner i barneretten*. 4. utgave. Universitetsforlaget.
67. Sentralenheten for fylkesnemndene. <https://www.fylkesnemndene.no>
68. Strand Lobben and Others v. Norway. 10. September 2019. 37283/13.
69. HR-2020-661-S
70. K. and T. v Finland. 12 July 2001. 25702/94.
71. Burns, K., Pösö, T., & Skivenes, M. (2017). *Child Welfare removals by the state. A cross-country analysis of decision-making systems*. Oxford.
72. Arksey, H. & O'Malley, L. (2005). Scoping studies: Towards a methodological framework. *International Journal of Social Research Methodology*, **8**(1), 19-32.
73. Peters, M. D. J., Godfrey, C. M., Khalil, H. B. P. M. P., McInerney, P., Parker, D., & Soares, C. B. (2018). Guidance for conducting systematic scoping reviews. *International Journal of Evidence-Based Healthcare*, **13**(3), 141–146.

74. Papaioannou, D., Sutton, A., Carroll, C., Booth, A., & Wong, R. (2009). Literature searching for social science systematic reviews. *Health Information and Libraries Journal*, 27, 114–122. <https://doi.org/10.1111/j.1471-1842.2009.00863.x>
75. Belur, J., Tompson, L., Thornton, A., & Simon, M. (2018). Interrater Reliability in Systematic Review Methodology: Exploring Variation in Voder Decision-Making. *Sociological Methods & Research*, 50(2):837-865.
76. Braun, V. & Clarke, C. (2006). Using Thematic Analysis in Psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2):77-101.
77. Dahler-Larsen, P. (2002). *At fremstille kvalitative data*. Odense Universitetsforlag.
78. <https://www.childwelfare.gov/topics/systemwide/courts/specialissues/drug/>
79. <https://www.strengtheningfamiliesprogram.org/about/>
80. Gerds-Andresen, T. (2021). Circle of Security - Parenting: A Systematic review on Effectiveness of use of the parent training program within Multi-problem Families. *Nordic Journal of Social Research*, 12(1):1-26.
81. Kojan, B.H. & Fauske, H. (2011). Et klasseperspektiv på barnevernets familier. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 14(2), 95–109.
82. Gerds-Andresen, T., Eide, K., Krane, V., & Kvello, Ø. (2022). *Familie og nære nettverk som fosterhjem. Oppsummering av hovedtrekkene i forskningslitteraturen*. Delrapport 1. Universitetet i Sørøst-Norge.
83. Barnevern. Statistikkbanken (ssb.no)
84. Kojan, B.H. & Christiansen, Ø. (2019). Å fatte beslutninger i barnevernet. I Ø. Christiansen & B.H. Kojan (red.), *Beslutninger i barnevernet* (s. 19–33). Oslo: Universitetsforlaget.
85. Kristofersen, L.B. (2017). *Sosial ulikhet og tilknytning til barnevernet*. Oppvekstrapporten 2017.
86. Fylling, I. & Henriksen, C. (2020). Velferdstjenester for barn og unge i kommunen. I C.H. Anvik, J. T. Sandvin, J. Breimo & Ø. Henriksen (red.), *Velferdstjenestenes vilkår* (s. 42–66).

11. Appendiks 1: Oversikt over de systematiske søkene, fordelt per database

PubMed – 17.10.21			
#	Query	Limiters/Expanders	Results
S20	S12 AND S17	Limiters - Published Date: 20110101-20211231 Expanders - Apply equivalent subjects Narrow by Language: - English or Norwegian or Danish or Swedish Search modes - Boolean/Phrase	194
S19	S12 AND S17	Limiters - Published Date: 20110101-20211231 Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	194
S18	S12 AND S17	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	435
S17	S13 OR S14	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	535
S16	S12 AND S14	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	420
S15	S12 AND S13	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	100
S14	S9 OR S10 OR S11	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	456
S13	S4 OR S5 OR S6 OR S7 OR S8	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	103
S12	S1 OR S2 OR S3	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	11
S11	TI ("child protection") OR AB ("child protection")	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	19
S10	TI ("social service*") OR AB ("social service*")	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	169

Gerds-Andresen, Eide, Krane, & Kvello: Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon

S9	TI ("child welfare") OR AB ("child welfare")	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	252
S8	TI ("residential care") OR AB ("residential care")	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	43
S7	TI ("public care") OR AB ("public care")	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	3
S6	TI ("out of home placement") OR AB ("out of home placement")	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	2
S5	TI ("foster care") OR AB ("foster care")	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	16
S4	TI (kinship) OR AB (kinship)	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	84
S3	TI ("reunification of child* and parent*") OR AB ("reunification of child* and parent*")	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	2
S2	TI ("family reunification") OR AB ("family reunification")	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	2
S1	TI (reunification) OR AB (reunification)	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	11
PsycINFO (OVID) – 17.10.21			
#	Query	Limiters/Expanders	Results
S20	S12 AND S17	Limiters - Published Date: 20110101-20211231 Expanders - Apply equivalent subjects Narrow by Language: - English or Norwegian or Danish or Swedish Search modes - Boolean/Phrase	101
S19	S12 AND S17	Limiters - Published Date: 20110101-20211231 Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	101
S18	S12 AND S17	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	579

Gerds-Andresen, Eide, Krane, & Kvello: Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon

S17	S13 OR S14	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	28,546
S16	S12 AND S14	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	388
S15	S12 AND S13	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	362
S14	S9 OR S10 OR S11	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	20,860
S13	S4 OR S5 OR S6 OR S7 OR S8	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	9,537
S12	S1 OR S2 OR S3	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	1,369
S11	child protection	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	4,874
S10	social service*	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	9,668
S9	child welfare	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	9,365
S8	residential care	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	12,811
S7	public care	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	267
S6	out of home placement	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	694
S5	foster care	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	6,456
S4	kinship	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	2,663
S3	reunification of child* and parent*	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	50

Gerds-Andresen, Eide, Krane, & Kvello: Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon

S2	family reunification	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	320
S1	reunification	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	1,359
Cinahl (Ebsco) – 17.10.21			
#	Query	Limiters/Expanders	Results
S20	S12 AND S17	Limiters - Published Date: 20110101-20211231 Expanders - Apply equivalent subjects Narrow by Language: - English or Norwegian or Danish or Swedish Search modes - Boolean/Phrase	150
S19	S12 AND S17	Limiters - Published Date: 20110101-20211231 Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	150
S18	S12 AND S17	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	191
S17	S13 OR S14	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	17,708
S16	S12 AND S14	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	133
S15	S12 AND S13	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	118
S14	S9 OR S10 OR S11	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	13,993
S13	S4 OR S5 OR S6 OR S7 OR S8	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	4,587
S12	S1 OR S2 OR S3	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	462
S11	TI ("child protection") OR AB ("child protection")	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	2,959

Gerds-Andresen, Eide, Krane, & Kvello: Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon

S10	TI ("social service*") OR AB ("social service*")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	7,338
S9	TI ("child welfare") OR AB ("child welfare")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	4,227
S8	TI ("residential care") OR AB ("residential care")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	3,641
S7	TI ("public care") OR AB ("public care")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	205
S6	TI ("out of home placement") OR AB ("out of home placement")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	227
S5	TI ("foster care") OR AB ("foster care")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	2,992
S4	TI (kinship) OR AB (kinship)	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	1,399
S3	TI ("reunification of child* and parent*") OR AB ("reunification of child* and parent*")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	0
S2	TI ("family reunification") OR AB ("family reunification")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	150
S1	TI (reunification) OR AB (reunification)	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	462
ERIC (EBSCOhost) – 17.10.21					
#	Query	Limiters/Expanders			Results
S20	S12 AND S17	Limiters - Published Date: 20110101-20211231 Expanders - Apply equivalent subjects Narrow by Language: - English or Norwegian or Danish or Swedish Search modes - Boolean/Phrase			23
S19	S12 AND S17	Limiters - Published Date: 20110101-20211231 Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase			23

Gerds-Andresen, Eide, Krane, & Kvello: Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon

S18	S12 AND S17	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	114
S17	S13 OR S14	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	9,862
S16	S12 AND S14	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	74
S15	S12 AND S13	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	82
S14	S9 OR S10 OR S11	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	7,734
S13	S4 OR S5 OR S6 OR S7 OR S8	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	2,734
S12	S1 OR S2 OR S3	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	315
S11	TI ("child protection") OR AB ("child protection")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	711
S10	TI ("social service*") OR AB ("social service*")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	4,919
S9	TI ("child welfare") OR AB ("child welfare")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	2,414
S8	TI ("residential care") OR AB ("residential care")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	485
S7	TI ("public care") OR AB ("public care")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	35
S6	TI ("out of home placement") OR AB ("out of home placement")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	161
S5	TI ("foster care") OR AB ("foster care")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	1,813
S4	TI (kinship) OR AB (kinship)	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	828

Gerds-Andresen, Eide, Krane, & Kvello: Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon

S3	TI ("reunification of child* and parent**") OR AB ("reunification of child* and parent**")	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	0
S2	TI ("family reunification") OR AB ("family reunification")	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	82
S1	TI (reunification) OR AB (reunification)	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	315
Social Science Premium Collection (ProQuest) – 17.10.21 – databasene: Criminology Collection, Education Collection, International Bibliography of the Social Sciences (IBSS), Library & Information Science Collection, Linguistics Collection, Politics Collection, Social Science Database, and Sociology Collection			
#	Query	Limiters/Expanders	Results
S20	S12 AND S17	Limiters - Published Date: 20110101-20211231 Expanders - Apply equivalent subjects Narrow by Language: - English or Norwegian or Danish or Swedish Search modes - Boolean/Phrase	512
S19	S12 AND S17	Limiters - Published Date: 20110101-20211231 Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	523
S18	S12 AND S17	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	1,239
S17	S13 OR S14	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	116,214
S16	S12 AND S14	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	845
S15	S12 AND S13	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	780
S14	S9 OR S10 OR S11	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	82,341
S13	S4 OR S5 OR S6 OR S7 OR S8	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	39,119
S12	S1 OR S2 OR S3	Expanders - Apply equivalent subjects Search modes - Boolean/Phrase	10,105

Gerds-Andresen, Eide, Krane, & Kvello: Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i fosterhjem eller institusjon

S11	TI ("child protection") OR AB ("child protection")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	12,825
S10	TI ("social service*") OR AB ("social service*")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	49,424
S9	TI ("child welfare") OR AB ("child welfare")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	23,408
S8	TI ("residential care") OR AB ("residential care")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	968
S7	TI ("public care") OR AB ("public care")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	790
S6	TI ("out of home placement") OR AB ("out of home placement")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	1,215
S5	TI ("foster care") OR AB ("foster care")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	15,346
S4	TI (kinship) OR AB (kinship)	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	22,942
S3	TI ("reunification of child* and parent*") OR AB ("reunification of child* and parent*")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	2
S2	TI ("family reunification") OR AB ("family reunification")	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	1,883
S1	TI (reunification) OR AB (reunification)	Expanders - Apply Search modes - Boolean/Phrase	equivalent	subjects	10,105

**Tilbakeføring til foreldrehjemmet etter en plassering i
fosterhjem eller institusjon: En oppsummering av
hovedtrekkene i forskningslitteraturen**

Flyttinger i regi av
barnevernet. Delrapport 2

Tina Gerds-Andresen
Ketil Eide
Vibeke Krane
Øyvind Kvello

ISBN: 978-82-7206-693-1
ISSN: 2535-5325

usn.no

